

Strategia Rozwoju Gminy Ożarów Mazowiecki na lata 2024-2030

Ożarów Mazowiecki 2025

Zamawiający:

Gmina Ożarów Mazowiecki
ul. Kolejowa 2
05-850 Ożarów Mazowiecki

Wykonawca:

Westmor Consulting Urszula Wódkowska
Biuro: ul. Królewiecka 27, 87-800 Włocławek
Siedziba: ul. 1 Maja 1A, 87-704 Bądkowo

Zespół autorów pod kierownictwem
Karoliny Drzewieckiej – Kierownika Projektu:
Joanna Kaszubska – Konsultant
Mateusz Grzelak – Analityk

Spis treści

Wstęp.....	5
1. Wnioski z diagnozy	15
1.1. Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej gminy.....	15
1.2. Analiza SWOT	20
1.3. Potencjał gminy	24
1.4. Bariery i potrzeby rozwojowe	25
2. Cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym, kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych i oczekiwane rezultaty planowanych działań.....	26
3. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy	46
3.1. Struktura sieci osadniczej wraz z rolą i hierarchią jednostek osadniczych	46
3.2. System powiązań przyrodniczych.....	54
3.3. Główne korytarze i elementy sieci transportowych, w tym pieszych i rowerowych.....	58
3.4. Główne elementy infrastruktury technicznej i społecznej	63
4. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie.....	70
4.1. Zasady ochrony środowiska i jego zasobów, w tym ochrony powietrza, przyrody i krajobrazu	70
4.2. Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej.....	74
4.3. Kierunki zmian w strukturze zagospodarowania terenów, w tym określenia szczególnych potrzeb w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej	75
4.4. Zasady lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego w rozumieniu ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym	80
4.5. Zasady lokalizacji kluczowych inwestycji celu publicznego	81
4.6. Kierunki rozwoju systemów komunikacji, infrastruktury technicznej i społecznej	83
4.7. Zasady lokalizacji urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW.....	86
4.8. Zasady lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko ...	87
4.9. Zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej	87

4.10. Zasady kształtowania zagospodarowania przestrzennego na obszarach zdegradowanych i obszarach rewitalizacji oraz obszarach wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji	89
5. Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa wraz z zakresem planowanych działań	89
6. Obszary strategicznej interwencji kluczowe dla gminy Ożarów Mazowiecki	92
7. System realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych	92
8. Ramy finansowe i źródła finansowania.....	97
Spis tabel i rysunków.....	107

Słownik skrótów i pojęć

Skrót, pojęcie	Rozwinięcie, wyjaśnienie
Adaptacja do zmian klimatu	Przewidywanie szkodliwych skutków zmiany klimatu i działania podejmowane w celu ograniczenia negatywnych skutków zmian klimatu.
A/S	autostrada/doga ekspresowa
AZP+	Program AZP+ . Nieinwazyjne wsparcie zarządzania dziedzictwem archeologicznym to propozycja ogólnopolskiej strategii rozpoznawania dziedzictwa archeologicznego metodami nieinwazyjnymi.
B&R	Zaparkuj rower i jedź (<i>ang. Bike&Ride</i>) system komunikacji polegający na tym, że ludzie zostawiają rowery i przesiadają się transport publiczny
COVID-19	Choroba zakaźna układu oddechowego wywołana zakażeniem wirusem SARS-CoV-2 (<i>ang. coronavirus disease 2019</i>)
CPK	Centralny Port Komunikacyjny Planowany węzeł multimodalny zlokalizowany pomiędzy Warszawą a Łodzią, integrujący transport lotniczy, kolejowy i drogowy.
Diagnoza	Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej gminy z uwzględnieniem obszarów funkcjonalnych na potrzeby opracowania Strategii Rozwoju Gminy Ożarów Mazowiecki na lata 2024-2030
EFRR	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
EFS+	Europejski Fundusz Społeczny+
ERTMS/ETCS	Europejski System Sterowania Pociągami
EOG	Europejski Obszar Gospodarczy
FIO	Fundusz Inicjatyw Obywatelskich
FS	Fundusz Spójności
FST	Fundusz Sprawiedliwej Transformacji
GUS	Główny Urząd Statystyczny
GZWP	Główny Zbiornik Wód Podziemnych
ha	hektar
ITS	Inteligentne systemy transportowe
JCWP	Jednolita Część Wody Powierzchniowych
JCWPD	Jednolita Część Wód Podziemnych
km	kilometr
KDP	Kolei Dużych Prędkości
KPO	Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności
KSRR 2030	Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030
kV	Kilovolt
kW	Kilowat
m.in.	między innymi
Mitygacja zmian klimatu	Łagodzenie skutków zmiany klimatu
MOF	Miejski obszar funkcjonalny
M.P.	Monitor Polski
m.st. Warszawa	Miasto stołeczne Warszawa
NAT	naturalna

Strategia Rozwoju Gminy Ożarów Mazowiecki na lata 2024-2030

Skrót, pojęcie	Rozwinięcie, wyjaśnienie
NGO	organizacja pozarządowa (<i>ang. non-governmental organization</i>)
NFOŚiGW	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
NUTS	System klasyfikacji jednostek terytorialnych do celów statystycznych
OSP	Ochotnicza Straż Pożarna
OSI	obszary strategicznej interwencji
OZE	odnawialne źródła energii
PGR	Państwowo gospodarst
PNp	Potok lub strumień nizinny piaszczysty
P_org	Potok lub struga w dolinie o dużym udziale torfowisk
P&R	Parkuj i jedź (<i>ang. Park&Ride</i>) system komunikacji polegający na tym, że ludzie zostawiają samochody na parkingach położonych na obrzeżach miasta, a do centrum wjeżdżają środkami komunikacji publicznej
PROO	Program Rozwoju Organizacji Obywatelskich
RDOŚ	Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska
RLM	Równoważna liczba mieszkańców wskaźnik służący szacowaniu ładunku ścieków na jednego mieszkańca
RSM	Robotnicza Spółdzielnia Mieszkaniowa
RSP	Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna
RzN -	Rzeka nizinna
SOR	Strategia na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju
SOPO	System Osłony Przeciwosuwiskowej
suburbanizacja	Planowy proces powieszania miast polegający na rozbudowie przedmieść
SUMP WM	Plan zrównoważonej mobilności miejskiej dla metropolii warszawskiej 2030+ (<i>ang. Sustainable Urban Mobility Plan</i>)
SUW	Stacja Uzdatniania Wody
SWOT	Metoda analizy i porządkowania informacji, której nazwa została utworzona z pierwszych liter angielskich wyrazów: S – silne strony, atuty (<i>ang. strengths</i>), W – słabe strony (<i>ang. weaknesses</i>), O – szanse (<i>ang. opportunities</i>), T – zagrożenia (<i>ang. threats</i>)
szt.	sztuki
TEN-T	Transeuropejska sieć transportowa
TIK	Technologia i Komunikacja
tj.	to jest
UE	Unia Europejska
WFOŚiGW	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
ZUK	Zakład Usług Komunalnych
ZWiK	Zakład Wodociągów i Kanalizacji

Wstęp

Strategia rozwoju jest planem osiągnięcia długofalowych zamierzeń, implikując przejście ze stanu istniejącego do pożądanego, wyrażonego w wizji rozwoju. Strategia rozwoju stanowi najważniejszy dokument przygotowywany przez samorząd gminny, który określa priorytety i cele rozwoju społeczno-gospodarczego danej jednostki.

Niniejszy dokument strategiczny stanowi również podstawę do opracowania i wdrażania projektów współfinansowanych m.in. ze środków zewnętrznych.

W ramach prac nad strategią rozwoju przeprowadzono diagnozę, której celem była analiza potencjału społeczno-gospodarczego gminy Ożarów Mazowiecki, uwzględniając przy tym uwarunkowania przestrzenne. Diagnoza jest punktem wyjścia do konstruowania kierunków działań, a następnie celów strategicznych i działań¹.

W oparciu o wnioski z przeprowadzonej analizy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej gminy w Strategii Rozwoju przedstawiono plan działań do 2030 roku. Określone zostały następujące elementy: misja i wizja rozwoju, cele strategiczne i operacyjne oraz sposób realizacji i finansowania Strategii, ze wskazaniem podmiotów zaangażowanych w jej wdrażanie. Ponadto przedstawiono działania, które pozwolą osiągnąć zakładane długookresowe cele strategiczne.

Uwarunkowania programowe

Strategia Rozwoju Gminy Ożarów Mazowiecki na lata 2024-2030 stanowi dokument bazowy, który określa, jakie działania powinny być wdrażane, aby wspierać dalszy rozwój gminy, przede wszystkim w sferze społecznej i gospodarczej, ale także wpływać na ożywienie sfery kulturalnej i turystycznej z uwzględnieniem zasad zrównoważonego rozwoju. Przy jej formułowaniu, pod uwagę wzięto założenia obowiązujących dokumentów strategicznych wyższego rzędu, tj.:

- Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.),
- Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030;
- Strategii Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 r.;
- Krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami na lata 2023-2026;
- Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+. Innowacyjne Mazowsze;
- Strategii Rozwoju Powiatu Warszawskiego Zachodniego na lata 2016-2025;
- Projekt Strategii rozwoju metropolii warszawskiej do 2040 roku;
- Plan zrównoważonej mobilności miejskiej dla metropolii warszawskiej 2030+ (SUMP).

¹ Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej gminy z uwzględnieniem obszarów funkcjonalnych na potrzeby opracowania Strategii Rozwoju Gminy Ożarów Mazowiecki na lata 2024-2030 stanowi odrębny raport. W niniejszej Strategii uwzględniono najważniejsze wnioski z diagnozy.

Poniżej dokonano opisu zgodności założeń strategicznych Gminy z dokumentami wyższego rzędu.

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)

Strategia została przyjęta Uchwałą Nr 8 Rady Ministrów z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie przyjęcia Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) (M.P. 2017 r. poz. 260). Głównym celem Strategii jest tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym.

W dokumencie określono następujące cele szczegółowe:

- Cel szczegółowy I – Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną
- Cel szczegółowy II – Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony
- Cel szczegółowy III – Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu

Cele zakładane do realizacji przez Gminę Ożarów Mazowiecki wpisują się w cele i kierunki działań zawarte w Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju, głównie w cel szczegółowy III – Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu, kierunek interwencji – zwiększenie efektywności programowania rozwoju poprzez zintegrowanie planowania przestrzennego i społeczno-gospodarczego oraz zapewnienie realnej partycypacji społecznej, a także Cel szczegółowy II – Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony, kierunki interwencji – aktywne gospodarczo i przyjazne mieszkańcom miasta, rozwój obszarów wiejskich i wzmocnienie sprawności administracyjnej samorządów terytorialnych oraz ich zdolności do współpracy z partnerami na rzecz rozwoju. Zakładane cele w Strategii Rozwoju Gminy przyczyniać się będą do realizacji celów szczegółowych Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030

Jest to podstawowy dokument strategiczny polityki regionalnej państwa w perspektywie do 2030 r. i został przyjęty przez Radę Ministrów Uchwałą nr 102 z dnia 17 września 2019 r. (M.P. 2019 r. poz. 1060). Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 rozwija postanowienia Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.).

Głównym celem polityki regionalnej jest efektywne wykorzystanie endogenicznych potencjałów terytoriów i ich specjalizacji dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju kraju, co tworzyć będzie warunki do wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym

osiąganiu spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym.

Powyższy cel realizowany jest poprzez trzy cele szczegółowe polityki regionalnej:

1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym.
2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych.
3. Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie.

Założenia strategiczne Gminy Ożarów Mazowiecki zostały określone z uwzględnieniem postanowień Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030. Poprzez działania na rzecz wysokiej jakości życia mieszkańców, rozwój infrastruktury technicznej oraz ochronę środowiska Strategia Rozwoju Gminy realizuje cele szczegółowe KSRR, takie jak: zwiększanie spójności rozwoju kraju, wzmacnianie konkurencyjności regionów oraz poprawę jakości zarządzania terytorialnego.

Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku

Strategia została przyjęta przez Radę Ministrów Uchwałą nr 105 z dnia 24 września 2019 r. (M.P. z 2019 r. poz. 1055).

Cel główny Strategii brzmi: Zwiększenie dostępności transportowej oraz poprawa bezpieczeństwa ruchu uczestników i efektywności sektora transportowego, przez tworzenie spójnego, zrównoważonego, innowacyjnego i przyjaznego użytkownikowi systemu transportowego w wymiarze krajowym, europejskim i globalnym. Zrealizowanie powyższego celu wymagać będzie osiągnięcia następujących kierunków interwencji:

- kierunek interwencji 1: budowa zintegrowanej, wzajemnie powiązanej sieci transportowej służącej konkurencyjnej gospodarce;
- kierunek interwencji 2: poprawa sposobu organizacji i zarządzania systemem transportowym;
- kierunek interwencji 3: zmiany w indywidualnej i zbiorowej mobilności;
- kierunek interwencji 4: poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu oraz przewożonych towarów;
- kierunek interwencji 5: ograniczanie negatywnego wpływu transportu na środowisko;
- kierunek interwencji 6: poprawa efektywności wykorzystania publicznych środków na przedsięwzięcia transportowe.

Założenia strategiczne Gminy Ożarów Mazowiecki, obejmujące wykorzystanie potencjału ze względu na położenie i dostępność komunikacyjną, a także dalsze prace w zakresie rozwoju i modernizacji infrastruktury drogowej, wpłyną na osiągnięcie celu głównego Strategii

Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 r. Rozwój nowoczesnej i zintegrowanej infrastruktury komunikacyjnej, w tym transportu niskoemisyjnego zaplanowanego do realizacji w Strategii Rozwoju Gminy wspiera poprawę mobilności mieszkańców, bezpieczeństwa ruchu oraz ograniczenie negatywnego wpływu transportu na środowisko.

Krajowy Program Ochrony Zabytków i Opieki nad Zabytkami na lata 2023 – 2026

Krajowy Program Ochrony Zabytków i Opieki nad Zabytkami na lata 2023 – 2026 przyjęty został uchwałą Rady Ministrów nr 242 z dnia 8 grudnia 2023 r.

Celem programu jest zapewnienie efektywnej ochrony i opieki nad zabytkami poprzez m.in. ochronę i zarządzanie zabytkami o wyjątkowej wartości, podnoszenie wiedzy o zasobach zabytkowych kraju, cyfryzację i podniesienie jakości prowadzonych postępowań administracyjnych czy zwiększenie zastosowania nowych technologii. Dokument jest głównym dokumentem strategicznym niezbędnym do realizacji ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

Najważniejszymi celami programu są:

- Ochrona i zarządzanie zabytkami o wyjątkowej wartości poprzez m.in.:
 - model i system wartościowania zabytków;
 - plany zarządzania dla pomników historii;
 - wsparcie procesu tworzenia planów ochrony parków kulturowych;
 - system bezpieczeństwa zabytków;
 - projektowanie konserwatorskie.
- Cyfryzacja i podniesienie jakości prowadzenia postępowań administracyjnych poprzez m.in.:
 - cyfryzację procesu inwestycyjno-budowlanego w zakresie ochrony zabytków;
 - opracowanie i realizację programu szkoleń specjalistycznych dla pracowników wojewódzkich urzędów ochrony zabytków.
- Zwiększenie zastosowania nowych technologii w ochronie zabytków poprzez m.in.:
 - wdrożenie i rozwój programu wsparcia zarządzania dziedzictwem archeologicznym (AZP+);
 - digitalizację i udostępnianie zasobu archiwalnego;
 - rozwój portalu zabytek.pl.
- Edukacja i podnoszenie świadomości społecznej wartości dziedzictwa kulturowego poprzez m.in.:
 - włączenie edukacji ochrony zabytków do programów nauczania w szkołach;
 - kampanie społeczno-edukacyjne dotyczące zagrożeń dla dziedzictwa kulturowego;

- wsparcie merytoryczne służb mundurowych oraz organów wymiaru sprawiedliwości w sprawach dotyczących przestępczości przeciwko zabytkom.
- Wzmacnianie narzędzi ochrony zabytków wobec zmian klimatycznych poprzez m.in.:
- wsparcie procesu tworzenia gminnych programów opieki nad zabytkami;
- warsztaty konserwatorskie – praktyka prac konserwatorskich;
- wzmacnianie kompetencji zawodów rzemieślniczych;
- inwestycje w obiektach zabytkowych – szkolenia dla samorządów.

Jednym z celów operacyjnych Strategii Rozwoju Gminy Ożarów Mazowiecki na lata 2024-2030 jest wysokiej jakości oferta edukacyjno-kulturowa, w ramach którego wyznaczono takie kierunki działań jak ochrona zasobów kulturowych oraz poszerzenie oferty kulturalnej. Zgodnie z powyższym oba dokumenty są ze sobą spójne. Strategia przyczynia się do realizacji celów Krajowego Programu Ochrony Zabytków i Opieki nad Zabytkami na poprzez działania związane z ochroną zasobów kulturowych oraz rozwijaniem oferty edukacyjno-kulturowej. Kierunki te wspierają m.in. edukację i podnoszenie świadomości społecznej wartości dziedzictwa.

Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+. Innowacyjne Mazowsze

Strategia przyjęta została uchwałą nr 72/22 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 24 maja 2022 r.

Celem głównym określonym w Strategii wojewódzkiej jest zapewnienie wysokiej jakości życia przez trwały i zrównoważony przestrzennie rozwój województwa, służący wzrostowi znaczenia regionu w Europie i na świecie, przy poszanowaniu zasobów środowiska.

Cel ten zamierza się osiągnąć poprzez realizację działań w czterech obszarach tematycznych rozwoju, dla których określone zostały następujące cele główne i operacyjne:

- obszar Gospodarka; Cel rozwojowy: Konkurencyjne i innowacyjne Mazowsze,
- obszar Dostępność; Cel rozwojowy: Dostępne i mobilne Mazowsze,
- obszar Środowisko i energetyka; Cel rozwojowy: Zielone, niskoemisyjne Mazowsze,
- obszar Społeczeństwo; Cel rozwojowy: Mazowsze zintegrowane społecznie
- obszar Kultura i Dziedzictwo; Cel rozwojowy: Mazowsze bogate kulturowo.

Strategia Rozwoju Gminy Ożarów Mazowiecki na lata 2024–2030 jest zgodna z celami Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+, wspierając ich realizację na poziomie lokalnym. Działania gminy w zakresie rozwoju infrastruktury, ochrony środowiska, oferty edukacyjno-kulturalnej oraz integracji społecznej przyczyniają się do budowania konkurencyjnego, zrównoważonego i zintegrowanego Mazowsza. Tym samym gmina wspiera

rozwój innowacyjnej gospodarki, poprawę dostępności transportowej, ochronę środowiska i dziedzictwa kulturowego, zgodnie z kierunkami wyznaczonymi na poziomie wojewódzkim.

Strategia Rozwoju Powiatu Warszawskiego Zachodniego na lata 2016-2025

Strategia przyjęta została uchwałą nr XI/75/2015 Rady Powiatu Warszawskiego Zachodniego z dnia 17 grudnia 2015 r.

Określona wizja rozwoju powiatu brzmi: Powiat Warszawski zachodni staje się konkurencyjnym i dostępnym regionem, który:

- jest regionem sukcesu, łączącym wysoki poziom życia mieszkańców z wysoką jakością usług dla obywateli oraz bezpieczeństwem wspólnoty,
- jest atrakcyjnym miejscem zamieszkania, z wysoką jakością środowiska naturalnego i kulturowego,
- jest zintegrowany komunikacyjnie z Warszawą, a dzięki układowi atrakcyjnych terenów zieleni, funkcjonuje jako rekreacyjne serce subregionu, zapewniając obsługę oraz realizację potrzeb rekreacyjnych mieszkańców, Stolicy oraz otaczającego obszaru.

W strategii wyznaczono 5 celów strategicznych:

- usługi społeczne wysokiej jakości,
- zagospodarowanie przestrzenne i ochrona środowiska,
- dostępność komunikacyjna,
- potencjał przyrodniczy, kulturalny i historyczny dla rozwoju Powiatu,
- warunki do rozwijania przedsiębiorczości oraz lokowania inwestycji zwłaszcza w obszarach innowacyjnych.

Przy opracowaniu Strategii Rozwoju Gminy Ożarów Mazowiecki na lata 2024-2030 wzięto pod uwagę cele strategiczne i operacyjne Strategii Rozwoju Powiatu Warszawskiego Zachodniego na lata 2016-2025. Cele i kierunki działań wskazane w Strategii gminnej są spójne z zaplanowaną interwencją w ramach powyższego dokumentu. W związku z tym dokumenty są ze sobą zgodne. Strategia Rozwoju Gminy Ożarów uwzględnia kluczowe cele powiatowe, takie jak poprawa jakości usług społecznych, ochrona środowiska, rozwój infrastruktury komunikacyjnej oraz wykorzystanie potencjału kulturowego i przyrodniczego.

Projekt Strategii rozwoju metropolii warszawskiej do 2040 roku

Metropolię warszawską tworzy 79 jednostek samorządu terytorialnego: Miasto Stołeczne Warszawa, 9 powiatów: grodziski, legionowski, miński, nowodworski, otwocki, piaseczyński, pruszkowski, warszawski zachodni i wołomiński oraz gminy w nich zlokalizowane: Baranów, Błonie, Brwinów, Cegłów, Celestynów, Czosnów, Dąbrówka, Dębe Wielkie, Dobrze, Góra Kalwaria, Grodzisk Mazowiecki, Halinów, Izabelin, Jabłonna, Jadów, Jaktorów, Jakubów,

Józefów, Kałuszyn, Kampinos, Karczew, Klembów, Kobyłka, Kołbiel, Konstancin-Jeziorna, Latowicz, Legionowo, Leoncin, Leszno, Lesznowola, Łomianki, Marki, Michałowice, Milanówek, Mińsk Mazowiecki (gm. miejska), Mińsk Mazowiecki (gm. wiejska), Mrozy, Nadarzyn, Nasielsk, Nieporęt, Nowy Dwór Mazowiecki, Osieck, Otwock, Ożarów Mazowiecki, Piaseczno, Piastów, Podkowa Leśna, Pomiechówek, Poświętne, Prażmów, Pruszków, Radzymin, Raszyn, Serock, Siennica, Sobienie-Jeziory, Stanisławów, Stare Babice, Strachówka, Sulejówek, Tarczyn, Tłuszcz, Wiązowna, Wieliszew, Wołomin, Zakroczym, Ząbki, Zielonka, Żabia Wola.

Gmina Ożarów Mazowiecki jest częścią metropolii warszawskiej. Współpraca w ramach metropolii polega na wspólnym planowaniu, realizacji projektów oraz korzystaniu ze zintegrowanych inwestycji terytorialnych i funduszy unijnych. Dla Ożarowa Mazowieckiego oznacza to dostęp do większych zasobów, wsparcia w rozwoju infrastruktury (np. transportowej czy społecznej) oraz wpływ na decyzje strategiczne dotyczące całego obszaru metropolitalnego. Współpraca sprzyja wymianie doświadczeń, wzmacnianiu tożsamości metropolitalnej i tworzeniu spójnej polityki rozwoju, co zwiększa konkurencyjność gminy i podnosi jakość życia jej mieszkańców

Na poniższym schemacie przedstawiono wizję, cel główny, kierunki działań wyznaczone w dokumencie.

Rysunek 1. Schemat celów i kierunków projektu Strategii rozwoju metropolii warszawskiej do 2040 roku

Źródło: Projekt Strategii rozwoju metropolii warszawskiej do 2040 roku

Strategia Rozwoju Gminy Ożarów Mazowiecki będzie przyczyniać się do realizacji celów Strategii Metropolii Warszawskiej do 2040 roku poprzez działania zwiększające jakość życia mieszkańców, rozwój infrastruktury oraz ochronę środowiska. Wspiera cele takie jak „Efektywne partnerstwo” dzięki aktywizacji społecznej i współpracy samorządowej, „Wygodna przestrzeń” poprzez rozwój transportu i przestrzeni rekreacyjnych, a także „Elastyczna odporność” poprzez działania klimatyczne i proekologiczne. Ponadto, inwestując w edukację i atrakcyjność zamieszkania, wpisuje się w cel „Konkurencyjna otwartość”.

Plan zrównoważonej mobilności miejskiej dla metropolii warszawskiej 2030+ (SUMP WM)

Plan zrównoważonej mobilności miejskiej dla metropolii warszawskiej 2030+ (SUMP MW) wyznacza horyzontalne i operacyjne cele, które mają zostać zrealizowane, aby poprawić jakość transportu i mobilności w całym obszarze metropolitalnym.

Cele horyzontalne, stanowiące część strategiczną SUMP MW, powinny zostać osiągnięte do 2040 roku. Są nimi:

- Cel horyzontalny I: Poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego wszystkich użytkowników;
- Cel horyzontalny II: Redukcja wpływu transportu na środowisko i klimat;
- Cel horyzontalny III: Poprawa dostępu do publicznego transportu zbiorowego.

Do celów operacyjnych należą natomiast:

- Cel operacyjny 1: Spójna polityka zrównoważonej mobilności w MW;
- Cel operacyjny 2: Planowanie przestrzenne zorientowane na transport zbiorowy i mobilność aktywną;
- Cel operacyjny 3: Spójny i dostępny dla wszystkich transport metropolitalny;
- Cel operacyjny 4: Optymalizacja ruchu samochodowego;
- Cel operacyjny 5: Mobilność aktywna podstawowym sposobem realizacji podróży niedalekich;
- Cel operacyjny 6: Przyjazna środowisku logistyka towarów;
- Cel operacyjny 7: Digitalizacja jako wsparcie transportu w MW;
- Cel operacyjny 8: Akceptacja społeczna zrównoważonej mobilności.

Strategia Rozwoju Gminy Ożarów Mazowiecki na lata 2024–2030 jest spójna z Planem Zrównoważonej Mobilności Miejskiej dla Metropolii Warszawskiej 2030+ (SUMP MW), ponieważ zakłada rozwój nowoczesnej i niskoemisyjnej infrastruktury transportowej oraz poprawę dostępności komunikacyjnej. Działania te odpowiadają celom planu w zakresie zwiększania udziału transportu publicznego, rowerowego i pieszego, a także ograniczania negatywnego wpływu transportu na środowisko.

1. Wnioski z diagnozy

Zgodnie z art.10a ust.1 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz.U. 2025 poz. 198) podmiot opracowujący projekt strategii rozwoju przygotowuje diagnozę sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej, z uwzględnieniem obszarów funkcjonalnych, w tym miejskich obszarów funkcjonalnych. W ramach przeprowadzonej diagnozy dokonano analizy sfery społecznej, gospodarczej i przestrzennej. Ponadto uwzględniono analizę zdolności inwestycyjnej Gminy i potencjału jakości życia, w tym wyniki badania ankietowego.

Kompleksowa diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Ożarów Mazowiecki na potrzeby opracowania niniejszej Strategii Rozwoju stanowi odrębny raport.

1.1. Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej gminy

Podsumowanie sfery społecznej

Liczba ludności na przestrzeni ostatnich lat wykazuje znaczący wzrost, co jest efektem bliskości Warszawy, w której zachodzi proces suburbanizacji. Zarówno przyrost naturalny, jak i saldo migracji notują wartości dodatnie, co w dużym stopniu wpływa na wzrost liczby ludności. Porównując sytuację w powiecie warszawskim zachodnim w latach 2019-2023, zaobserwowano tam wzrost liczby ludności o 14%. Podobny trend występuje także w województwie mazowieckim, gdzie liczba ludności rośnie głównie w wyniku rozwoju osadnictwa w większych miastach, zwłaszcza w Warszawie. W pozostałych częściach województwa sytuacja jest mniej korzystna. Oznacza to, że gmina Ożarów Mazowiecki cechuje się dobrą sytuacją demograficzną.

Na terenie gminy rośnie udział osób w wieku poprodukcyjnym, a maleje udział osób w wieku produkcyjnym, co wskazuje na postępujący proces starzenia społeczeństwa. Jest to zjawisko spójne z ogólnokrajowymi trendami demograficznymi. W przyszłości może to skutkować przekształceniem sfery społeczno-gospodarczej oraz wzrostem obciążenia ekonomicznego społeczeństwa, jak również koniecznością rozwoju infrastruktury opiekuńczej i zdrowotnej. W wyniku postępującego procesu starzenia się społeczeństwa, wśród beneficjentów pomocy społecznej coraz częściej będą osoby starsze, w tym o ograniczonej samodzielności, chore i niepełnosprawne. Obecnie główny ciężar opieki nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi spoczywa na ich rodzinach i na jednostce samorządu terytorialnego. W związku z tym jednym z kluczowych zadań spoczywającym na Ośrodku Pomocy Społecznej staje się zapewnienie odpowiednich usług opiekuńczych dla mieszkańców gminy Ożarów Mazowiecki.

Pozytywnym aspektem ostatnich lat jest spadek liczby osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej. Gmina stoi przed wyzwaniem dostosowania edukacji do potrzeb rynku pracy oraz zapewnienia wsparcia uczniom ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Istotne

jest rozwijanie kompetencji kluczowych, takich jak umiejętności cyfrowe, językowe i społeczne, poprzez nowoczesne programy nauczania i wyposażenie szkół. Równocześnie konieczne jest dostosowanie infrastruktury szkolnej i zapewnienie wsparcia specjalistów dla edukacji włączającej. Te działania zwiększą szanse uczniów na rynku pracy, wspierając inkluzję społeczną i zrównoważony rozwój gminy.

W zakresie poziomu edukacji, wyniki uzyskiwane przez uczniów szkół podstawowych na terenie gminy w egzaminie ósmoklasisty są w zdecydowanej większości wyższe od średniej dla powiatu warszawskiego zachodniego i województwa mazowieckiego. Odwrotna sytuacja występuje z kolei dla wyników matur, gdzie średnie wyniki uzyskiwane na terenie gminy były niższe niż średnie wartości dla powiatu i województwa.

W gminie prowadzone są różnorodne zajęcia i wydarzenia dla różnych grup wiekowych. Kluczową rolę w kształtowaniu oferty kulturalnej odgrywają: Dom Kultury „Uśmiech” i Biblioteka Publiczna im. Ireny Zarzyckiej w Ożarowie Mazowieckim oraz jednostki oświatowe, których działalność uzupełniają stowarzyszenia. Gmina dysponuje rozwiniętą infrastrukturą sportową, a także działa tu wiele organizacji pozarządowych realizujących działania w sferze sportu i rekreacji. Główną potrzebą w zakresie kultury jest stworzenia warunków infrastrukturalnych dla realizacji działalności mającej zaspokajać rosnące potrzeby mieszkańców m.in. utworzenia kina, organizacji przedstawień teatralnych czy większych koncertów.

Równocześnie należy rozwijać także miejsca rekreacji i odpoczynku, takie jak parki, place zabaw i drogi dla rowerów, które sprzyjają integracji społecznej i aktywnemu spędzaniu czasu wolnego. Inwestycje te podniosą jakość życia mieszkańców, wspierając zrównoważony rozwój gminy i jej atrakcyjność. Na terenie gminy Ożarów Mazowiecki znajduje się Park Ołtarzewski, którego historia sięga XVIII wieku. Po kompleksowej rewitalizacji stał się nowoczesnym miejscem rekreacji z alejkami spacerowymi, placami wypoczynkowymi, ścieżką fitness oraz elementami małej architektury. Park pełni ważną funkcję społeczną, będąc miejscem wydarzeń kulturalnych i sportowych.

Na terenie gminy znajdują się także zabytkowe dworki, w tym zespół pałacowy w Duchnicach, klasycystyczny dwór w Ożarowie Mazowieckim czy neorenesansowy dwór w Gołaszewie. Każdy z tych obiektów ma swoją unikalną historię i otoczony jest malowniczym parkiem. Istotnym elementem krajobrazu kulturowego jest również Aleja Lipowa w Duchnicach, będąca częścią historycznego założenia parkowego.

Gmina Ożarów Mazowiecki posiada przeciętne walory przyrodniczo-krajobrazowe. Ze względu na tradycje rolnicze regionu oraz niską powierzchnię zajęłą przez kompleksy leśne i formy ochrony przyrody jej obszar preferowany jest do rozwoju agroturystyki, a sfera turystyki

powinna zostać oparta o wykorzystanie obiektów zabytkowych, w szczególności założeń parkowo – dworskich.

Podstawową opiekę zapewniają publiczne i niepubliczne ośrodki zdrowia, natomiast dostęp mieszkańców do specjalistycznej opieki medycznej i szpitala zapewniają podmioty zlokalizowane w pobliskich miastach, głównie we Warszawie.

Do pozytywnych aspektów zaliczyć można również wzrost aktywności społecznej mieszkańców przejawiający się poprzez rosnącą frekwencję wyborczą na przestrzeni ostatnich lat. Udział mieszkańców w wyborach, czy uczestnictwo i działalność w stowarzyszeniach o charakterze kulturalnym, ekologicznym i społecznym wpływa również na promocję regionu. Wobec tego istotna jest intensyfikacja działalności kulturalnej i społecznej, poprzez tworzenie miejsc i warunków do spotkań, społecznej integracji, aktywizacji, pielęgnowania lokalnych wartości i tradycji. Wsparcie aktywności społecznej wpływa pozytywnie na wzrost samoświadomości lokalnej mieszkańców oraz przyczynia się do budowania kapitału społecznego. W budżecie gminy Ożarów Mazowiecki wyodrębniane są także środki stanowiące fundusz sołecki. Ponadto Rada Miejska w Ożarowie Mazowieckim 20 marca 2025 roku podjęła uchwałę nr XIV/127/25 w sprawie określenia zasad i trybu przeprowadzania konsultacji społecznych w formie budżetu obywatelskiego oraz wymagań jakie powinien spełniać projekt budżetu obywatelskiego w gminie Ożarów Mazowiecki.

W zakresie bezpieczeństwa zidentyfikowane problemy nie odbiegają znacząco od tych, które występują w innych gminach. Gmina Ożarów Mazowiecki uznawane jest jako miejsce spokojne. Na terenie gminy Ożarów Mazowiecki działa policja, straż pożarna, straż miejska oraz występuje monitoring wizyjny w strategicznych miejscach.

Do negatywnych aspektów zaliczyć można z kolei niewystarczająco rozwinięte e-usługi w obszarach: kultury, ośrodków sportu i opieki nad osobami starszymi i z niepełnosprawnościami, zarządzania monitoringiem miejskim, oświetleniem i sygnalizacją. Wobec tego istotne jest prowadzenie działań zgodnie z zapisami strategii województwa ukierunkowanych na zwiększanie dostępności do szerokopasmowego Internetu i e-usług.

Podsumowanie sfery gospodarczej

W ostatnich latach obserwuje się wzrost liczby podmiotów gospodarczych oraz spadek bezrobocia, co jest efektem rozwoju gospodarczego. Wzrost liczby podmiotów gospodarki narodowej na przestrzeni analizowanych lat może przynieść istotne korzyści dla gminy. Nowo powstające przedsiębiorstwa generują nowe miejsca pracy, co sprzyja dalszemu spadkowi bezrobocia w regionie, a także poprawia sytuację finansową gminy poprzez wzrost dochodów z podatków i opłat lokalnych. Na terenie gminy dominują mikroprzedsiębiorstwa, które są w stanie dostosować swoją ofertę i strategię marketingową do specyfiki lokalnego rynku.

Mikroprzedsiębiorstwa są ważnym źródłem zatrudnienia i rozwoju lokalnego, jednak z drugiej strony, ich niewielka skala działalności może utrudniać rozwój i konkutowanie z większymi firmami na rynku krajowym i międzynarodowym. Na terenie gminy Ożarów Mazowiecki znajduje się Tarnobrzaska Specjalna Strefa Ekonomiczna EURO-PARK WISŁOSAN, obejmująca obszary miasta Ożarów Mazowiecki oraz miejscowości Duchnice, co sprzyja rozwojowi gospodarczemu regionu. Istotnym elementem lokalnej infrastruktury jest również Rynek Rolno-Spożywczy Bronisze, stanowiący jedno z kluczowych centrów handlu produktami rolnymi w kraju.

Głównymi obszarami w gminie Ożarów Mazowiecki przeznaczonymi dla rozwoju funkcji gospodarczych są tereny położone we wschodniej części gminy oraz wzdłuż drogi krajowej nr 92 oraz linii kolejowej E-20.

Podsumowanie sfery przestrzennej

Gmina posiada atrakcyjne położenie geograficzne, tj. w sąsiedztwie Warszawy oraz komunikacyjne, tworzone przez dwa szlaki komunikacyjne o znaczeniu krajowym: droga krajowa nr 92 Warszawa – Poznań oraz linia kolejowa E-20 Warszawa-Poznań-Kunowice. Ponadto przez obszar gminy przebiega autostrada A2 oraz drogi ekspresowe S2 i S8. Podstawowym zagrożeniem jest rosnące natężenie ruchu na powyższych drogach.

Południowe i wschodnie tereny obszaru gminy, podlegają procesowi suburbanizacji tj. rozwojowi osadnictwa. Głównym ośrodkiem usługowo-społecznym jest miejscowość Ożarów Mazowiecki, gdzie skupiona jest większość usług społecznych.

Pod względem środowiskowym, obszar gminy posiada umiarkowane walory przyrodnicze. Lesistość wynosi poniżej średniej wartości dla województwa mazowieckiego i kraju. Na terenie gminy nie występują duże kompleksy leśne. Głównym obszarem cechującym się walorami przyrodniczo-ekologicznymi jest fragment doliny rzeki Utraty w południowo-zachodniej części gminy. Głównymi gatunkami w drzewostanie są grab, dąb szypułkowy oraz lipa drobnolistna. Z powodu niskiego poziomu lesistości na tutejszym terenie przeważają gatunki roślin łąkowych, polnych i ogrodowych. Z form ochrony przyrody na obszarze gminy wyznaczony został rezerwat przyrody Wolica, Warszawski Obszar Chronionego Krajobrazu oraz 13 pomników przyrody.

Przeważają gleby dobrej jakości, wobec czego gmina posiada potencjał dla rozwoju produkcji rolniczej.

Stan środowiska przyrodniczego ocenić można jako średni. Na obszarze gminy występuje zły stan wód powierzchniowych. Pozytywnym aspektem jest natomiast dobry stan wód podziemnych oraz wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii, głównie instalacji

fotowoltaicznych. Ponadto realizowane są również działania na rzecz poprawy jakości powietrza.

Na terenie gminy występuje rozwój mieszkalnictwa. Standard mieszkań jest zróżnicowany, ale obserwuje się poprawę stanu technicznego zasobu mieszkaniowego. Ponadto na rozwój mieszkalnictwa na danym terenie wpływ ma również jego uzbrojenie w infrastrukturę techniczną.

Na obszarze gminy wyznaczona została aglomeracja ściekowa Ożarów Mazowiecki o RLM 50 294, aglomeracja Bronisze o RLM 3 187 oraz aglomeracja Pruszków o RLM 164 902. W 2023 r. procent budynków mieszkalnych podłączonych do infrastruktury kanalizacyjnej na obszarze całej gminy (na obszarze aglomeracji i poza nimi) wyniósł 56,8%. Aglomeracje obejmują miejscowości Józefów, Wolica, Płochocin Osiedle, Płochocin, Ołtarzew, Michałówek, Koparki, Święcice, Orły, Gołaszew, Bronisze, Jawczyce, Macierzysz, Piotrkówek Duży, Piotrkówek Mały, Strzykuły, Szeligi, Wieruchów oraz Konotopa. W pozostałych częściach gminy, niepodłączonych do sieci kanalizacyjnej, podstawową infrastrukturą techniczną w zakresie gospodarki ściekowej stanowią przydomowe oczyszczalnie ścieków i zbiorniki bezodpływowe. W przypadku infrastruktury wodociągowej, do sieci podłączonych w 2023 r. było 92,5% budynków mieszkalnych. Wskazuje to na znaczną dysproporcję pomiędzy poziomem skanalizowania i zwodociągowania gminy. Obszar gminy jest zaopatrywany w wodę z wodociągów grupowego zaopatrzenia zasilanych z pięciu gminnych stacji uzdatniania wody. Są to: stacja uzdatniania wody Święcice, stacja uzdatniania wody Gołaszew, stacja uzdatniania wody Szeligi, stacja uzdatniania wody Partyzantów oraz stacja uzdatniania wody Kabel.

Na tutejszym terenie funkcjonuje sieć gazowa. Brak jest natomiast sieci ciepłowniczej. Budynki ogrzewane są z indywidualnych i lokalnych kotłowni. Cały obszar gminy jest zelektryfikowany i istnieje tutaj uporządkowany system gospodarki odpadami. W ramach regulaminu, właściciele nieruchomości są zobowiązani do utrzymania czystości oraz porządku na terenach swoich posesji. Większość mieszkańców gminy posiada dostęp do światłowodów.

Na terenie gminy Ożarów Mazowiecki obowiązuje 86 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, które pokrywają ok. 98% powierzchni całej gminy (6995 ha). Tereny nieobjęte planami znajdują się głównie w miejscowościach Myszczyń, Mory oraz na terenie Ośrodka Doświadczalnego w Macierzyszu. Znaczna część obszarów ujętych w miejscowych planach to tereny rolne, obejmujące zarówno obszary przewidziane pod zabudowę zagrodową, jak i usługi związane z obsługą rolnictwa. Funkcja mieszkaniowa zajmuje ok. 20% powierzchni planów, z dominującą zabudową jednorodzinną zlokalizowaną w mieście Ożarów Mazowiecki

i jego otoczeniu oraz wzdłuż głównych szlaków komunikacyjnych. Zabudowa wielorodzinna występuje w ograniczonym zakresie, głównie w Ożarowie Mazowieckim oraz Józefowie.

Znaczącą rolę w planach pełnią również tereny przeznaczone na działalność gospodarczą, które zajmują ok. 17% powierzchni planów. Są to obszary usługowe, produkcyjne oraz magazynowe, zlokalizowane wzdłuż głównych arterii komunikacyjnych, takich jak autostrada A2, drogi S2 i S8 oraz droga krajowa nr 92. Z kolei tereny zieleni stanowią zaledwie 3% powierzchni planów i obejmują m.in. tereny wód powierzchniowych, cmentarze oraz ogrody działkowe. Około 8% obszarów jest przeznaczone na infrastrukturę techniczną i komunikacyjną, w tym tereny kolejowe.

Z uwagi na dynamiczny wzrost liczby mieszkańców oraz rosnące potrzeby w zakresie mieszkalnictwa i usług publicznych, planowanie przestrzeni w gminie ma kluczowe znaczenie. Presja urbanistyczna jest widoczna m.in. w centralnej części gminy, gdzie powstało już ok. 150 nowych mieszkań, a w rejonie Kręczki Kaputy wybudowano ponad 100 domów. Dodatkowe 40 ha terenów przeznaczonych na zabudowę jednorodzinną w obrębie ewidencyjnym nr 0011 – część III oraz planowane oddanie kolejnych 1000 lokali mieszkalnych w najbliższych latach potwierdzają intensywny rozwój mieszkalnictwa.

Korzystne uwarunkowania lokalizacyjne, bliskość Warszawy oraz realizacja strategicznych inwestycji, takich jak budowa Centralnego Portu Komunikacyjnego (CPK) i Kolei Dużych Prędkości (KDP), dodatkowo wzmacniają presję na nowe tereny zabudowy. Intensywny rozwój infrastruktury drogowej oraz kolejowej zapewnia mieszkańcom łatwy dostęp do stolicy, co czyni gminę atrakcyjną lokalizacją zarówno dla inwestorów, jak i nowych mieszkańców. Z uwagi na ograniczenia przepustowości obecnych placówek edukacyjnych oraz rosnące potrzeby w zakresie infrastruktury społecznej, gmina planuje kolejne inwestycje w oświatę i inne usługi publiczne.

Wobec powyższego, konieczne jest racjonalne i zrównoważone kształtowanie struktur przestrzennych, które uwzględni przyszłe potrzeby i dynamiczny rozwój gminy, poprzez elastyczne dostosowanie przeznaczenia gruntów oraz planowanie nowych terenów pod zabudowę mieszkaniową zgodnie z narastającym zapotrzebowaniem, a także gospodarczą oraz publiczną.

1.2. Analiza SWOT

Poniżej przedstawiono tabele, w których określono mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym, które wywierają wpływ na dalszy rozwój gminy.

Tabela 1. Analiza SWOT – wymiar społeczny

Mocne strony	Słabe strony
- wzrost liczby ludności wynikający z bliskości Warszawy i procesu suburbanizacji, - duża liczba mieszkańców w wieku produkcyjnym, - dodatni przyrost naturalny, - dodatnie saldo migracji, - dobre wyniki egzaminów ósmoklasisty, - wzrost aktywności społecznej mieszkańców, - dostęp do edukacji podstawowej i opieki przedszkolnej, - dostęp do infrastruktury sportowej, - bliskość specjalistycznej opieki medycznej w Warszawie, - spadek liczby beneficjentów pomocy społecznej, - funkcjonowanie instytucji pomocy społecznej na terenie gminy, - funkcjonujące na obszarze gminy żłobki i kluby dziecięce, - funkcjonowanie wielu organizacji, klubów i stowarzyszeń pozarządowych, - podejmowanie istotnych ze społecznego punktu widzenia przedsięwzięć inwestycyjnych, - dobry poziom bezpieczeństwa publicznego i przeciwpożarowego (policja, straż pożarna, straż miejska).	- rosnący udział ludności w wieku poprodukcyjnym, - różnica pomiędzy liczbą zameldowanych mieszkańców, a liczbą rzeczywiście zamieszkujących gminę, co skutkuje zaniżonymi dochodami budżetu gminy i utrudnia planowanie usług publicznych, - słabo rozwinięta infrastruktura kulturalna oraz niewystarczający dostęp do niej, - niewystarczający dostęp do podstawowej opieki zdrowotnej, - niższe wyniki matur w porównaniu do średniej powiatowej i wojewódzkiej, - niewystarczająco rozwinięte e-usługi, - niedostateczne dostosowanie infrastruktury edukacyjnej do edukacji włączającej.
Szanse	Zagrożenia
- dalszy napływ nowych mieszkańców, w wyniku sąsiedztwa Warszawy i rozwoju procesu suburbanizacji, - urozmaicenie oferty kulturalnej oraz zwiększanie dostępności kultury, - zależność od infrastruktury zdrowotnej w Warszawie, - rosnąca aktywność i poziom integracji mieszkańców w wyniku realizowanych projektów, - możliwość rozwoju kompetencji kluczowych w edukacji, - potencjał rozwoju miejsc rekreacyjnych i integracyjnych, - utrzymanie się pozytywnych tendencji dotyczących podnoszenia poziomu wykształcenia wśród mieszkańców, - nowe możliwości udzielenia pomocy osobom potrzebującym,	- postępujący proces starzenia się społeczeństwa, - zmiany programowe w zakresie polityki społecznej i edukacyjnej powodujące trudności w dostosowaniu się do zmian i ryzyko dezorganizacji lokalnych usług, - ograniczone zasoby na rozbudowę infrastruktury edukacyjnej i kulturalnej, - nasilające się problemy związane z procesem suburbanizacji np. korki, presja na infrastrukturę komunalną, - konieczność dostosowania usług opieki społecznej do zmieniających się potrzeb mieszkańców oraz wymogów prawnych i programowych, - możliwość marginalizacji uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych.

- rozwój instytucji pomocowych oraz zwiększenie świadomości uczniów i mieszkańców na temat ich istnienia,
- istnienie środków finansowych z funduszy krajowych lub europejskich na zapobieganie wykluczeniu społecznemu.

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 2. Analiza SWOT – wymiar gospodarczy

Mocne strony	Słabe strony
• wzrost liczby podmiotów gospodarczych, • wzrastająca przedsiębiorczość mieszkańców, • zmniejszający się poziom bezrobocia, • dobre położenie geograficzne w pobliżu głównych tras komunikacyjnych, • funkcjonowanie Rynku Rolno Spożywczego Bronisze, • funkcjonowanie Tarnobrzeskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej EURO-PARK WISŁOSAN, • wzrost dochodów gminy z podatków lokalnych.	• zmniejszająca się liczba osób w wieku produkcyjnym, • brak znaczących naturalnych zasobów gminy dla rozwoju turystyki.
Szanse	Zagrożenia
• wzrost gospodarczy kraju, • wzrost atrakcyjności inwestycyjnej w metropolii warszawskiej, • wsparcie dla mikroprzedsiębiorstw w dostępie do funduszy unijnych i krajowych, • rozwój współpracy między lokalnymi firmami.	• zmniejszająca się opłacalność produkcji rolnej, • wzrost kosztów budowy infrastruktury technicznej pod rozwój terenów inwestycyjnych, • konkurencyjność inwestycyjna pobliskich ośrodków miejskich, przede wszystkim Warszawy, • rosnące koszty prowadzenia działalności gospodarczej, • presja na środowisko przyrodnicze.

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 3. Analiza SWOT – wymiar przestrzenny (środowisko i infrastruktura)

Mocne strony	Słabe strony
• dogodne położenie geograficzne i komunikacyjne, • przebiegające przez obszar gminy autostrada A2 i drogi ekspresowe S8 i S2, • przebiegające przez obszar gminy dwa szlaki komunikacyjne o znaczeniu krajowym: droga krajowa nr 92 Warszawa – Poznań oraz linia kolejowa E-20 Warszawa-Poznań-Kunowice, • występujące obiekty zabytkowe,	• rosnące natężenie ruchu na drogach, • zły stan techniczny części dróg, • brak komunikacji zbiorowej na obszarach wiejskich Gminy Ożarów Mazowiecki. • brak dostępu do sieci kanalizacyjnej w niektórych częściach gminy, • rozproszony układ osadniczy, • wykorzystywanie nieekologicznych nośników ciepła, • niska lesistość,

• przewaga dobrych jakościowo gleb, • poprawa stanu technicznego zasobów mieszkaniowych oraz rozwój mieszkalnictwa, • wysoki stopień zwodociągowania gminy, • zadowalający stan sieci elektroenergetycznej, • prowadzenie inwestycji infrastrukturalnych, z których znaczna część dofinansowywana jest ze środków zewnętrznych, • brak istotnych zagrożeń dla zdrowia konsumentów korzystających z wodociągów zbiorowego zaopatrzenia na terenie gminy, • uporządkowany system gospodarki odpadami, • dostępność odnawialnych źródeł energii oraz wzrost zainteresowania wykorzystaniem ich przez indywidualnych mieszkańców, jak również w obiektach publicznych, • walory przyrodnicze doliny rzeki Utraty i rezerwat przyrody Wolica. • promocja walorów przyrodniczych i kulturowych Gminy, • ciągła edukacja i podnoszenie świadomości ekologicznej przez mieszkańców, • wysoki poziom pokrycia gminy miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego (98%), • rozwój inwestycji mieszkaniowych na terenie gminy.	• brak występujących obszarów o znacznej różnorodności krajobrazowej, ekosystemowej, siedliskowej i gatunkowej, • niski udział wód powierzchniowych; • niewystarczający poziom świadomości mieszkańców dot. adaptacji do zmian klimatycznych; • występujący obszar szczególnego zagrożenia powodzią, • niewłaściwe postępowanie z odpadami przez część właścicieli nieruchomości, • niedostateczny poziom świadomości ekologicznej mieszkańców w zakresie gospodarowania odpadami, • brak możliwości wykorzystania walorów przyrodniczych Rezerwatu Wolica.
Szanse	Zagrożenia
• rozwój infrastruktury transportowej, • rozwój odnawialnych źródeł energii, • istnienie środków finansowych z funduszy krajowych lub europejskich na rozbudowę infrastruktury technicznej, w tym drogowej i wodno-kanalizacyjnej, • powstawanie nowoczesnych instalacji do przetwarzania odpadów, • wprowadzenie na terenie kraju nowych założeń i wytycznych dotyczących gospodarowania odpadami komunalnymi, • realizacja strategicznych inwestycji, tj. CPK, KDP wpływająca na rozwój komunikacyjny i gospodarczy obszaru, • zwiększenie terenów pod zabudowę mieszkaniową w Planie Ogólnym ze względu na dynamiczny wzrost liczby mieszkańców.	• presja na stan środowiska przyrodnicze (m.in. zanieczyszczenie powietrza), • nasilające się zmiany klimatyczne (m.in. ocieplanie się klimatu, susze, ulewne deszcze), • presja urbanizacyjna, • rosnące koszty inwestycji dotyczące m.in. rozbudowy infrastruktury technicznej, • ograniczona ilość środków zewnętrznych na inwestycje w przyszłych latach, • zajęcie części gruntów na terenie gminy pod realizację inwestycji towarzyszących CPK i KDP , • niebezpieczeństwo powstania barier przestrzennych związanych z planowanymi inwestycjami liniowymi towarzyszącymi CPK i konieczność redefinicji polityki przestrzennej gminy.

Źródło: Opracowanie własne

1.3. Potencjał gminy

Na podstawie przeprowadzonej diagnozy społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy zidentyfikowano zasoby oraz produkty i usługi, mogące przynieść korzyści bezpośrednie lub pośrednie dla mieszkańców gminy.

Do głównych atutów Gminy, świadczących o jego potencjale rozwojowym należą następujące zasoby oraz produkty i usługi:

a) zasoby (charakterystyczne, nieprzetworzone i użyteczne elementy, materialne lub niematerialne, którymi gmina dysponuje):

- atrakcyjne położenie w sąsiedztwie Warszawy, autostrady, dróg ekspresowych i krajowych oraz wzdłuż linii kolejowych o znaczeniu państwowym,
- występowanie w większości, na obszarze gminy dobrych jakościowo gleb,
- spokojna okolica,
- obiekty zabytkowe, w tym zabytkowe zespoły dworskie w Ożarowie Mazowieckim, Gołaszewie i Pilaszkowie czy zespół pałacowy oraz Aleja Lipowa w Duchnicach,
- Park Ołtarzewski po kompleksowej rewitalizacji jako nowoczesne miejsce rekreacji z alejkami spacerowymi, placami wypoczynkowymi, ścieżką fitness oraz elementami małej architektury. Park pełni ważną funkcję społeczną, będąc miejscem wydarzeń kulturalnych i sportowych.

b) produkty i usługi (materialne produkty, zdarzenia oraz usługi, które są oferowane przez Gminę Ożarów Mazowiecki):

- dobry poziom bezpieczeństwa publicznego i przeciwpożarowego (policja, straż pożarna, straż miejska, monitoring wizyjny), który budzi poczucie bezpieczeństwa i spokoju w opinii publicznej wśród mieszkańców gminy,
- dostęp do infrastruktury sportowej,
- prowadzenie inwestycji infrastrukturalnych, z których znaczna część dofinansowywana jest ze środków zewnętrznych,
- funkcjonująca sieć wodociągowa zwiększająca atrakcyjność osiedleńczą i gospodarczą Gminy,
- wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii, które ograniczają emisję zanieczyszczeń do powietrza atmosferycznego,
- działania inwestycyjne w zakresie poprawy stanu technicznego dróg oraz infrastruktury towarzyszącej,
- pokrycie prawie całego obszaru gminy planami miejscowymi, wraz z wyznaczonymi rezerwami pod tereny rozwojowe, które zapewniają przejrzystość, przewidywalność i atrakcyjność inwestycyjną gminy,

— dostęp do szkolnictwa podstawowego oraz przedszkoli i żłobków.

Potencjał rozwojowy Gminy opiera się głównie na wymienionych powyżej zasobach i produktach przyrodniczo-krajobrazowych, historycznych i kulturowych.

1.4. Bariery i potrzeby rozwojowe

Bariery rozwojowe stanowią niekorzystne zjawiska, niewykorzystane potencjały lub wewnętrzne i zewnętrzne czynniki uniemożliwiające lub utrudniające rozwój. Bariery rozwojowe przedstawiono w układzie: przyczyna → problem → potrzeba rozwojowa.

Na podstawie przeprowadzonej diagnozy społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Ożarów Mazowiecki określono przyczyny, problemy i potrzeby rozwojowe, które przedstawiono w poniższej tabeli w wymiarze społecznym, gospodarczym oraz przestrzennym.

Tabela 4. Problemy, przyczyny i potrzeby rozwojowe gminy

Przyczyna	Problem	Potrzeba rozwojowa
Wymiar społeczny		
- Niewystarczająca liczba obiektów kultury, takich jak domy kultury, biblioteki multimedialne czy centra integracji społecznej; - Niewystarczająca oferta kulturalna dla mieszkańców.	Niewystarczający dostęp do infrastruktury kulturalnej	- Budowa nowoczesnego obiektu kultury (np. centrum kultury, biblioteki multimedialnej) na terenie gminy; - Wzbogacenie oferty kulturalnej poprzez organizację większej liczby wydarzeń, warsztatów i zajęć edukacyjnych; - Współpraca z organizacjami pozarządowymi i partnerami zewnętrznymi w celu organizacji wydarzeń kulturalnych.
- Starzenie się społeczeństwa; - Ograniczona oferta dla seniorów i osób wymagających wsparcia, w tym osób z niepełnosprawnością.	Niewystarczająca oferta dla seniorów.	- Rozwój programów aktywizujących seniorów, np. kluby seniora, zajęcia rekreacyjne, edukacyjne i integracyjne; - Ułatwienie dostępu do usług opiekuńczych i zdrowotnych dla osób starszych; - Utworzenie domu dziennego pobytu.
Wymiar gospodarczy		
Silna konkurencja ze strony Warszawy i innych gmin metropolii.	Konkurencyjność inwestycyjna pobliskich ośrodków miejskich, zwłaszcza Warszawy	- Poprawa stanu dróg lokalnych i dojazdowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą w celu ułatwienia skomunikowania z terenami inwestycyjnymi; - Wprowadzenie instrumentów ułatwiających procedury formalne związane z zakładaniem i prowadzeniem działalności gospodarczej;

Przyczyna	Problem	Potrzeba rozwojowa
		Zwiększenie promocji oferty inwestycyjnej Gminy.
Wymiar przestrzenny		
- Dynamiczny rozwój liczby mieszkańców; - Intensywny wzrost inwestycji mieszkaniowych, napędzany bliskością Warszawy, konkurencyjnymi cenami nieruchomości i dobrą infrastrukturą komunikacyjną.	Rosnąca presja urbanistyczna na infrastrukturę techniczną, komunikacyjną i społeczną, szczególnie w zakresie mieszkalnictwa i usług publicznych, w tym oświaty, zdrowia i komunikacji.	- Zabezpieczenie nowych terenów pod zabudowę mieszkaniową; - Planowanie i realizacja nowych inwestycji w zakresie infrastruktury społecznej, zwłaszcza oświatowej, by sprostać potrzebom dynamicznie rosnącej liczby mieszkańców; - Dalszy rozwój infrastruktury technicznej i komunikacyjnej, w tym modernizacja i rozbudowa dróg oraz sieci transportu publicznego; - Adaptacja planów przestrzennych do przyszłego wzrostu liczby mieszkańców i realizacji strategicznych projektów, takich jak CPK i Kolej Dużych Prędkości.
- Niedostateczny stopień skanalizowania obszaru gminy; - Ryzyko przedostawiania się nieczystości ciekłych z przydomowych oczyszczalni ścieków oraz zbiorników bezodpływowych; - Wykorzystywanie przez mieszkańców w zakresie spalania wysokoemisyjnych paliw.	Zanieczyszczenie środowiska przyrodniczego	- Rozbudowa sieci kanalizacyjnej; - Wsparcie dla mieszkańców w zakresie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków; - Zwiększenie świadomości ekologicznej w zakresie spalania paliw wysokoemisyjnych; - Zastosowanie na szerszą skalę instrumentów zachęcających do montażu odnawialnych źródeł energii przez prywatnych właścicieli nieruchomości.
- Brak komunikacji zbiorowej na terenach wiejskich; - Duże natężenie ruchu samochodowego na drogach gminnych i krajowych.	Ograniczona dostępność transportu publicznego poza miastem Ożarów Mazowiecki.	- Wprowadzenie zielonego transportu – rozwój komunikacji publicznej (elektryczne autobusy, transport na żądanie); - Budowa dróg dla rowerów łączących wieś z centrum gminy; - Rozwój parkingów przesiadkowych P&R dla mieszkańców dojeżdżających do Warszawy.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej diagnozy społecznej, gospodarczej i przestrzennej gminy Ożarów Mazowiecki

2. Cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym, kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych i oczekiwane rezultaty planowanych działań

Strategia Rozwoju powinna stanowić dokument bazowy, wspierać i synergicznie wpływać na realizację celów i działań sprecyzowanych w innych dokumentach planistycznych i strategicznych Gminy, wpływając na ożywienie społeczno-gospodarcze.

Wizja rozwoju określa stan docelowy, do którego władze lokalne oraz ich partnerzy będą dążyć, wykorzystując możliwości płynące z posiadanego potencjału własnego i szans pojawiających się w najbliższym otoczeniu. Wizja określa zatem, jak Gmina zamierza być postrzegana w przyszłości.

Uwzględniając powyższe, określono następującą wizję rozwoju:

W 2030 roku gmina Ożarów Mazowiecki jest miejscem atrakcyjnym do życia, nauki, pracy i odpoczynku, opartym na aktywnym, świadomym i zaangażowanym społeczeństwie oraz efektywnym, odpowiedzialnym zarządzaniu środowiskiem przyrodniczym. Przyjazna mieszkańcom, Gmina oferuje wysokiej jakości edukację dostosowaną do potrzeb lokalnego rynku pracy, a także bogate i różnorodne życie kulturalne oraz społeczne. Rozwinięty kapitał ludzki i społeczny, aktywność obywatelska oraz dostępność nowoczesnych miejsc rekreacji, odpoczynku, sportu i integracji społecznej tworzą warunki do zdrowego, aktywnego stylu życia oraz budowania silnych więzi lokalnych.

Dzięki strategicznemu wykorzystaniu bliskości Warszawy, Gmina Ożarów Mazowiecki dysponuje nowoczesną, ekologiczną infrastrukturą techniczną, w szczególności zielonym transportem, obejmującym niskoemisyjne środki komunikacji publicznej, rozwiniętą sieć dróg dla rowerów oraz przyjazne dla środowiska rozwiązania mobilności. W połączeniu z efektywnym systemem energetycznym oraz infrastrukturą cyfrową, zapewnia to mieszkańcom wysoką jakość życia.

Gmina Ożarów Mazowiecki troszczy się o środowisko przyrodnicze i wysokiej jakości przestrzeń publiczną oraz aktywnie podejmuje działania adaptacyjne do zmian klimatu, inwestując w zieloną infrastrukturę oraz efektywne zarządzanie zasobami naturalnymi. Dodatkowo utrzymuje ona również równowagę ekologiczną oraz dąży do ciągłej poprawy stanu środowiska. Ponadto, dba także o spójny, harmonijny i estetyczny ład przestrzenny, który zapewnia atrakcyjność i funkcjonalność przestrzeni publicznych, sprzyjając komfortowi życia mieszkańców oraz zrównoważonemu, trwałemu rozwojowi gminy.

Cele strategiczne są odpowiedzią na problemy zdiagnozowane w ramach przeprowadzonej diagnozy Gminy i wynikają ze sformułowanej wcześniej wizji rozwoju Gminy. Wytaczają kierunki, którymi należy podążać, by osiągnąć założony w niej stan. W ramach niniejszej Strategii określono łącznie 3 cele strategiczne, tj. w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym.

Wymiar społeczny:

— Cel strategiczny 1. Wysoka jakość życia mieszkańców w zintegrowanej społeczności.

Wymiar gospodarczy:

- Cel strategiczny 2. Rozwinięta infrastruktura techniczna, wykorzystująca potencjał bliskości Warszawy.

Wymiar przestrzenny (środowisko i infrastruktura):

- Cel strategiczny 3. Środowisko przyrodnicze skutecznie chronione i zrównoważenie wykorzystywane.

Wymiary rozwojowe Gminy są zależne od siebie i wzajemnie się przenikają. Zadania i cele zrealizowane w jednym wymiarze rozwojowym wpływają na realizację zadań i celów w innym, dzięki czemu powstaje efekt synergii wzmacniający osiągnięcie wymaganych wskaźników, co tylko przyspiesza realizację określonej wizji rozwoju Gminy.

Cele strategiczne będą osiągnięte poprzez realizację szczegółowych celów operacyjnych, które zaprezentowano w tabeli poniżej.

Tabela 5. Cele strategiczne i operacyjne

Wymiar	Cel strategiczny	Cele operacyjne
Społeczny	1. Wysoka jakość życia mieszkańców w zintegrowanej społeczności	1.1. Wysokiej jakości oferta edukacyjna
		1.2. Bogata i atrakcyjna oferta kulturalna
		1.3. Aktywne społeczeństwo
		1.4. Atrakcyjne i dostępne miejsca rekreacji, odpoczynku i spędzania wolnego czasu oraz sportu i rekreacji
Gospodarczy	2. Rozwinięta infrastruktura techniczna, wykorzystująca potencjał bliskości Warszawy	2.1. Nowoczesna i rozwinięta infrastruktura komunikacyjna, w tym transport niskoemisyjny
		2.2. Rozbudowana infrastruktura techniczna
Przestrzenny	3. Środowisko przyrodnicze skutecznie chronione i zrównoważenie wykorzystywane	3.1. Adaptacja do zmian klimatu i mitygacja ich skutków
		3.2. Zachowanie równowagi ekologicznej i poprawa stanu środowiska przyrodniczego
		3.3. Spójny i harmonijny ład przestrzenny

Źródło: Opracowanie własne

Cel strategiczny: 1. Wysoka jakość życia mieszkańców w zintegrowanej społeczności:

- Cel operacyjny 1.1. Wysokiej jakości oferta edukacyjna,
- Cel operacyjny 1.2. Bogata i atrakcyjna oferta kulturalna,
- Cel operacyjny 1.3. Aktywne społeczeństwo,
- Cel operacyjny 1.4. Atrakcyjne i dostępne miejsca rekreacji, odpoczynku i spędzania wolnego czasu oraz sportu i rekreacji.

Rozwijanie kapitału ludzkiego i społecznego w gminie polega na inwestowaniu w edukację, zdrowie, podnoszenie kwalifikacji mieszkańców oraz budowanie relacji opartych na współpracy, dzieleniu się zasobami, wzajemnym wsparciu i zaufaniu między różnymi grupami społecznymi.

Wysoki kapitał ludzki i społeczny wpływa przede wszystkim na poprawę jakości życia poprzez m.in. przyczynianie się do wzrostu gospodarczego za pomocą przyciągania inwestorów oraz dostarczania wyższej jakości produktów i usług przez wykwalifikowanych mieszkańców. Ważnym aspektem jest również zacieśnienie więzi społecznych, co ułatwia wspólną realizację projektów i rozwiązywanie problemów społecznych. W ramach rozwoju kapitału ludzkiego i społecznego planuje się m.in. wysokiej jakości ofertę edukacyjną, w tym wzrost dostępności do edukacji przedszkolnej i podstawowej oraz wzbogacenie oferty edukacyjnej szkół podstawowych. Realizacja zadań w niniejszym zakresie przyczyni się do rozwoju gminy poprzez zwiększenie szans edukacyjnych dzieci. Zapewnienie dzieciom lepszych warunków do nauki sprzyja wyrównywaniu szans życiowych, zmniejsza ryzyko wykluczenia społecznego i buduje fundamenty dla aktywnego, świadomego społeczeństwa obywatelskiego. Szkoła, jako centrum życia lokalnego, integruje społeczność poprzez wspólne inicjatywy, wydarzenia i zaangażowanie rodziców, co przekłada się na większą spójność społeczną, bezpieczeństwo i wzrost jakości życia w gminie. Takie działania przyczyniają się do poprawy jakości życia mieszkańców oraz realizacji założonych celów. Ważne jest, aby gmina Ożarów Mazowiecki inwestowała zarówno w kapitał ludzki, jak i społeczny. Rozwój kapitału ludzkiego może prowadzić do wzrostu kapitału społecznego i odwrotnie. Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego w gminie są ze sobą ściśle powiązane i wzajemnie się wspierają. Inwestowanie w rozwój umiejętności mieszkańców oraz wzmocnienie więzi społecznych może znacznie przyczynić się do trwałego i zrównoważonego rozwoju lokalnej społeczności.

Działania z zakresu aktywizacji i integracji społecznej przyczyniają się do rozwoju gminy poprzez wzmacnianie zaangażowania mieszkańców w życie lokalnej społeczności, przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu oraz budowanie poczucia przynależności i wspólnej odpowiedzialności za otoczenie. Aktywizacja społeczna sprzyja wykorzystaniu potencjału różnych grup, w tym osób starszych, młodzieży czy osób z niepełnosprawnościami, co przekłada się na większą samodzielność mieszkańców oraz wzrost inicjatyw oddolnych. Integracja społeczna natomiast ułatwia współpracę i wzajemne wsparcie, co sprzyja tworzeniu spójnej, silnej wspólnoty, gotowej do podejmowania wspólnych działań na rzecz rozwoju gminy, poprawy jakości życia i lokalnej gospodarki. Kluczową rolę w budowaniu, utrzymywaniu i wzmacnianiu kapitału społecznego w lokalnych społecznościach odgrywają stowarzyszenia i organizacje pozarządowe. Ich działalność koncentruje się na odpowiadaniu na konkretne potrzeby

i problemy mieszkańców, co sprzyja integracji i rozwojowi społecznemu. Poprzez budowanie zaufania, wspieranie aktywności obywatelskiej, rozwijanie sieci współpracy, kształtowanie umiejętności oraz aktywizację przestrzeni publicznej, organizacje te zwiększają zaangażowanie mieszkańców w życie lokalnej wspólnoty. W efekcie przyczyniają się do trwałego i zrównoważonego rozwoju społecznego. Z tego względu istotnym kierunkiem działań jest wzmacnianie potencjału organizacji pozarządowych, co bezpośrednio wpłynie na poprawę kapitału społecznego i ludzkiego w gminie Ożarów Mazowiecki.

Przewidziane zostały również działania na rzecz zachowania i ochrony dziedzictwa kulturowego, w tym opieki nad obiektami zabytkowymi. Dziedzictwo kulturowe stanowi dorobek materialny poprzednich pokoleń, a także dorobek czasów współczesnych. Jest to wartość materialna i niematerialna określająca pochodzenie i kulturę. Dziedzictwo kulturowe jest fundamentem tożsamości danej społeczności. W ramach działań związanych z dziedzictwem kulturowym planuje się ochronę zasobów kulturowych oraz poszerzenie oferty kulturalnej, a także edukację mieszkańców w zakresie zachowania i pielęgnowania dziedzictwa kulturowego.

Kolejnym aspektem jest przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu. W tym celu planowana jest realizacja nowych programów skierowanych do osób starszych i z niepełnosprawnościami, likwidacja barier architektonicznych, wsparcie dla rodzin borykających się z problemami społecznymi oraz zagrożonych wykluczeniem, a także zmniejszenie liczby osób korzystających z pomocy społecznej i zapewnienie wsparcia osobom zmagającym się z uzależnieniami. Proces starzenia się społeczeństwa podkreśla konieczność intensyfikacji działań samorządu i dostosowania oferty usług społecznych do zmieniających się potrzeb mieszkańców. Aktywizacja osób zagrożonych wykluczeniem społecznym sprzyja ich zaangażowaniu w inicjatywy lokalne i projekty, co umożliwia nawiązywanie kontaktów z innymi mieszkańcami, organizacjami pozarządowymi i instytucjami. Tego typu aktywność wzmacnia zaufanie społeczne, rozwija współpracę i wspiera budowanie silnej wspólnoty lokalnej, co w dłuższej perspektywie przyczynia się do rozwoju kapitału społecznego i ludzkiego gminy. Nie należy również zapominać o działaniach z zakresu rozwoju usług społecznych i zdrowotnych, w tym opiekuńczych. Rozbudowa i unowocześnienie usług zdrowotnych, opieki nad osobami starszymi, chorymi i zależnymi przyczyni się do lepszego zaspokajania potrzeb lokalnej społeczności, wspierając integrację międzypokoleniową oraz aktywność zawodową i społeczną opiekunów. Dostępność wysokiej jakości usług sprzyja także przyciąganiu nowych mieszkańców oraz inwestorów, którzy poszukują miejsc oferujących kompleksowe i nowoczesne wsparcie społeczne. W efekcie wzmacnia się spójność społeczna, a gmina rozwija się jako atrakcyjne miejsce do życia i pracy.

Czwarty cel operacyjny koncentruje się na zwiększeniu atrakcyjności infrastruktury oraz oferty sportowo-rekreacyjnej. Planowane jest m.in. tworzenie nowych obiektów i modernizacja istniejących terenów sportowo-rekreacyjnych, rozwój oferty spędzania wolnego czasu, a także promocja i rozwój oferty turystycznej. Poprawa infrastruktury rekreacyjnej i sportowej wpłynie na podniesienie jakości życia mieszkańców, sprzyjając ich zdrowiu, integracji społecznej i aktywności fizycznej. Atrakcyjne przestrzenie publiczne staną się miejscem spotkań i inicjatyw lokalnych, wzmacniając więzi społeczne. Rozwój turystyki i skuteczna promocja gminy przyciągną odwiedzających, co pobudzi lokalną gospodarkę, wspierając przedsiębiorców i tworząc nowe miejsca pracy. Tym samym gmina stanie się bardziej rozpoznawalna i konkurencyjna, zarówno jako miejsce do życia, jak i atrakcyjny kierunek wypoczynkowy.

W Gminie Ożarów Mazowiecki istnieje również potrzeba rozwoju Technologii Informacyjno-Komunikacyjnych (TIK), szczególnie w obszarach kultury, sportu oraz opieki nad osobami starszymi i z niepełnosprawnościami. W zakresie kultury rozwój TIK umożliwiłby m.in. digitalizację lokalnych zbiorów, umożliwiając mieszkańcom dostęp online do wystaw, archiwów i zasobów bibliotek, zwiększając tym samym dostępność do dóbr kultury oraz aktywizację kulturalną mieszkańców, zwłaszcza młodszego pokolenia. W obszarze sportu istnieje możliwość wdrożenia cyfrowych systemów zarządzania obiektami sportowymi oraz aplikacji wspierających rezerwację zajęć, co znacząco zwiększyłoby komfort użytkowników oraz efektywność administracyjną obiektów. Dodatkowo, rozwój usług transmisji online oraz narzędzi do monitorowania aktywności fizycznej mieszkańców może zachęcić do większego zaangażowania lokalnej społeczności w życie sportowe gminy. Rozwój TIK w zakresie opieki nad osobami starszymi oraz osobami z niepełnosprawnościami mógłby polegać na wprowadzeniu technologii wspierających teleopiekę, aplikacje mobilne ułatwiające codzienną komunikację i interaktywne platformy edukacyjno-integracyjne, które umożliwią poprawę jakości życia tej grupy mieszkańców, przeciwdziałając ich wykluczeniu cyfrowemu i społecznemu oraz wzmacniając poczucie samodzielności i bezpieczeństwa.

Osiągnięcie wyznaczonych celów operacyjnych przyczyni się do poprawy warunków życia mieszkańców oraz zwiększenia atrakcyjności wizerunku gminy.

Strategia Rozwoju Gminy Ożarów Mazowiecki na lata 2024-2030

Tabela 6. Cel strategiczny 1. Wysoka jakość życia mieszkańców w zintegrowanej społeczności

Kierunek działań	Oczekiwane rezultaty działania	Wskaźnik osiągnięcia działania wraz z oczekiwanym kierunkiem zmian	Źródło finansowania	Podmioty odpowiedzialne za wdrożenie działania	Horyzont czasowy wdrażania działania
Cel operacyjny 1.1. Wysokiej jakości oferta edukacyjna					
Wzrost dostępności do edukacji przedszkolnej i podstawowej	- wzrost jakości edukacji; - poprawa dostępu do edukacji; - poprawa bazy obiektów oświatowych; - utworzenie nowych miejsc wychowania przedszkolnego, w tym dostosowanych do potrzeb dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi;	- Liczba nowo wybudowanych, rozbudowanych lub doposażonych jednostek oświatowych [szt.]; <i>Oczekiwany kierunek zmian: wzrost</i> - Liczba utworzonych nowych miejsc wychowania przedszkolnego, w tym dostosowanych do potrzeb dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi [szt.]; <i>Oczekiwany kierunek zmian: wzrost</i>	- Budżet gminy; - Fundusze krajowe i zagraniczne;	- Urząd Miejski w Ożarowie Mazowieckim; - Jednostki kultury; - Jednostki oświatowe;	do 2030
Wzbogacenie oferty edukacyjnej szkół podstawowych	- podniesienie jakości edukacji; - wzmocnienie kompetencji uczniów; - rozwój kompetencji kluczowych i umiejętności niezbędnych na rynku pracy uczniów szkół podstawowych;	- Liczba zrealizowanych projektów poprawiających jakość edukacji [szt.]; <i>Oczekiwany kierunek zmian: wzrost</i> - Liczba zrealizowanych projektów rozwijające kompetencje uczniów [szt.]; <i>Oczekiwany kierunek zmian: wzrost</i>	- Budżet gminy; - Fundusze krajowe i zagraniczne;	- Urząd Miejski w Ożarowie Mazowieckim; - Jednostki kultury; - Jednostki oświatowe;	do 2030
Cel operacyjny 1.2. Bogata i atrakcyjna oferta kulturalna					
Ochrona zasobów dziedzictwa kulturowego	- poprawa stanu terenów i obiektów zabytkowych; - wzrost świadomości społecznej dotyczącej zachowania dziedzictwa kulturowego;	- Liczba zabytków i obiektów zabytkowych, których stan techniczny uległ poprawie [szt.]; <i>Oczekiwany kierunek zmian: wzrost</i> - Liczba zorganizowanych działań o tematyce kształtowania dziedzictwa kulturowego [szt.]; <i>Oczekiwany kierunek zmian: wzrost</i>	- Budżet gminy; - Fundusze krajowe (m.in. Ministerstwo Kultury) i zagraniczne;	- Urząd Miejski w Ożarowie Mazowieckim; - Jednostki kultury; - Jednostki oświatowe;	do 2030
Tworzenie przestrzeni dla kultury poprzez rozwój nowoczesnej infrastruktury oraz wzbogacenie oferty kulturalno-bibliotecznej	- obiekty kultury w dobrym stanie technicznym; - rozwój TIK (technologie informacyjno-komunikacyjne) w obszarze kultury; - obiekty kultury dobrze wyposażone; - poprawa dostępności mieszkańców do usług kultury; - integracja społeczeństwa;	- Liczba zmodernizowanych lub wybudowanych obiektów kultury [szt.]; <i>Oczekiwany kierunek zmian: wzrost</i> - Liczba wyposażonych obiektów kultury [szt.]; <i>Oczekiwany kierunek zmian: wzrost</i> - Liczba zrealizowanych działań z zakresu poszerzania oferty kulturalnej [szt.]; <i>Oczekiwany kierunek zmian: wzrost</i> - Liczba zorganizowanych inicjatyw kulturalnych [szt.]; <i>Oczekiwany kierunek zmian: wzrost</i>	- Budżet gminy; - Środki prywatne; - Pozostałe fundusze krajowe i zagraniczne;	- Urząd Miejski w Ożarowie Mazowieckim; - Jednostki kultury; - Jednostki oświatowe;	do 2030

Strategia Rozwoju Gminy Ożarów Mazowiecki na lata 2024-2030

Kierunek działań	Oczekiwane rezultaty działania	Wskaźnik osiągnięcia działania wraz z oczekiwanym kierunkiem zmian	Źródło finansowania	Podmioty odpowiedzialne za wdrożenie działania	Horyzont czasowy wdrażania działania
	– rozwój oferty kulturalnej i bibliotecznej oraz dotarcie do szerszego grona odbiorców;	– Liczba wdrożonych technologii informacyjno-komunikacyjnych w obszarze kultury [szt.]; <i>Oczekiwany kierunek zmian: wzrost</i>			
Cel operacyjny 1.3. Aktywne społeczeństwo					
Aktywizacja i integracja społeczna	– wzrost zaangażowania mieszkańców w działania społeczne, kulturalne, edukacyjne i obywatelskie; – integracja społeczeństwa; – polepszenie jakości życia mieszkańców; – zwiększenie liczby inicjatyw oddolnych podejmowanych przez mieszkańców oraz organizacje pozarządowe; – wzrost świadomości społecznej na temat budżetu obywatelskiego; – powołanie Rady seniorów; – powołanie Rady młodzieżowej; – wzrost wsparcia organizacji pozarządowych; – rozwój programu Ożarowskiej Karty Mieszkańca; – informatyzacja administracji samorządowej;	– Liczba organizacji pozarządowych uczestnicząca w życiu publicznym gminy [szt.]; <i>Oczekiwany kierunek zmian: wzrost</i> – Liczba projektów realizowanych z organizacjami pozarządowymi [szt.]; <i>Oczekiwany kierunek zmian: wzrost</i> – Liczba inicjatyw lokalnych zgłoszona do budżetu obywatelskiego [szt.]; <i>Oczekiwany kierunek zmian: wzrost</i> – Liczba zorganizowanych sesji Rady seniorów [szt.]; <i>Oczekiwany kierunek zmian: wzrost</i> – Liczba zorganizowanych sesji Rady młodzieżowej [szt.]; <i>Oczekiwany kierunek zmian: wzrost</i> – Liczba parterów współpracujących w ramach Ożarowskiej Karty Mieszkańca [szt.]; <i>Oczekiwany kierunek zmian: wzrost</i>	– Budżet gminy; – Fundusze krajowe i zagraniczne;	– Urząd Miejski w Ożarowie Mazowieckim; – Ośrodek Pomocy Społecznej w Ożarowie Mazowieckim;	do 2030
Włączenie społeczne osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym aktywizacja zawodowa	– wzrost aktywności zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym; – budowa trwałych więzi społecznych oraz aktywizacja w społeczności lokalnej osób wcześniej izolowanych; – poprawa dostępu do infrastruktury powiązanej z procesem aktywizacji społeczno-zawodowej; – wzrost dostępności infrastruktury publicznej dla osób z niepełnosprawnością; – rozwinięta oferta usług społecznych skierowanych do seniorów;	– Liczba zorganizowanych działań z aktywizacji zawodowej [szt.]; <i>Oczekiwany kierunek zmian: wzrost</i> – Liczba zorganizowanych inicjatyw integracyjnych i społecznych skierowanych do osób zagrożonych wykluczeniem społecznym [szt.]; <i>Oczekiwany kierunek zmian: wzrost</i> – Liczba zmodernizowanych lub nowo powstałych obiektów aktywizacji społeczno-zawodowej [szt.]; <i>Oczekiwany kierunek zmian: wzrost</i> – Liczba zlikwidowanych barier architektonicznych [szt.]; <i>Oczekiwany kierunek zmian: wzrost</i>	– Budżet gminy; – Fundusze krajowe i zagraniczne;	– Urząd Miejski w Ożarowie Mazowieckim; – Ośrodek Pomocy Społecznej w Ożarowie Mazowieckim;	do 2030

Strategia Rozwoju Gminy Ożarów Mazowiecki na lata 2024-2030

Kierunek działań	Oczekiwane rezultaty działania	Wskaźnik osiągnięcia działania wraz z oczekiwanym kierunkiem zmian	Źródło finansowania	Podmioty odpowiedzialne za wdrożenie działania	Horyzont czasowy wdrażania działania
	– nowe programy aktywizujące osoby starsze i osoby z niepełnosprawnościami; – spadek liczby osób korzystających z usług pomocy społecznej;	– Liczba działań aktywizujących skierowanych do osób starszych [szt.]; <i>Oczekiwany kierunek zmian: wzrost</i> – Liczba utworzonych nowych programów aktywizujących osoby starsze [szt.]; <i>Oczekiwany kierunek zmian: wzrost</i> – Liczba uczestników działań aktywizujących [szt.]; <i>Oczekiwany kierunek zmian: wzrost</i> – Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem [szt.]; <i>Oczekiwany kierunek zmian: wzrost</i>			
Rozwój usług społecznych i zdrowotnych	– zwiększona dostępność do ośrodków zdrowia i opieki; – rozszerzenie oferty programów polityki zdrowotnej; – rozwój TIK (technologie informacyjno-komunikacyjne) w obszarze usług społecznych i zdrowotnych; – rozwój usług opiekuńczych; – rozwój usług opieki środowiskowej; – rozwój usług społecznych na rzecz dzieci i młodzieży; – rozwinięta oferta pomocy skierowana dla osób z uzależnieniami; – aktywizacja osób wykluczonych społecznie z powodu uzależnień;	– Liczba wybudowanych ośrodków opieki [szt.]; <i>Oczekiwany kierunek zmian: wzrost</i> – Liczba programów profilaktycznych [szt.]; <i>Oczekiwany kierunek zmian: wzrost</i> – Liczba rodzin objęta wsparciem asystenta rodziny [szt.]; <i>Oczekiwany kierunek zmian: wzrost</i> – Liczba rodzajów dostępnych usług opiekuńczych i opieki środowiskowej [szt.]; <i>Oczekiwany kierunek zmian: wzrost</i> – Liczba osób korzystających z usług pomocy społecznej [sz.]; <i>Oczekiwany kierunek zmian: wzrost</i> – Liczba przeprowadzonych działań z zakresu wsparcia dla osób z uzależnieniami [szt.]; <i>Oczekiwany kierunek zmian: wzrost</i> – Liczba wdrożonych technologii informacyjno-komunikacyjnych w obszarze usług społecznych i zdrowotnych [szt.]; <i>Oczekiwany kierunek zmian: wzrost</i>	– Budżet gminy; – Fundusze krajowe i zagraniczne;	– Urząd Miejski w Ożarowie Mazowieckim; – Ośrodek Pomocy Społecznej w Ożarowie Mazowieckim; – Gminny Samodzielny Publiczny Zakład Lecznictwa Otwartego;	do 2030
Cel operacyjny 1.4. Atrakcyjne i dostępne miejsca rekreacji, odpoczynku i spędzania wolnego czasu oraz sportu i rekreacji					

Strategia Rozwoju Gminy Ożarów Mazowiecki na lata 2024-2030

Kierunek działań	Oczekiwane rezultaty działania	Wskaźnik osiągnięcia działania wraz z oczekiwanym kierunkiem zmian	Źródło finansowania	Podmioty odpowiedzialne za wdrożenie działania	Horyzont czasowy wdrażania działania
Rozbudowa infrastruktury sportowo-rekreacyjnej	– rozwój oferty spędzania wolnego czasu; – wzrost liczby obiektów i obszarów sportowych, rekreacyjnych i wypoczynkowych; – rozwój TIK (technologie informacyjno-komunikacyjne) w obszarze sportu i rekreacji; – rozwój oferty turystycznej; – promocja gminy;	– Liczba wybudowanych lub zmodernizowanych obiektów sportowych i rekreacyjnych [szt.]; <i>Oczekiwany kierunek zmian: wzrost</i> – Liczba wyznaczonych nowych obszarów rekreacyjno-wypoczynkowych [szt.]; <i>Oczekiwany kierunek zmian: wzrost</i> – Liczba wdrożonych technologii informacyjno-komunikacyjnych w obszarze sportu i rekreacji [szt.]; <i>Oczekiwany kierunek zmian: wzrost</i>	– Budżet gminy; – Fundusze krajowe i zagraniczne;	– Urząd Miejski w Ożarowie Mazowieckim; – Gminny Ośrodek Sportu i Rekreacji w Ożarowie Mazowieckim; – Centrum Widowiskowo-Sportowe w Ożarowie Mazowieckim;	do 2030

Źródło: Opracowanie własne

Cel strategiczny: 2. Rozwinięta infrastruktura techniczna, wykorzystująca potencjał bliskości Warszawy:

- Cel operacyjny 2.1. Nowoczesna i rozwinięta infrastruktura komunikacyjna, w tym transport niskoemisyjny,
- Cel operacyjny 2.2. Rozbudowana infrastruktura techniczna.

Stan techniczny dróg i infrastruktury okołodrogowej wymaga stałych działań modernizacyjnych. Gmina zaplanowała działania z zakresu rozbudowy i modernizacji infrastruktury drogowej i okołodrogowej. Celem tych inwestycji jest poprawa stanu nawierzchni, zwiększenie komfortu podróżowania, skrócenie czasu dojazdu oraz podniesienie poziomu bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego.

Dostęp do podstawowej infrastruktury technicznej wpływa na możliwość prowadzenia inwestycji na danym obszarze, podwyższając jego atrakcyjność inwestycyjną. W związku z powyższym do kierunków zaliczono również rozbudowę i modernizację infrastruktury wodociągowej, kanalizacyjnej i teleinformatycznej. Zrównoważony rozwój infrastruktury technicznej wpływa nie tylko na poprawę bezpieczeństwa i zwiększenie jakości życia mieszkańców, ale także na możliwość lepszego funkcjonowania podmiotów gospodarczych. Rozbudowa infrastruktury technicznej będzie również postępować równolegle z pojawieniem się potrzeb związanych z rozwojem inwestycji.

W Strategii wyznaczono również kierunki działań związane ze wsparciem transportu publicznego. Mają one na celu stworzenie dobrze funkcjonującego systemu transportu, który wpłynie na spełnienie potrzeby mobilności osób oraz gospodarki, przy zapewnieniu lepszej jakości życia. Ważną potrzebą w tym obszarze jest zwiększenie dostępności autobusowego transportu publicznego i zmniejszenie wykluczenia komunikacyjnego. Sprawny, dostępny i efektywny system transportu publicznego przyczynia się do poprawy jakości życia mieszkańców, zwiększenia mobilności oraz wzmacniania spójności terytorialnej i społecznej. Wsparcie transportu publicznego i rozwój zrównoważonej mobilności miejskiej stanowi istotny kierunek rozwoju gminy Ożarów Mazowiecki. Rozbudowa sieci transportu publicznego, w tym lepsze skomunikowanie poszczególnych obszarów gminy ze stacjami kolejowymi oraz planowaną stacją metra warszawskiego, ułatwi codzienne dojazdy, ograniczy natężenie ruchu samochodowego i poprawi dostępność do usług oraz miejsc pracy, zarówno w gminie, jak i w Warszawie. Inwestycje w infrastrukturę dla pieszych, rowerzystów i ekologicznych środków transportu przyczynią się do rozwoju mobilności niskoemisyjnej, sprzyjając zdrowiu

mieszkańców i redukcji zanieczyszczeń. Efektywny i nowoczesny system transportu zwiększy spójność przestrzenną gminy, integrując jej różne części i wspierając zrównoważony rozwój społeczno-gospodarczy.

Wysoka dostępność i jakość technologii cyfrowych podnosi zarówno poziom życia mieszkańców, jak i sprawne funkcjonowanie i rozwój gospodarki. W obliczu dynamicznie rosnącego zapotrzebowania na technologie cyfrowe najistotniejsze jest wyeliminowanie terytorialnych różnic w możliwości dostępu do Internetu szerokopasmowego o wysokich przepustowościach. W związku z tym przewiduje się rozbudowę światłowodowej sieci telekomunikacyjnej oraz sieci komórkowej.

Zadania z zakresu budowy sieci szkieletowej regionalnych dróg dla rowerów znacząco wpłyną na rozwój gminy Ożarów Mazowiecki, przyczyniając się do poprawy jakości życia mieszkańców oraz wzrostu atrakcyjności gminy jako miejsca przyjaznego zarówno dla mieszkańców, jak i turystów. Rozwój infrastruktury rowerowej sprzyja zrównoważonej mobilności, promuje zdrowy tryb życia oraz integruje lokalne społeczności poprzez wspólne korzystanie z bezpiecznych i komfortowych tras. Ponadto, dobrze rozwinięta sieć dróg dla rowerów zwiększy dostępność rekreacyjną gminy, wspierając rozwój turystyki rowerowej, lokalnej gastronomii i usług. Lepsze połączenia rowerowe z sąsiednimi gminami i regionami ułatwią przemieszczanie się bez użycia samochodu, co zmniejszy natężenie ruchu, poprawi bezpieczeństwo i wpłynie pozytywnie na stan środowiska przyrodniczego. W dłuższej perspektywie inwestycje te przyczynią się do zrównoważonego rozwoju przestrzennego i gospodarczego gminy.

Strategia Rozwoju Gminy Ożarów Mazowiecki na lata 2024-2030

Tabela 7. Cel strategiczny 2. Rozwinięta infrastruktura techniczna, wykorzystująca potencjał bliskości Warszawy

Kierunek działań	Oczekiwane rezultaty działania	Wskaźnik osiągnięcia działania wraz z oczekiwanym kierunkiem zmian	Źródło finansowania	Podmioty odpowiedzialne za wdrożenie działania	Horyzont czasowy wdrażania działania
Cel operacyjny 2.1. Nowoczesna i rozwinięta infrastruktura komunikacyjna, w tym transport niskoemisyjny					
Rozbudowa i modernizacja infrastruktury drogowej i oświadczeniowej	- dobry stan techniczny dróg; - poprawa komfortu transportu drogowego; - wzrost liczby miejsc parkingowych; - zmniejszenie emisji liniowej zanieczyszczeń; - rozwój infrastruktury ładowania pojazdów elektrycznych; - wysoki poziom bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego; - podniesienie efektywności energetycznej oświetlenia ulicznego; - chodniki w dobrym stanie technicznym; - ograniczenie kolizyjnych skrzyżowań z liniami kolejowymi; - wyprowadzenie tranzytowego ruchu towarowego poza tereny zurbanizowane; - zastosowanie rozwiązań ITS, - wprowadzenie rozwiązań ochrony przed hałasem;	- Długość zmodernizowanych dróg [km] <i>Oczekiwany kierunek zmian: wzrost;</i> - Liczba utworzonych miejsc parkingowych [szt.]; <i>Oczekiwany kierunek zmian: wzrost</i> - Liczba wybudowanych punktów ładowania pojazdów elektrycznych [szt.]; <i>Oczekiwany kierunek zmian: wzrost</i> - Liczba punktów rozbudowanego lub zmodernizowanego oświetlenia ulicznego [szt.]; <i>Oczekiwany kierunek zmian: wzrost</i> - Długość wybudowanych i zmodernizowanych chodników [km]; <i>Oczekiwany kierunek zmian: wzrost</i> - Liczba wprowadzonych rozwiązań ITS [szt.]; <i>Oczekiwany kierunek zmian: wzrost</i> - Liczba wprowadzonych rozwiązań ochrony przed hałasem [szt.]; <i>Oczekiwany kierunek zmian: wzrost</i>	- Budżet gminy; - Budżet właścicieli i zarządców dróg; - Fundusze krajowe i zagraniczne;	- Urząd Miejski w Ożarowie Mazowieckim; - Właściciele i zarządcy dróg;	do 2030
Budowa sieci szkieletowej regionalnych dróg dla rowerów zgodnych z wojewódzkimi standardami	- zmniejszenie natężenia ruchu na drogach; - zmniejszenie emisji liniowej zanieczyszczeń; - przeniesienie ruchu rowerowego na wyznaczone drogi dla rowerów; - zapewnienie spójnej sieci dróg dla rowerów; - wzmocnienie potencjału turystyki rowerowej;	- Długość dróg dla rowerów [km]; <i>Oczekiwany kierunek zmian: wzrost</i> - Liczba wybudowanych parkingów dla rowerów oraz wiat rowerowych [szt.]; <i>Oczekiwany kierunek zmian: wzrost</i>	- Budżet gminy; - Budżet właścicieli i zarządców dróg; - Fundusze krajowe i zagraniczne;	- Urząd Miejski w Ożarowie Mazowieckim; - Podmioty zewnętrzne;	do 2030
Wsparcie transportu publicznego i rozwój zrównoważonej mobilności miejskiej	- powiększenie taboru autobusowego; - zwiększenie długości bus pasów; - poprawa komfortu transportu drogowego; - zmniejszenie natężenia ruchu na drogach;	- Długość bus pasów [km]; <i>Oczekiwany kierunek zmian: wzrost</i> - Liczba autobusów z napędem elektrycznym [szt.]; <i>Oczekiwany kierunek zmian: wzrost</i>	- Budżet gminy; - Fundusze krajowe i zagraniczne;	- Urząd Miejski w Ożarowie Mazowieckim; - Zarząd Transportu	do 2030

Strategia Rozwoju Gminy Ożarów Mazowiecki na lata 2024-2030

Kierunek działań	Oczekiwane rezultaty działania	Wskaźnik osiągnięcia działania wraz z oczekiwanym kierunkiem zmian	Źródło finansowania	Podmioty odpowiedzialne za wdrożenie działania	Horyzont czasowy wdrażania działania
	– zwiększenie mobilności osób niepełnosprawnych i osób o ograniczonej możliwości przemieszczania się (m.in. seniorzy czy dzieci i młodzież); – zmniejszenie emisji liniowej zanieczyszczeń; – skrócenie czasu podróży transportem publicznym; – zapewnienie dostępu komunikacyjnego do planowanej stacji metra warszawskiego przy granicy gminy (dostęp komunikacyjny musi być skoordynowany z m.st. Warszawy w zakresie tych stacji metra, przy których planowane są węzły przesiadkowe); – przygotowanie i aktualizacja planów zrównoważonej mobilności miejskiej;	– Liczba wybudowanych i zmodernizowanych przystanków komunikacji autobusowej [szt.]; <i>Oczekiwany kierunek zmian: wzrost</i> – Liczba utworzonych obiektów infrastruktury P&R i B&R [szt.]; <i>Oczekiwany kierunek zmian: wzrost</i> – Liczba wprowadzonych publicznych systemów komunikacyjnych [szt.]; <i>Oczekiwany kierunek zmian: wzrost</i> – Liczba uchwalonych planów zrównoważonej mobilności miejskiej [szt.]; <i>Oczekiwany kierunek zmian: wzrost</i>		Miejskiego w Warszawie;	
Cel operacyjny 2.2. Rozbudowana infrastruktura techniczna					
Rozbudowa infrastruktury wodociągowej	– wysokiej jakości infrastruktura wodociągowa; – zapewnienie bieżących dostaw wody; – zwiększony dostęp mieszkańców do sieci wodociągowej; – stacje uzdatniania wody oraz ujęcia wody w dobrym stanie technicznym;	– Długość sieci wodociągowej [km]; <i>Oczekiwany kierunek zmian: wzrost</i> – Przewidywana liczba osób korzystających z ulepszanego zaopatrzenia w wodę [osoba]; <i>Oczekiwany kierunek zmian: wzrost</i> – Liczba wybudowanych i zmodernizowanych ujęć wody [szt.]; <i>Oczekiwany kierunek zmian: wzrost</i> – Liczba wybudowanych nowych stacji uzdatniania wody [szt.]; <i>Oczekiwany kierunek zmian: wzrost</i>	– Budżet gminy; – Środki własne Zakładu Wodociągów i Kanalizacji w Ożarowie Mazowieckim; – Fundusze krajowe i zagraniczne;	– Urząd Miejski w Ożarowie Mazowieckim; – Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Ożarowie Mazowieckim;	do 2030
Rozbudowa infrastruktury kanalizacyjnej	– wysokiej jakości infrastruktura kanalizacyjna; – zwiększony dostęp mieszkańców do sieci kanalizacyjnej; – wzrost liczby przydomowych oczyszczalni ścieków; – zbiorniki bezodpływowe w dobrym stanie technicznym; – realizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych, – uporządkowana infrastruktura związana z gospodarką ściekową na obszarze gminy poza aglomeracją	– Długość sieci kanalizacyjnej [km]; <i>Oczekiwany kierunek zmian: wzrost</i> – Liczba mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej [osoba]; <i>Oczekiwany kierunek zmian: wzrost</i> – Udział ludności korzystającej z instalacji kanalizacyjnej na obszarach wiejskich [%]; <i>Oczekiwany kierunek zmian: wzrost</i> – Liczba wybudowanych przydomowych oczyszczalni ścieków [szt.]; <i>Oczekiwany kierunek zmian: wzrost</i>	– Budżet gminy; – Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Ożarowie Mazowieckim; – Środki własne mieszkańców; – Fundusze krajowe i zagraniczne;	– Urząd Miejski w Ożarowie Mazowieckim; – Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Ożarowie Mazowieckim;	do 2030

Strategia Rozwoju Gminy Ożarów Mazowiecki na lata 2024-2030

Kierunek działań	Oczekiwane rezultaty działania	Wskaźnik osiągnięcia działania wraz z oczekiwanym kierunkiem zmian	Źródło finansowania	Podmioty odpowiedzialne za wdrożenie działania	Horyzont czasowy wdrażania działania
		- Liczba wyremontowanych zbiorników bezodpływowych [szt.]; <i>Oczekiwany kierunek zmian: wzrost</i> - Liczba wybudowanych oczyszczalni ścieków [szt.]; <i>Oczekiwany kierunek zmian: wzrost</i>			
Rozbudowa sieci teleinformatycznej	- zwiększony dostęp mieszkańców do sieci światłowodowej; - rozbudowana przewodowa i bezprzewodowa infrastruktura teleinformatyczna; - sieć elektroenergetyczna w dobrym stanie technicznym;	- Liczba gospodarstw domowych wyposażonych w urządzenie z dostępem do sieci światłowodowej [szt.]; <i>Oczekiwany kierunek zmian: wzrost</i> - Długość sieci elektroenergetycznej [km]; <i>Oczekiwany kierunek zmian: wzrost</i> - Liczba poważnych awarii sieci elektroenergetycznej [szt.]; <i>Oczekiwany kierunek zmian: spadek/brak awarii</i>	- Budżet gminy; - Środki własne podmiotów zewnętrznych; - Fundusze krajowe i zagraniczne;	- Urząd Miejski w Ożarowie Mazowieckim; - Podmioty zewnętrzne;	do 2030

Źródło: Opracowanie własne

Cel strategiczny: 3. Środowisko przyrodnicze skutecznie chronione i zrównoważenie wykorzystywane:

- Cel operacyjny 3.1. Adaptacja do zmian klimatu i mitygacja ich skutków,
- Cel operacyjny 3.2. Zachowanie równowagi ekologicznej i poprawa stanu środowiska przyrodniczego,
- Cel operacyjny 3.3. Spójny i harmonijny ład przestrzenny.

Zaplanowane działania w ramach celu 3 przyczyniają się do poprawy stanu środowiska oraz zrównoważonego rozwoju i prawidłowego funkcjonowania gminy. Cechą zrównoważonego i harmonijnego rozwoju jest równowaga pomiędzy elementami społecznymi, gospodarczymi i środowiskowymi, polegająca na wzmacnianiu mocnych stron każdego z nich oraz minimalizowaniu działań wywołujących negatywne skutki. Oznacza to dążenie do synergii między obszarami, uwzględniając długoterminowe efekty dla obecnych i przyszłych pokoleń. Kluczowe jest racjonalne zarządzanie zasobami, promowanie innowacji, ochrona środowiska i wspieranie spójności społecznej, co umożliwia trwały rozwój oparty na współpracy, elastyczności i odpowiedzialności za otoczenie.

Skutki zmieniającego się klimatu, takie jak wzrost temperatur, częstsze i intensywniejsze zjawiska ekstremalne, nasilające się w ostatnich dekadach, stanowią poważne zagrożenie dla rozwoju społecznego i gospodarczego na całym świecie, w tym w Polsce. W związku z tym niezbędne jest podejmowanie działań adaptacyjnych do prognozowanych zmian klimatycznych, równoległe z inicjatywami ograniczającymi emisję gazów cieplarnianych (mitygacja). W odpowiedzi na te wyzwania gmina planuje realizację działań niskoemisyjnych i poprawę jakości powietrza poprzez termomodernizację budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej oraz zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii. Dodatkowo przewiduje się wdrażanie działań na rzecz ochrony zasobów środowiska, promowania edukacji ekologicznej, racjonalnego gospodarowania odpadami oraz wspieranie skutecznego usuwania azbestu.

Zaplanowano również działania ukierunkowane na utrzymanie istniejących i tworzenie nowych terenów zieleni, rozwój zielonej i błękitnej infrastruktury, zwiększenie powierzchni obszarów objętych ochroną prawną, retencję wód opadowych oraz racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi. Inicjatywy te mają na celu nie tylko poprawę stanu środowiska, lecz także podniesienie jakości życia mieszkańców, zwiększenie odporności gminy na zmiany klimatu oraz wzrost walorów krajobrazowych i rekreacyjnych przestrzeni publicznych.

Szczególnie ważne stają się również działania z zakresu doposażania jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej (OSP) w nowoczesny sprzęt i technologie umożliwiające skuteczne

reagowanie na ekstremalne zjawiska pogodowe, takie jak intensywne opady deszczu, powódzie, susze czy silne wiatry. Działania te pozwolą zwiększyć bezpieczeństwo mieszkańców oraz efektywność akcji ratowniczych i interwencyjnych. Ponadto gmina potrzebuje rozwoju systemu zarządzania monitoringiem miejskim, modernizacji oraz rozbudowy sieci oświetlenia ulicznego oraz inteligentnej sygnalizacji świetlnej. Takie rozwiązania przyczynią się do poprawy bezpieczeństwa publicznego, optymalizacji zużycia energii elektrycznej, a także skuteczniejszego zarządzania ruchem drogowym w sytuacjach kryzysowych, wynikających z ekstremalnych warunków pogodowych.

Ład przestrzenny to sposób kształtowania przestrzeni, który zapewnia jej harmonijną organizację, uwzględniając uwarunkowania funkcjonalne, społeczno-gospodarcze, środowiskowe, przyrodnicze, kulturowe oraz estetyczno-kompozycyjne. Jest on kluczowym czynnikiem wpływającym na atrakcyjność gminy, sprzyjając zrównoważonemu rozwojowi i sprawnemu funkcjonowaniu jej obszarów. Dlatego istotne jest regularne aktualizowanie dokumentów planistycznych, które porządkują przestrzeń, chroniąc istniejące zasoby i identyfikując nowe obszary rozwoju, tak aby tworzyły spójną całość z już zagospodarowanymi terenami. Integralną częścią każdego układu przestrzennego jest infrastruktura techniczna i komunikacyjna oraz środowisko przyrodnicze i dziedzictwo kulturowe. Poprawa spójności zagospodarowania przestrzennego w gminie Ożarów Mazowiecki koncentruje się na rozwijaniu nowej zabudowy zgodnie z zasadami ładu przestrzennego, unikając jej nadmiernego rozproszenia i promując zwarty układ urbanistyczny. Osiągnięcie tego celu będzie realizowane poprzez opracowanie i aktualizację miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz planu ogólnego, co pozwoli na lepszą kontrolę nad rozwojem terenów mieszkaniowych i usługowych.

Strategia Rozwoju Gminy Ożarów Mazowiecki na lata 2024-2030

Tabela 8. Cel strategiczny 3. Środowisko przyrodnicze skutecznie chronione i zrównoważenie wykorzystywane

Kierunek działań	Oczekiwane rezultaty działania	Wskaźnik osiągnięcia działania wraz z oczekiwanym kierunkiem zmian	Źródło finansowania	Podmioty odpowiedzialne za wdrożenie działania	Horyzont czasowy wdrażania działania
Cel operacyjny 3.1. Adaptacja do zmian klimatu i mitygacja ich skutków					
Wdrażanie działań niskoemisyjnych na rzecz poprawy jakości powietrza	– spadek emisji zanieczyszczeń; – poprawa komfortu cieplnego w budynkach; – poprawa efektywności energetycznej budynków; – dostępność nowoczesnych rozwiązań technicznych; – adaptacja do zmian klimatu; – poprawa stanu środowiska; – wzrost świadomości społecznej na temat jakości powietrza; – redukcja liczby urządzeń wykorzystujących paliwa stałe; – wzrost liczby czujników powietrza;	– Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych [tona]; <i>Oczekiwany kierunek zmian: wzrost</i> – Liczba budynków mieszkalnych i obiektów publicznych poddanych termomodernizacji [szt.]; <i>Oczekiwany kierunek zmian: wzrost</i> – Liczba przeprowadzonych działań niskoemisyjnych [szt.]; <i>Oczekiwany kierunek zmian: wzrost</i> – Liczba zamontowanych czujników powietrza [szt.]; <i>Oczekiwany kierunek zmian: wzrost</i> – Liczba przeprowadzonych działań edukacji ekologicznej [szt.]; <i>Oczekiwany kierunek zmian: wzrost</i>	– Budżet gminy; – Środki własne mieszkańców i podmiotów prywatnych; – NFOŚiGW w Warszawie; – WFOŚiGW; – Fundusze krajowe i zagraniczne;	– Urząd Miejski w Ożarowie Mazowieckim; – Podmioty prywatne; – Właściciele i zarządcy obiektów;	do 2030
Rozwój odnawialnych źródeł energii	– wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii; – dostępność nowoczesnych rozwiązań technicznych; – poprawa efektywności energetycznej budynków; – wzrost świadomości społecznej na temat jakości powietrza;	– Liczba wybudowanych instalacji OZE [szt.]; <i>Oczekiwany kierunek zmian: wzrost</i> – Liczba gospodarstw domowych podłączonych do instalacji OZE [szt.]; <i>Oczekiwany kierunek zmian: wzrost</i> – Liczba gospodarstw z lepszą klasą zużycia energii [szt.]; <i>Oczekiwany kierunek zmian: wzrost</i>	– Budżet gminy; – Środki własne mieszkańców i podmiotów prywatnych; – NFOŚiGW w Warszawie; – WFOŚiGW; – Fundusze krajowe i zagraniczne;	– Urząd Miejski w Ożarowie Mazowieckim; – Podmioty prywatne; – Właściciele i zarządcy obiektów;	do 2030
Wzrost bezpieczeństwa	– doposażenie jednostek OSP; – zarządzanie i rozwój monitoringu miejskiego, oświetlenia i sygnalizacji;	– Liczba doposażonych jednostek OSP [szt.]; <i>Oczekiwany kierunek zmian: wzrost</i> – Liczba zrealizowanych działań z zakresu zarządzania i rozwoju monitoringu miejskiego, oświetlenia i sygnalizacji [szt.];	– Budżet gminy; – Fundusze krajowe i zagraniczne;	– Urząd Miejski w Ożarowie Mazowieckim;	do 2030

Strategia Rozwoju Gminy Ożarów Mazowiecki na lata 2024-2030

Kierunek działań	Oczekiwane rezultaty działania	Wskaźnik osiągnięcia działania wraz z oczekiwanym kierunkiem zmian	Źródło finansowania	Podmioty odpowiedzialne za wdrożenie działania	Horyzont czasowy wdrażania działania
		Oczekiwany kierunek zmian: wzrost			
Cel operacyjny 3.2. Zachowanie równowagi ekologicznej i poprawa stanu środowiska przyrodniczego					
Wzmacnianie i ochrona wartości przyrodniczych	– zasoby przyrodnicze gminy w dobrym stanie; – nowe tereny zielone; – stała kontrola stanu środowiska przyrodniczego; – wzrost powierzchni objętej ochroną prawną; – wzrost świadomości społecznej na temat ochrony środowiska; – retencjonowanie wód opadowych; – wzrost liczby obiektów zielonej i błękitnej infrastruktury;	– Liczba zrealizowanych działań z zakresu utrzymania istniejących obszarów zieleni urządzonej oraz tworzenie nowych lokalnych i regionalnych terenów zieleni [szt.]; <i>Oczekiwany kierunek zmian: wzrost</i> – Powierzchnia terenów zieleni [ha]; <i>Oczekiwany kierunek zmian: wzrost</i> – Powierzchnia obszarów objętych ochroną prawną [ha]; <i>Oczekiwany kierunek zmian: wzrost</i> – Liczba przeprowadzonych działań mających na celu wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców [szt.]; <i>Oczekiwany kierunek zmian: wzrost</i> – Liczba obiektów zielonej i błękitnej infrastruktury [szt.]; <i>Oczekiwany kierunek zmian: wzrost</i>	– Budżet gminy; – Budżet RDOŚ; – Fundusze krajowe i zagraniczne;	– Urząd Miejski w Ożarowie Mazowieckim; – RDOŚ;	do 2030
Sprawny system gospodarowania odpadami	– funkcjonalny system gospodarowania odpadami komunalnymi; – prawidłowe gromadzenie i pozbywanie się odpadów przez mieszkańców, w tym odpadów z działalności rolniczej i gospodarczej; – spadek udziału wyrobów azbestowych;	– Liczba zmodernizowanych Punktów Selektywnej Zbiórki Odpadów [szt.]; <i>Oczekiwany kierunek zmian: wzrost</i> – Ilość odpadów komunalnych zebranych w sposób selektywny [tona]; <i>Oczekiwany kierunek zmian: wzrost</i> – Ilość azbestu poddanego utylizacji [tona]; <i>Oczekiwany kierunek zmian: wzrost</i> – Liczba zlikwidowanych tzw. „dzikich wysypisk” [szt.]; <i>Oczekiwany kierunek zmian: wzrost</i>	– Budżet gminy; – Środki własne mieszkańców i podmiotów prywatnych; – Fundusze krajowe i zagraniczne;	– Urząd Miejski w Ożarowie Mazowieckim; – Mieszkańcy i podmioty prywatne;	do 2030
Prawidłowe gospodarowanie wodami	– ochrona wód przed zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł rolniczych, – przestrzeganie zasad Dobrej Praktyki Rolniczej,	– Liczba gospodarstw objętych działaniami doradczymi lub szkoleniami w zakresie ochrony wód [szt.]; <i>Oczekiwany kierunek zmian: wzrost</i>	– Budżet gminy; – Środki własne mieszkańców i	– Urząd Miejski w Ożarowie Mazowieckim; – Mieszkańcy i podmioty prywatne;	do 2030

Strategia Rozwoju Gminy Ożarów Mazowiecki na lata 2024-2030

Kierunek działań	Oczekiwane rezultaty działania	Wskaźnik osiągnięcia działania wraz z oczekiwanym kierunkiem zmian	Źródło finansowania	Podmioty odpowiedzialne za wdrożenie działania	Horyzont czasowy wdrażania działania
	– zwiększenie retencji wodnej na terenach rolniczych, leśnych i zurbanizowanych – prawidłowe użytkowanie rolnicze gleb, prowadzenie prac przeciwoerozyjnych, tworzenie stref buforowych wzdłuż cieków, ochronę i odtwarzanie oczek wodnych i mokradeł, – retencjonowanie wody w już istniejących zbiornikach i rowach oraz zachęcanie do wykonywania nowych zbiorników wodnych.	– Liczba inwestycji zwiększających retencję na obszarach gminy [szt.]; <i>Oczekiwany kierunek zmian: wzrost</i> – Liczba zrealizowanych działań przeciwoerozyjnych na gruntach ornych [szt.]; <i>Oczekiwany kierunek zmian: wzrost</i>	– podmiotów prywatnych; – Fundusze krajowe i zagraniczne;		
Cel operacyjny 3.3. Spójny i harmonijny ład przestrzenny					
Poprawa spójności zagospodarowania przestrzennego	– opracowanie Planu Ogólnego; – rozwój nowej zabudowy z zachowaniem przyjętego ładu przestrzennego; – unikanie rozpraszania zabudowy i promowanie zwartej; – zwiększenie powierzchni terenów zieleni urządzonej;	– Liczba sporządzonych i poddanych aktualizacji aktów planowania przestrzennego, w tym planów miejscowych i planu ogólnego [szt.]; <i>Oczekiwany kierunek zmian: wzrost</i>	– Budżet gminy;	– Urząd Miejski w Ożarowie Mazowieckim;	do 2030
Rewitalizacja obszarów zdegradowanych	– podniesienie atrakcyjności osiedleńczej i inwestycyjnej gminy; – uporządkowanie i zwiększenie funkcjonalności przestrzeni publicznych; – spójna struktura urbanistyczna terenów zabudowanych;	– Liczba zrealizowanych działań rewitalizacyjnych [szt.]; <i>Oczekiwany kierunek zmian: wzrost</i> – Powierzchnia obszarów poddanych rewitalizacji [ha]; <i>Oczekiwany kierunek zmian: wzrost</i>	– Budżet gminy; – Fundusze krajowe i zagraniczne;	– Urząd Miejski w Ożarowie Mazowieckim;	do 2030

Źródło: Opracowanie własne

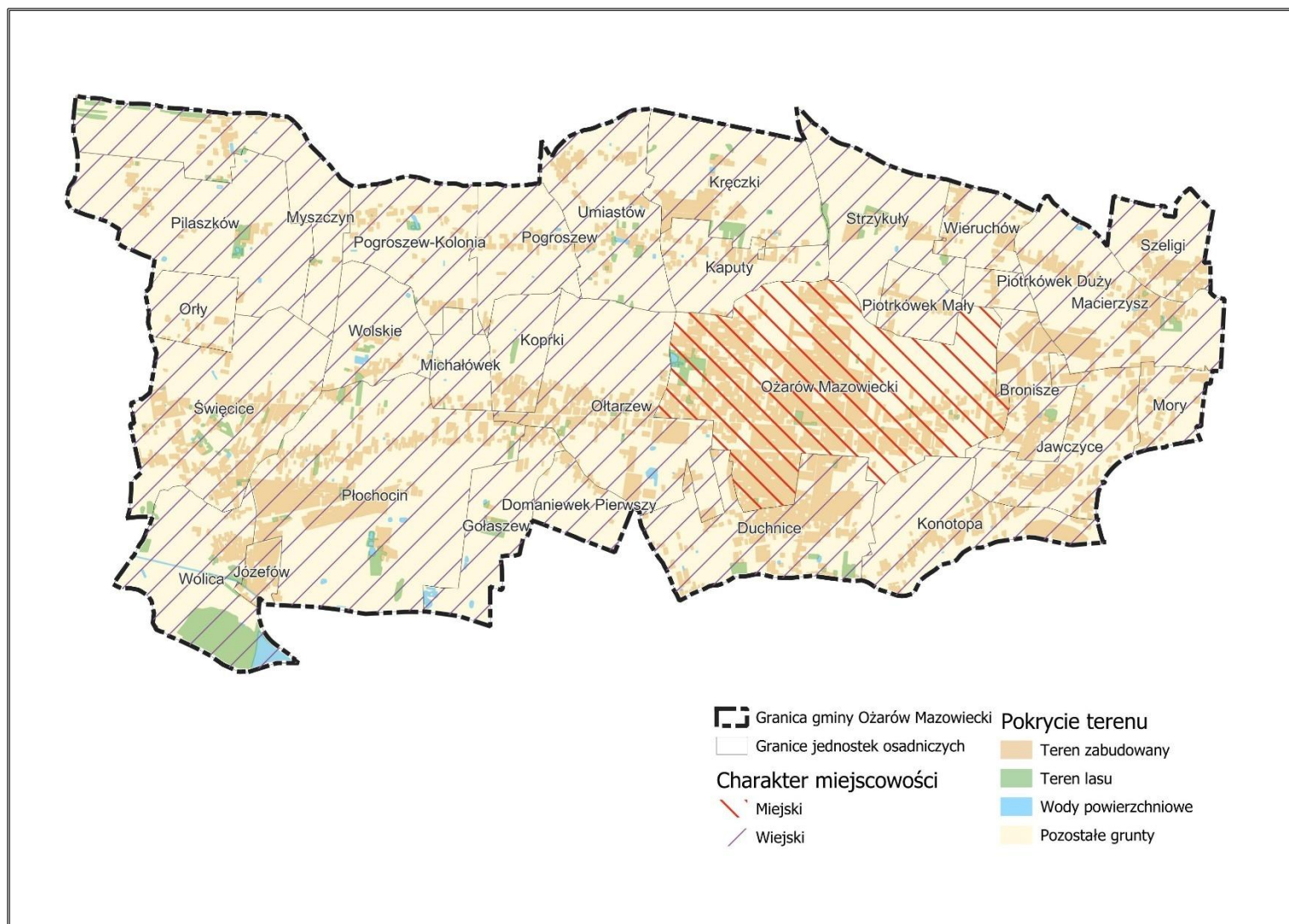
3. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy

Modele przedstawiają głównie stan docelowy w 2030 roku, zgodnie z ramami Strategii. Jednak dla części uwzględniając dłuższy horyzont czasowy ze względu na kwestie uruchomienia CPK i infrastruktury towarzyszącej. Została ona uwzględniona ze względu na jej duże znaczenie dla rozwoju gminy. Realizacja tego przedsięwzięcia, nawet jeśli nastąpi w dalszej perspektywie, może zasadniczo wpłynąć na układ komunikacyjny, kierunki urbanizacji, strukturę zatrudnienia oraz zapotrzebowanie na infrastrukturę społeczną. Ujęcie tego aspektu w Strategii umożliwia odpowiednie ukierunkowanie działań rozwojowych już na wcześniejszych etapach oraz zwiększa spójność z dokumentami strategicznymi wyższego rzędu, w tym krajowymi i regionalnymi.

3.1. Struktura sieci osadniczej wraz z rolą i hierarchią jednostek osadniczych

Gmina Ożarów Mazowiecki jest gminą miejsko-wiejską położoną w centralnej części województwa mazowieckiego, w powiecie warszawskim zachodnim, po zachodniej stronie Warszawy. Na terenie gminy wyodrębniono 36 jednostek pomocniczych – 11 osiedli i 25 sołectw. Sołectwa: Bronisze, Domaniewek, Duchnice, Gołaszew, Jawczyce, Kaputy Kręczki, Konotopa, Koparki, Macierzysz, Michałówek, Mory, Myszczyń, Ołtarzew, Orły, Ożarów Wieś, Pilaszków, Piotrkówek Duży, Piotrkówek Mały i Strzykuły, Płochocin, Pogroszew, Pogroszew-Kolonia, Święcice, Umiastów, Wieruchów i Wolskie. Osiedla: RSM Bloki, Zientarówka, Franciszków, Mickiewicza, Ołtarzew, Wolica, Kabel, Józefów, Płochocin Osiedle Północ, Płochocin Osiedle Południe, Szeligi. Gmina sąsiaduje z miastem st. Warszawa, miastem Piastów, miastek Pruszków, gminą Leszno, gminą Stare Babice, gminą Brwinów oraz gminą Błonie. Powierzchnia gminy Ożarów Mazowiecki wynosi 71,34 km², co stanowi 13,36% powierzchni powiatu. Pod względem zagospodarowania przeważają użytki rolne.

Rysunek 2. Podział gminy na jednostki osadnicze z uwzględnieniem ich charakteru

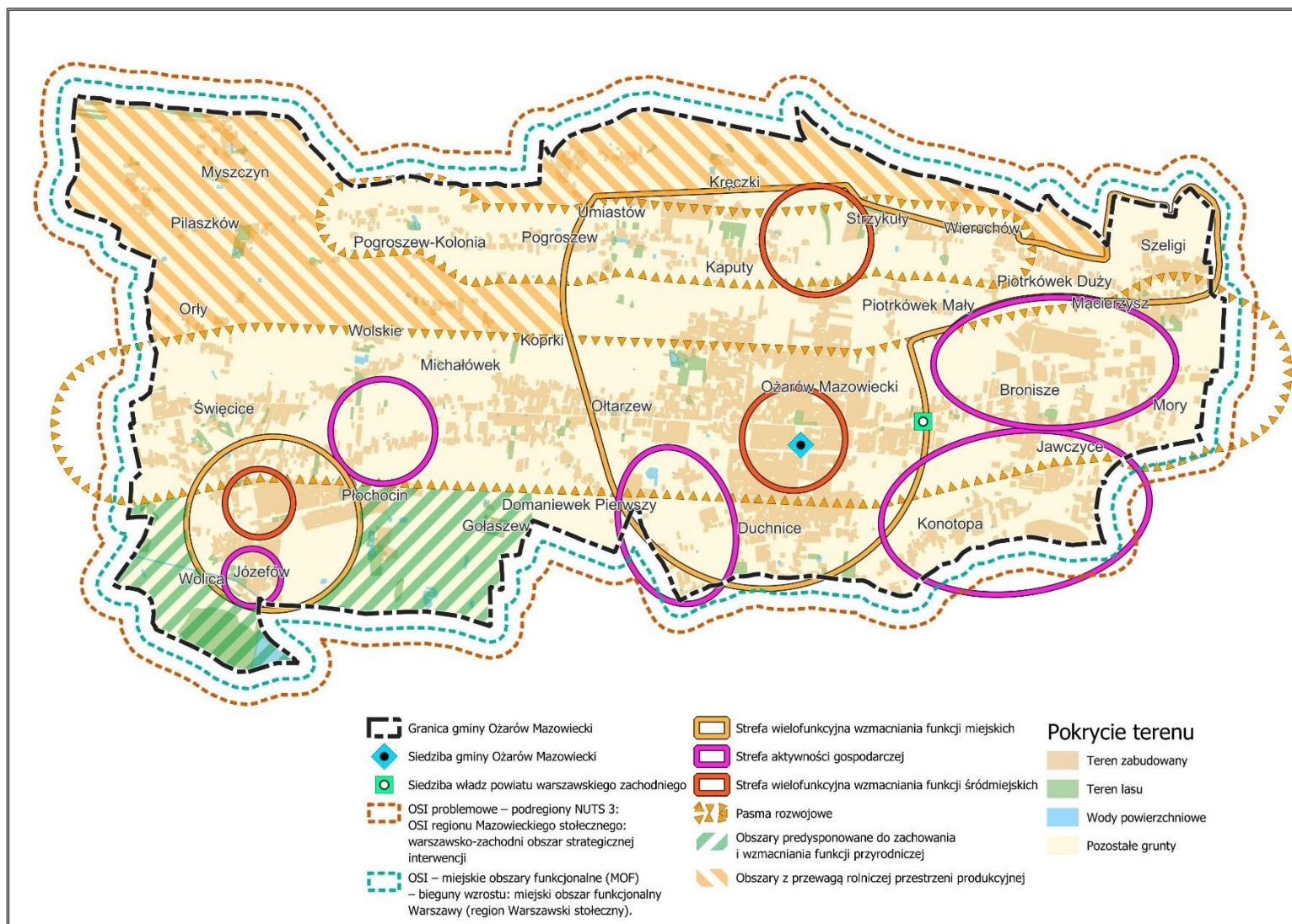

Źródło: Opracowanie własne

Gmina Ożarów Mazowiecki pod względem powierzchni cechuje się rolniczym charakterem i niedużym udziałem lasów w strukturze użytkowania gruntów. W ciągu ostatnich lat funkcja ta coraz bardziej ustępuje procesowi suburbanizacji i rozwojowi osadnictwa oraz terenów produkcyjno-usługowych na tutejszym obszarze. Pod względem zabudowy w poszczególnych miejscowościach dominuje zabudowa jednorodzinna wraz z zabudową zagrodową, uzupełniona o podstawowe funkcje usługowe. W większości miejscowości przybiera ona charakter liniowy, który związany jest z przebiegiem dróg. Wyjątkiem jest miasto Ożarów Mazowiecki oraz miejscowości Józefów, Płochocin, Wolica i Szeligi, gdzie wykształciły się układy przestrzenne w formie osiedli mieszkaniowych. Zabudowa wielorodzinna skoncentrowana jest głównie w mieście Ożarowie Mazowieckim i Józefowie. Na pozostałych terenach występuje w rozproszeniu, w formie pojedynczych budynków lub niewielkich osiedli. Tereny aktywności gospodarczej zlokalizowane są głównie we wschodniej części gminy oraz wzdłuż drogi krajowej nr 92 oraz linii kolejowej E-20.

Gmina Ożarów Mazowiecki znajduje się w miejskim obszarze funkcjonalnym Warszawy i jest z nią silnie powiązana funkcjonalnie. Powiązania te opierają się głównie na codziennej aktywności mieszkańców i mają charakter bardzo zróżnicowany (społeczny, gospodarczy, administracyjny itp.), przy czym najsilniej wyrażają się w dużych udziałach osób dojeżdżających codziennie do pracy, placówek edukacyjnych, centrów usługowych, obiektów rozrywkowych itd. do Warszawy. Obszar gminy Ożarów Mazowiecki należy także do sochaczewsko-grójeckiego obszaru żywicielskiego predysponowanego do pełnienia funkcji żywicielskich o strategicznym znaczeniu w województwie, a także częściowo do obszarów posiadających potencjał do kształtowania struktury zielonego pierścienia Warszawy.

Rysunek 3. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Ożarów Mazowiecki – Kierunki rozwoju

Źródło: Opracowanie własne

Jednym z większych uwarunkowań rozwoju gminy są przedsięwzięcia towarzyszące budowie Centralnego Portu Komunikacyjnego (CPK), które wiążą się z ogromnymi inwestycjami infrastrukturalnymi w całym regionie centralnego i zachodniego Mazowsza. Dla zapewnienia dojazdu do portu lotniczego rozbudowana zostanie sieć kolejowa i drogowa, w tym m.in. Kolej Dużych Prędkości Warszawa – CPK – Łódź, która ma zostać włączona w istniejącą sieć – m.in. połączy się z obecną magistralą kolejową nr 3 na terenie gminy Ożarów Mazowiecki.

Równolegle planowane są inwestycje drogowe usprawniające dojazd do CPK. Autostrada A2 ma zostać poszerzona o dodatkowe pasy ruchu na odcinku Łódź – Warszawa (do węzła Pruszków), co wpłynie także na gminę Ożarów Mazowiecki (położoną wzdłuż A2) poprzez lepszą przepustowość i mniejsze korki na tej kluczowej trasie, a także planowana jest budowa nowej drogi klasy A/S, przebiegając bezpośrednio od CPK, równolegle do istniejącej autostrady A2 i włączającej się do niej na wysokości węzła Konotopa. Dodatkowo trwają również prace planistyczne nad nową obwodnicą Warszawy – drogą ekspresową S50, która ma biec na zachód od stolicy i zapewnić szybkie połączenie obwodowe m.in. w rejonie CPK.

Planowane inwestycje związane z trasą Kolei Dużych Prędkości oraz nową drogą klasy A/S mogą prowadzić do trwałego podziału przestrzeni gminy, utrudniając lokalną komunikację i znacząco ograniczając możliwość integracji funkcjonalnej poszczególnych części obszaru. W praktyce grozi to izolacją poszczególnych miejscowości, terenów rolnych oraz obszarów gospodarczych, co może skutkować degradacją społeczno-gospodarczą niektórych rejonów. Aby uniknąć tych negatywnych konsekwencji, konieczna jest redefinicja polityki przestrzennej gminy, polegająca na odpowiednim planowaniu układów drogowych, budowie wiaduktów, tuneli, kładek pieszo-rowerowych oraz wprowadzeniu stref buforowych i zielonych korytarzy, które minimalizowałyby efekt fragmentacji przestrzennej i zachowałyby spójność terytorialną oraz społeczną Ożarowa Mazowieckiego.

CPK postrzegany jest jako motor napędowy rozwoju gospodarczego dla całego otaczającego obszaru. W opublikowanym Projekcie Strategii Rozwoju Obszaru Otoczenia CPK przewiduje się, że utworzenie portu lotniczego wraz z węzłem kolejowym i drogowym wygeneruje dziesiątki tysięcy nowych miejsc pracy w regionie. Szacuje się, że obszar centralnej Polski może zyskać 37 tysięcy nowych miejsc pracy – zarówno w branżach już obecnych (logistyka, spedycja, przetwórstwo spożywcze), jak i całkowicie nowych, powiązanych z funkcjonowaniem lotniska, węzła kolejowego i infrastruktury drogowej. Oznacza to ogromny zastrzyk zatrudnienia również dla mieszkańców gminy Ożarów Mazowiecki, którzy będą mogli znaleźć pracę przy obsłudze portu lotniczego, w firmach logistycznych, centrach magazynowych, branży hotelarsko-gastronomicznej czy usługach dla podróżnych. Powstanie lotniska i towarzyszących inwestycji otworzy lokalny rynek pracy na nowe specjalizacje, od personelu lotniskowego i obsługi technicznej, po kierowców, magazynierów czy pracowników sektora

handlu i usług. Strategia CPK zakłada wzrost zainteresowania atrakcyjnymi terenami inwestycyjnymi w regionie, co może przełożyć się na napływ kapitału i nowych firm także na tereny gminy Ożarów Mazowiecki. Zakłada się że głównym obszarem będącym pod wpływem impulsów rozwojowych budowy CPK będzie tzw. miejskie pasmo rozwojowe, które tworzą tereny w bezpośrednim sąsiedztwie drogi krajowej nr 92 i linii kolejowej nr 3 oraz wschodnia część gminy, bezpośrednio granicząca z Warszawą.

Wraz z realizacją projektów CPK poprawie powinna ulec także mobilność mieszkańców. Dojazd do Warszawy skróci się, co ułatwi codzienne dojazdy do pracy tym, którzy pracują w stolicy lub innych podwarszawskich strefach przemysłowych. Można spodziewać się także rozwoju komunikacji autobusowej i podmiejskiej – aby zapewnić dojazd pracownikom do CPK, mogą powstać nowe linie autobusowe łączące gminę z lotniskiem i węzłami kolejowymi. To wszystko zwiększy codzienną mobilność i komfort życia mieszkańców, którzy będą mieli więcej opcji transportu.

Z punktu widzenia gminy Ożarów Mazowiecki planowana budowa CPK niesie liczne korzyści rozwojowe. Przede wszystkim, poprawi się dostępność komunikacyjna – zarówno dalekobieżna, jak i lokalna. Gmina Ożarów Mazowiecki znajdzie się w strategicznym położeniu między Warszawą a CPK, co może przyciągnąć inwestorów i nowych mieszkańców szukających dobrze skomunikowanych lokalizacji. Rynek pracy lokalnej ulegnie ożywieniu – mieszkańcy zyskają nowe możliwości zatrudnienia bez konieczności dalekich dojazdów.

Mimo wielu szans rozwojowych, inwestycja CPK rodzi też wyzwania i zagrożenia z perspektywy gminy. Jednym z nich są uciążliwości w trakcie budowy – przez kilka lat mieszkańcy mogą borykać się z hałasem robót, wzmożonym ruchem ciężarówek oraz zmianami organizacji ruchu. Lokalna infrastruktura drogowa może wymagać napraw po intensywnym użytkowaniu przez sprzęt budowlany. Konieczne będzie ścisłe współdziałanie gminy z inwestorem, aby remontować drogi i zapewniać objazdy tam, gdzie budowa spowoduje utrudnienia.

Kolejnym wyzwaniem są kwestie planistyczne i środowiskowe. Gwałtowny rozwój może prowadzić do presji na tereny zielone i rolnicze. Już teraz przewiduje się, że ziemie wokół portu zmienią przeznaczenie z rolniczego na przemysłowe i usługowe. W gminie Ożarów Mazowiecki również może dojść do wykupu pól pod bazy logistyczne czy osiedla mieszkaniowe. Istotnym niebezpieczeństwem dla gminy jest możliwość powstania barier przestrzennych związanych z inwestycjami liniowymi towarzyszącymi Centralnemu Portowi Komunikacyjnemu (CPK) tj. planowanej trasy Kolei Dużych Prędkości oraz drogi klasy A/S. Taki urbanistyczny boom trzeba mądrze kontrolować, by nie doprowadzić do chaosu przestrzennego ani degradacji środowiska. Samorząd staje przed zadaniem sporządzenia

planu ogólnego oraz aktualizacji miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego – tak, aby pogodzić nowe inwestycje z ochroną ładu przestrzennego i jakości życia. Pojawić się mogą konflikty społeczne, gdy np. dotychczasowi mieszkańcy protestować będą przeciwko powstawaniu w ich sąsiedztwie dużych obiektów infrastrukturalnych.

Plany budowy Centralnego Portu Komunikacyjnego już dziś wywierają znaczący wpływ na rozwój gminy Ożarów Mazowiecki. Bilans jest pełen zarówno obiecujących korzyści, jak i poważnych wyzwań. Z jednej strony gmina ma szansę stać się beneficjentem ogromnego impulsu inwestycyjnego – lepsza infrastruktura transportowa, nowe miejsca pracy, napływ mieszkańców i kapitału mogą przełożyć się na długoletni wzrost poziomu życia lokalnej społeczności. Gmina Ożarów Mazowiecki, dotychczas znana głównie jako podwarszawska gmina z rozwiniętą logistyką, może awansować do roli jednego z kluczowych węzłów regionu CPK, co w perspektywie najbliższych kilkunastu lat uczyni ją bardziej konkurencyjną i atrakcyjną do życia i prowadzenia biznesu.

Z drugiej strony, aby te szanse wykorzystać, samorząd i mieszkańcy muszą sprostać wyzwaniom – od uciążliwości związanych z budową, przez konieczność szybkiej rozbudowy usług publicznych, po rozwiązanie problemów planistycznych i środowiskowych. Szczególnym wyzwaniem będzie minimalizacja skutków przestrzennych i społecznych związanych z przedsięwzięciami liniowymi, w tym m.in. z budową Kolei Dużych Prędkości oraz drogi klasy A/S, które powstaną jako element infrastruktury komunikacyjnej CPK. Kluczowe będzie zaplanowanie zrównoważonego rozwoju, tak by CPK stało się kołem zamachowym dla lokalnej gospodarki, a nie źródłem niekontrolowanego chaosu. Perspektywa gminy Ożarów Mazowiecki jest więc pełna ostrożnego optymizmu: inwestycja ta może przynieść wymierne korzyści społeczno-gospodarcze, pod warunkiem że zagrożenia zostaną zawczasu zidentyfikowane i zniwelowane odpowiedzialnymi działaniami planistycznymi oraz dialogiem z mieszkańcami. Realizacja CPK wraz z towarzyszącą jej budową Kolei Dużych Prędkości i drogi klasy A/S to proces rozłożony na lata, ale dobrze przygotowana gmina Ożarów Mazowiecki ma szansę wynieść z niego długofalowe impulsy rozwojowe, stając się ważnym ogniwem nowego układu komunikacyjnego Polski.

Z tego powodu, a także z uwagi na wzrost liczby mieszkańców oraz rosnące potrzeby w zakresie mieszkalnictwa i usług publicznych, planowanie przestrzeni w gminie ma kluczowe znaczenie. Korzystne uwarunkowania lokalizacyjne, bliskość Warszawy wzmacniają presję na nowe tereny zabudowy. Wobec powyższego, konieczne jest racjonalne i zrównoważone kształtowanie struktur przestrzennych, które uwzględnią przyszłe potrzeby i dynamiczny rozwój gminy, poprzez elastyczne dostosowanie przeznaczenia gruntów oraz planowanie nowych terenów pod zabudowę mieszkaniową zgodnie z narastającym zapotrzebowaniem, a także gospodarczą oraz publiczną.

Zgodnie z zapisami Planu zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego gmina Ożarów Mazowiecki należy do miejskiego obszaru funkcjonalnego Warszawy. Jest to układ osadniczy ciągły przestrzennie, złożony z odrębnych administracyjnie jednostek; obejmuje zwarty obszar miejski oraz powiązaną z nim funkcjonalnie strefę zurbanizowaną. Z tego powodu Gmina Ożarów Mazowiecki posiada duży potencjał rozwojowy. Bliskość stolicy sprzyja intensywnemu rozwojowi budownictwa mieszkaniowego, który jest następstwem procesu suburbanizacji. W tym kontekście kluczowym wyzwaniem dla gminy jest strategiczne planowanie przestrzenne, umożliwiające harmonijny rozwój i uniknięcie negatywnych zjawisk, takich jak chaotyczna urbanizacja czy fragmentacja przestrzeni. Ważne jest promowanie zwartej, dobrze skomunikowanej zabudowy, co zapewni efektywne wykorzystanie przestrzeni, a jednocześnie podniesie jakość życia mieszkańców. Istotną możliwością rozwojową Ożarowa Mazowieckiego jest również rozwój funkcji logistycznych, przemysłowych i usługowych. Dzięki istniejącej autostradzie A2 oraz planowanym trasom szybkich kolei i dróg ekspresowych, gmina może stać się ważnym centrum logistycznym i przemysłowo-usługowym w skali metropolii warszawskiej. Realizacja tego celu wymaga przyciągania zewnętrznych inwestycji, zwłaszcza w obszarze nowoczesnych technologii i usług logistycznych. Istotne jest także wspieranie lokalnych przedsiębiorców, którzy mogliby skutecznie współpracować z warszawskim rynkiem gospodarczym. Ważnym aspektem rozwoju gminy jest integracja systemów transportowych z warszawskim obszarem funkcjonalnym. Równolegle z rozbudową przestrzeni mieszkaniowej i gospodarczej, kluczowe dla gminy Ożarów Mazowiecki jest inwestowanie w infrastrukturę społeczną. Zwiększenie liczby mieszkańców wymaga budowy nowych placówek edukacyjnych, obiektów opieki zdrowotnej oraz obiektów kulturalno-sportowych. Ważne jest także kształtowanie wysokiej jakości przestrzeni publicznych, takich jak parki miejskie, drogi dla rowerów, place zabaw i miejsca integracji społecznej. Rozwój infrastruktury społecznej ma kluczowe znaczenie dla wzmacniania więzi społecznych oraz podnoszenia atrakcyjności lokalnej gminy. Ważnym kierunkiem rozwoju gminy jest także realizacja zasad zrównoważonego rozwoju. Intensywna urbanizacja stwarza zagrożenia środowiskowe, dlatego strategiczne znaczenie ma ochrona terenów rolnych oraz przyrodniczych, szczególnie przed niekontrolowanym rozproszeniem zabudowy. Polityka przestrzenna powinna uwzględniać rozwój ekologicznego transportu, rozbudowę sieci dróg dla rowerów oraz poprawę jakości komunikacji publicznej. Ważnym elementem jest także wdrażanie technologii proekologicznych, w tym fotowoltaiki, zarządzania wodami opadowymi oraz wzmacnianie zielonej infrastruktury, co pozwoli zachować środowisko naturalne oraz wysoką jakość życia mieszkańców.

3.2. System powiązań przyrodniczych

Gmina Ożarów Mazowiecki zgodnie z regionalizacją rolniczo-klimatyczną wg W. Okołowicza i D. Martyn, znajduje się w obrębie zaliczanym do mazowiecko-podlaskiej dzielnicy klimatycznej. Klimat na tym terenie określany jest jako umiarkowany, ciepły, przejściowy, który kształtowany jest w większości przez kontynentalne masy powietrza. Średnioroczna suma opadów na obszarze gminy wynosi około 500 mm. Średnia długość okresu wegetacyjnego wynosi od 230 do 240 dni. Średnia temperatura powietrza w styczniu wynosi ok. -2°C, a w lipcu ok. 19°C, co przekłada się na średnią roczną temperaturę wynoszącą około 8-9°C.

Powierzchnia lasów i gruntów leśnych według danych Głównego Urzędu Statystycznego na koniec 2023 r. wynosiła 54,55 ha. Lesistość (wskaźnik pokrycia lasem określonej powierzchni) obszaru gminy wyniosła 0,8%, co jest wartością zdecydowanie niższą od średniej wartości dla województwa mazowieckiego (23,4%) i kraju (29,60%). Obszar gminy jest niemal bezleśny, z niewielką ilością zadrzewień. Zgodnie z mapą potencjalnej roślinności naturalnej (Matuszkiewicz 2008) na obszarze gminy dominuje grąd subkontynentalny, odmiana środkowopolska, serii żyznej. Głównymi gatunkami w drzewostanie są grab, dąb szypułkowy oraz lipa drobnolistna. Z powodu niskiego poziomu lesistości na tutejszym terenie przeważają gatunki roślin łąkowych, polnych i ogrodowych. Głównym obszarem cechującym się walorami przyrodniczo-ekologicznymi jest fragment doliny rzeki Utraty w południowo-zachodniej części gminy, który stanowi ciąg przyrodniczy zapewniający ciągłość funkcjonalno-przestrzenną ekosystemów leśnych, łąkowych i wodnych. Na terenie gminy nie występuje zbyt bogata fauna. Zwierzyna gruba reprezentowana jest przez m.in. sarny, zające i lisy, z kolei na obszarach podmokłych występują pospolite gatunki płazów i gadów. Duże przestrzenie terenów niezabudowanych stwarzają natomiast dogodne warunki do bytowania ptaków, w szczególności drapieżnych.

Zgodnie z danymi w Centralnym Rejestrze Form Ochrony Przyrody na terenie gminy znajdują się:

- rezerwat przyrody Wolica,
- Warszawski Obszar Chronionego Krajobrazu,
- 13 pomników przyrody.

Przez obszar gminy nie przebiegają korytarze ekologiczne o randzie ponadlokalnej. Wzdłuż rzeki Utrata zlokalizowany jest natomiast lokalny ciąg ekologiczno-przyrodniczy.

Obszar gminy leży na terenie dorzecza Wisły, regionu wodnego Środkowej Wisły w obszarze Zlewni Bzury – lewego dopływu Wisły. Przeważająca część obszaru leży w zlewni Utraty i Kanału Ożarowskiego. Wyjątkiem jest północno-wschodni fragment gminy, który znajduje się na terenie zlewni Łasicy. Głównym ciekim przepływającym przez obszar gminy Ożarów

Mazowiecki jest rzeka Utrata. Do pozostałych na tutejszym terenie należą kanały oraz rowy melioracyjne. Pod względem występowania zbiorników wodnych, na terenie gminy brak jest jezior. Zlokalizowane są natomiast mniejsze stawy i oczka wodne.

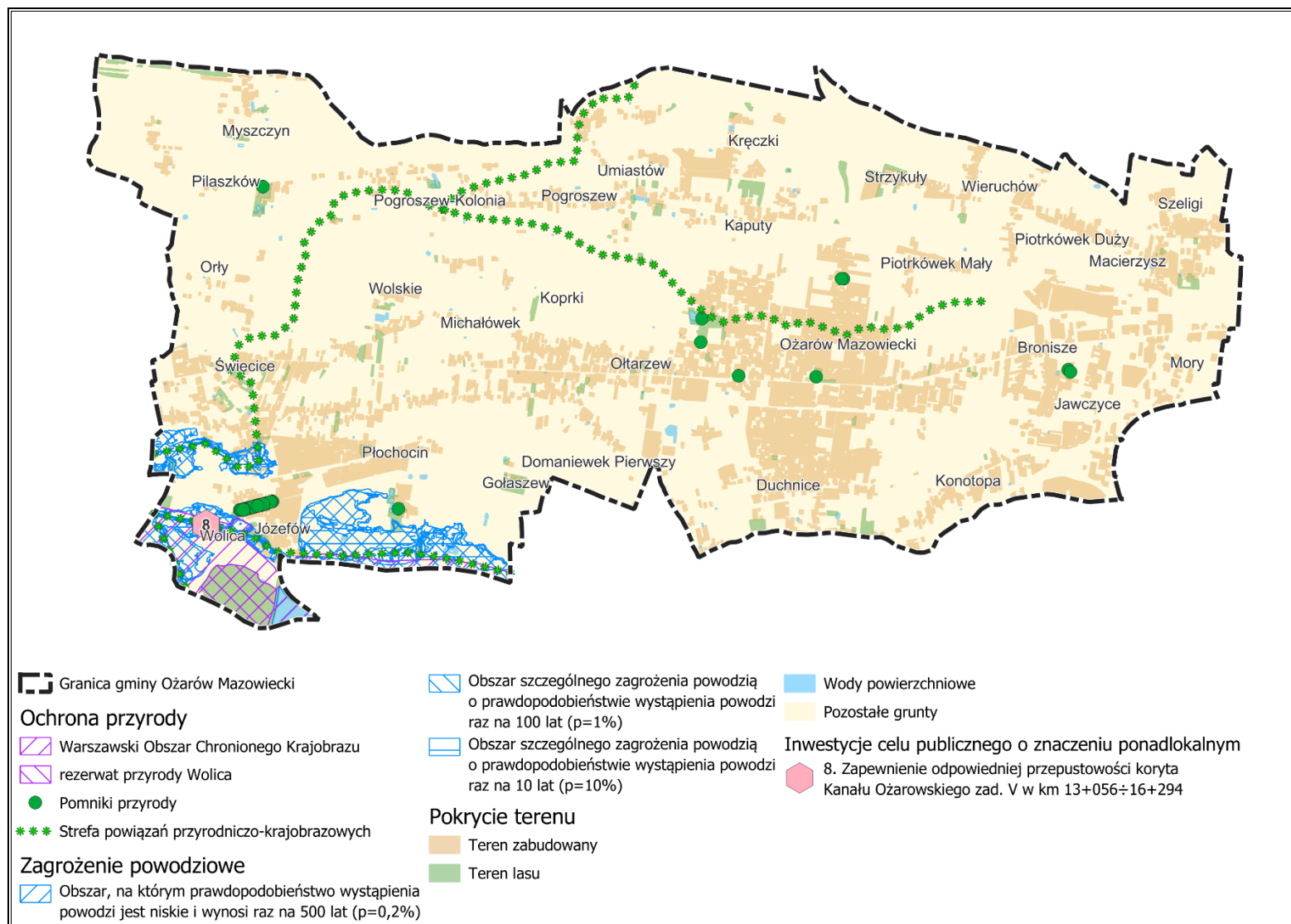
Obszar gminy położony jest w obrębie zlewni następujących Jednolitych Części Wód Powierzchniowych (JCWP):

- RW200010272833 - Utrata do Żbikówki,
 - Typ: PNp - Potok lub strumień nizinny piaszczysty,
 - Status JCWP: - NAT - naturalna część wód.
- RW2000152729639 - Łasica do Kanału Zaborowskiego,
 - Typ: P_org - Potok lub struga w dolinie o dużym udziale torfowisk,
 - Status JCWP: - NAT - naturalna część wód.
- RW200010272849 - Kanał Ożarowski,
 - Typ: PNp - Potok lub strumień nizinny piaszczysty,
 - Status JCWP: - NAT - naturalna część wód.
- RW200011272899 - Utrata od Żbikówki do ujścia.
 - Typ: RzN - Rzeka nizinna,
 - Status JCWP: - NAT - naturalna część wód.

Według Map zagrożenia powodziowego i map ryzyka powodziowego, dostępnych na stronie internetowej Informatycznego Systemu Osłony Kraju, na terenie gminy Ożarów Mazowiecki obszarami szczególnego zagrożenia powodziowego są obszary i tereny zalewowe wzdłuż rzeki Utrata. Najbardziej zagrożonym terenem są obszary zamieszkałe i zurbanizowane, które bezpośrednio sąsiadują z obszarami szczególnego zagrożenia powodzią.

Istotnym elementem jest zarządzanie wodami opadowymi oraz ograniczanie skutków suszy i ryzyka powodzi. Obszary narażone na zalewanie na terenie gminy wynikają przede wszystkim z uwarunkowań naturalnych, takich jak okresowe wylewanie Kanału Ożarowskiego. Dodatkowo, istotnym czynnikiem zwiększającym obciążenie Kanału Ożarowskiego jest działalność rynku w Broniszach, który znacząco przyczynia się do wzrostu ilości wód opadowych odprowadzanych do systemu.

Rysunek 4. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Ożarów Mazowiecki – Środowisko przyrodnicze

Źródło: Opracowanie własne

Na terenie gminy Ożarów Mazowiecki wyróżnić można dwa piętra wodonośne: czwartorzędowe i trzeciorzędowe. Czwartorzędowe piętro wodonośne związane jest z wysoczyzną polodowcową. W części wschodniej gminy główny użytkowy poziom wodonośny występuje na głębokości od kilku do 15 m, natomiast w części zachodniej mieści się w obniżeniach dolin rzecznych. W obrębie piętra trzeciorzędowego występują dwa poziomy wodonośne: mioceni i oligoceni – oba bez większego znaczenia użytkowego.

Według podziału Polski na 174 JCWPd, teren gminy Ożarów Mazowiecki leży na obszarze JCWPd nr 65 (PLGW200065) która obejmuje większość obszaru gminy oraz nr 64 (PLGW200064), leżącej fragmentami w jej północnej części.

Dodatkowo cały obszar gminy Ożarów Mazowiecki leży w obszarze nieudokumentowanych Głównych Zbiorników Wód Podziemnych (GZWP) nr 215 Subniecka warszawska o powierzchni 51 000,00 m² oraz nr 2151 Subniecka warszawska (część centralna) o powierzchni 17 500,00 m².

Według podziału fizycznogeograficznego Polski obszar gminy Ożarów Mazowiecki położony jest na terytorium jednego makroregionu fizyczno-geograficznego, tj. Niziny Środkowomazowieckiej, w obszarze mezoregionów: Równina Warszawska oraz Równina Łowicko-Błońska. Głównymi utworami przypowierzchniowymi występującymi na przeważającym terenie gminy Ożarów Mazowiecki są piaski i żwiry sandrowe, gliny zwałowe, ich zwietrzliny oraz piaski i żwiry lodowcowe, ily, mułki i piaski zastoiskowe, piaski, żwiry, mady rzeczne oraz torfy i namuły.

Na obszarze gminy występują urodzajne gleby do uprawy rolniczej. Na tutejszym terenie dominują czarne ziemie zdegradowane i szare ziemie, gleby bielcowe i płowe oraz gleby brunatne wylugowane i kwaśne. Znaczna część pokrywy glebowej w gminie zaliczona została do kompleksu pszennego dobrego 2 (ok. 46,3% powierzchni gminy). Na drugim miejscu znajduje się najlepszy kompleks przydatności rolniczej gleb – pszenno-bardzo dobry 1, który obejmuje ok. 11,2% powierzchni gminy. W części zachodniej występuje także m.in. kompleks żytni bardzo dobry 4 oraz żytni dobry 5.² Większość użytków rolnych (ok. 78%) stanowią gleby najwyższych klas użyteczności dla rolnictwa I-III. Na kolejnym miejscu są gleby klasy IV, których udział wynosi ok. 18%. Pozostałe ok. 4% powierzchni użytków rolnych stanowią niższe klasy.

² *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Ożarów Mazowiecki*, str. 59-60, uchwała nr LXXIV/683/23 Rady Miejskiej w Ożarowie Mazowieckim z dnia 14 grudnia 2023 r. w sprawie uchwalenia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Ożarów Mazowiecki.

Na terenie gminy zlokalizowane jest jedno złoże kopalin: IB 2431 Domaniew w Duchnicach, z kopaliną główną: surowce ilaste ceramiki budowlanej. Brak jest z kolei terenów i obszarów górniczych.

Zgodnie z mapą dostępną na stronie Państwowego Instytutu Geologicznego (System Oslony Przeciwośuwiskowej SOPO), na obszarze gminy brak jest osuwisk oraz obszarów zagrożonych ruchami masowymi.

3.3. Główne korytarze i elementy sieci transportowych, w tym pieszych i rowerowych

Układ drogowy na terenie gminy Ożarów Mazowiecki jest dobrze rozwinięty i obejmuje:

- fragment autostrady A2, która na węźle Konotopa przechodzi w drogi ekspresowe S2 i S8,
- droga krajowa nr 92,
- droga wojewódzka nr 700,
- droga wojewódzka nr 701,
- droga wojewódzka nr 718,
- droga wojewódzka nr 888,
- drogi powiatowe oraz gminne i wewnętrzne.

Możliwość włączenia się do ruchu na autostradzie i drogach szybkiego ruchu z obszaru gminy zapewniają dwa następujące węzły:

- Warszawa Zachód – usytuowany we wschodniej części gminy; łączy drogę ekspresową S8 z drogą krajową nr 92,
- Pruszków – usytuowany na terenie m. Pruszków w niewielkiej odległości od południowej granicy gminy Ożarów Mazowiecki; łączy autostradę A2 z drogą wojewódzką 718.

We wschodniej części gminy zlokalizowany jest także węzeł Konotopa łączący autostradę A2 z drogami ekspresowymi S2 i S8, jednak bez możliwości włączenia się do ruchu z dróg niższych klas.

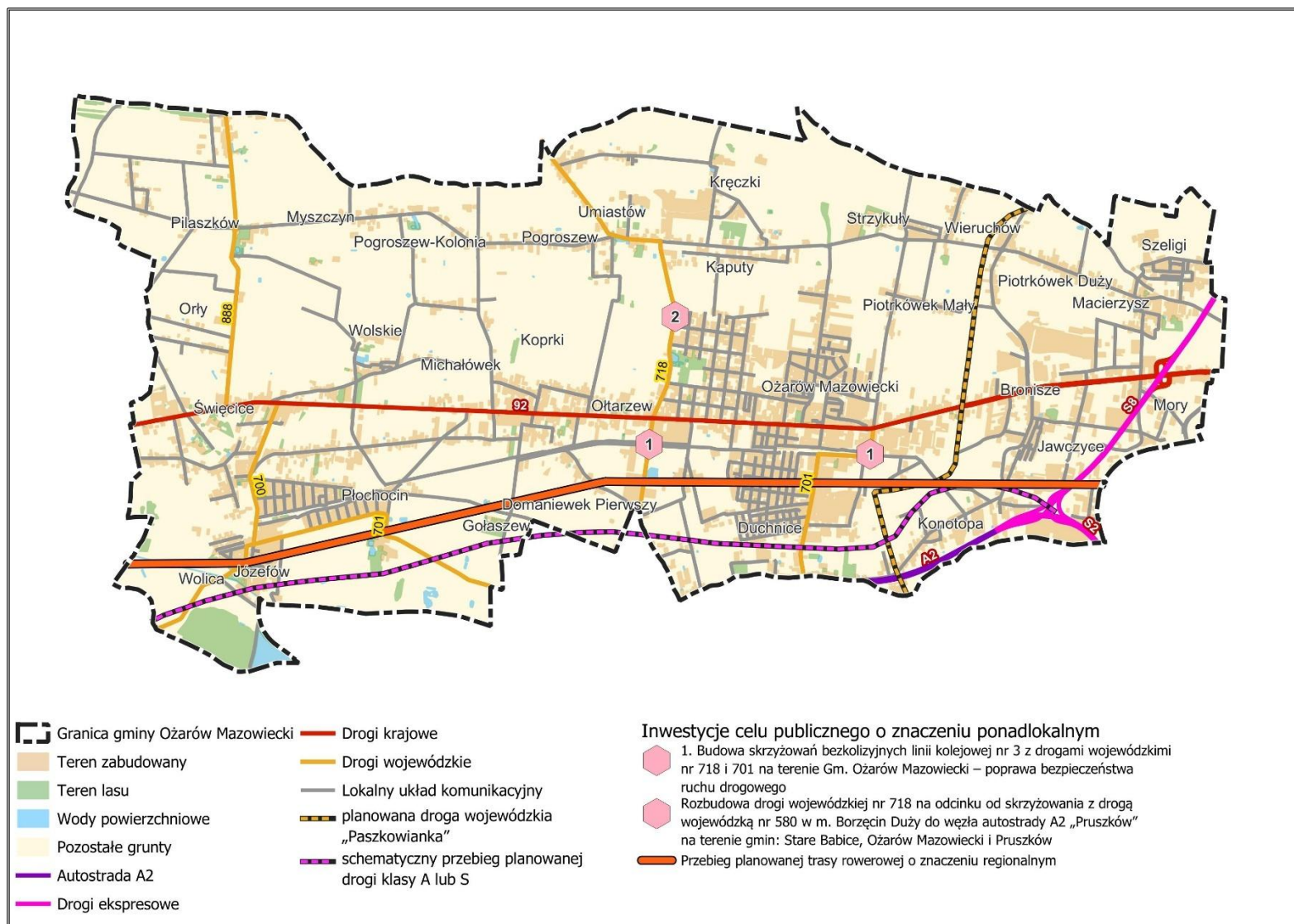
Sieć dróg gminnych, powiatowych i wojewódzkich umożliwia komunikację między poszczególnymi jednostkami osadniczymi gminy. Na tutejszym obszarze występują także połączenia autobusowe, które umożliwiają przemieszczanie się. Dobry stan techniczny wpływa na zmniejszenie się wydzielania spalin oraz kurzów i pyłów do atmosfery, dlatego istotne jest utrzymanie dróg w dobrym stanie i poddawanie ich regularnym pracom modernizacyjnym.

Ponadto na terenie gminy planowane są inwestycje związane z trasą Kolei Dużych Prędkości i nową drogą klasy A/S, a także budowa drogi wojewódzkiej „Paszkowianki”, mająca na celu usprawnienie układu komunikacyjnego w regionie. Droga ta będzie stanowić istotne

połączenie pomiędzy trasą S8 a autostradą A2, odciążając ruch na lokalnych drogach i poprawiając dostępność terenów inwestycyjnych.

Ponadto istnieje konieczność budowy nowej drogi o klasie co najmniej wojewódzkiej w północnej części gminy, w rejonie styku z gminami Stare Babice i Leszno. Projektowana trasa powinna uwzględniać również infrastrukturę dla transportu zbiorowego, w tym możliwie wyodrębnione pasy dla autobusów (BUS-pas) lub torowisko tramwajowe.

Rysunek 5. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Ożarów Mazowiecki – Infrastruktura drogowa

Źródło: Opracowanie własne

Przez teren gminy Ożarów Mazowiecki przebiegają:

- linia kolejowa nr 3 (E-20) o znaczeniu państwowym relacji Warszawa-Poznań-Kunowice,
- linia kolejowa nr 19 – łącząca stację techniczną Warszawa Główna Towarowa z posterunkiem odgałęźnym Józefinów - fragment linii C-E20 Frankfurt (Oder) – Kunowice – Poznań – Warszawa – Terespol – Brześć.
- linia kolejowa nr 507 – linia drugorzędna linia kolejowa łącząca stację Warszawa Główna Towarowa z przystankiem Warszawa Gołębki.

Na obszarze gminy zlokalizowane są 3 stacje kolejowe: Płochocin, Ożarów Mazowiecki oraz Warszawa Gołębki.

Ponadto na terenie gminy zlokalizowany jest przebieg Kolei Dużych Prędkości (projekt budowy linii kolejowej nr 85 na odc. Warszawa Zachodnia - CPK - Łódź Niciarnia).

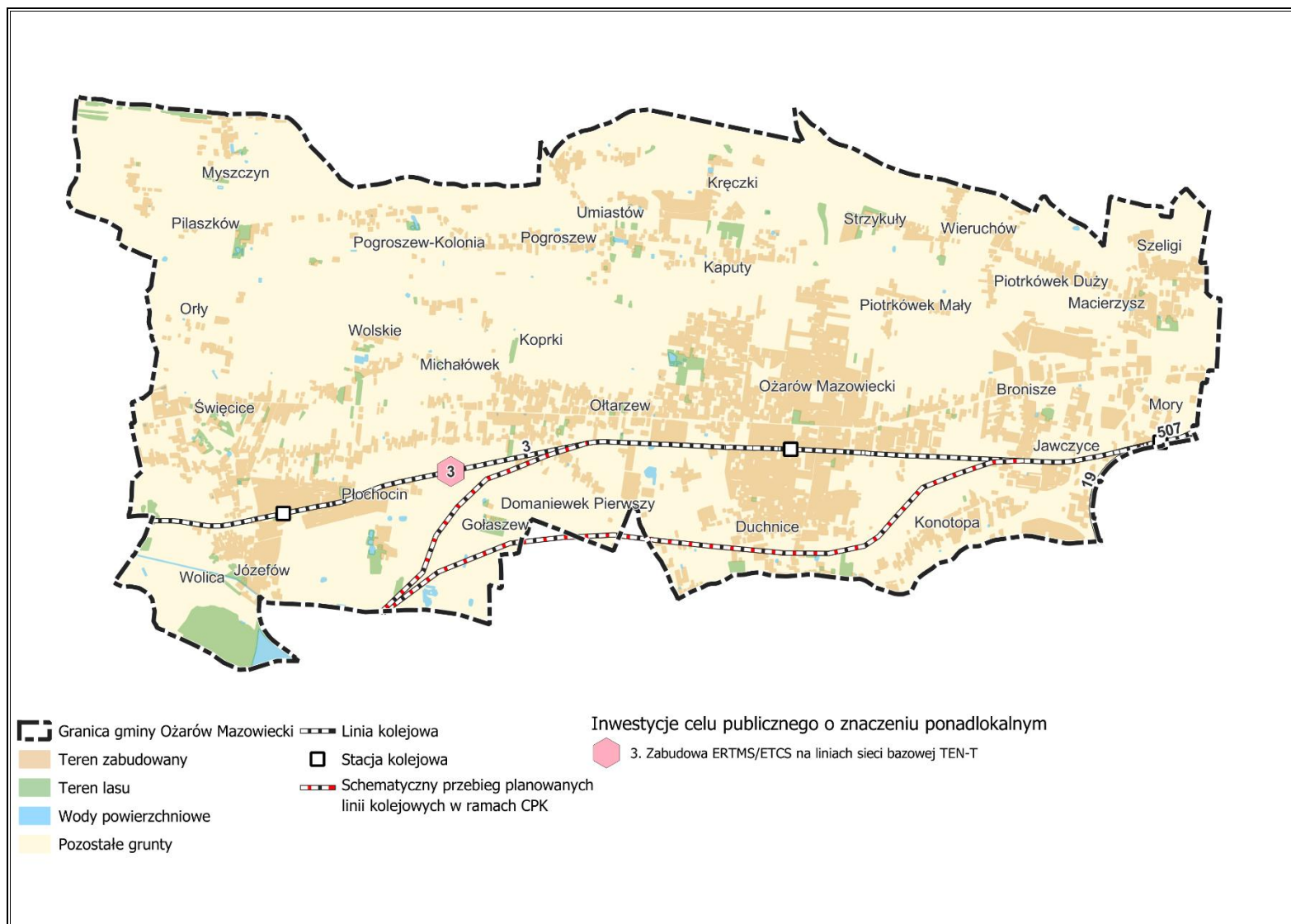
Przez północną część gminy przebiega też projektowany korytarz komunikacyjny nowego środka komunikacji publicznej (tramwaj/szynobus/autobus), łączący Warszawę z Sochaczewem, z planowanymi przystankami na terenie gminy.

Na terenie gminy Ożarów Mazowiecki zlokalizowanych jest 127 przystanków autobusowych, w tym przy drogach gminnych 24 przystanki i 103 przystanki przy drogach wyższych kategorii.

W 2023 r. na terenie gminy funkcjonowało sześć linii autobusowych oraz jedna linia kolejowa.

Istotnym czynnikiem w zakresie rozwoju transportu publicznego dla gminy Ożarów Mazowiecki jest zaplanowana budowa końcowej stacji warszawskiego metra blisko jej granicy. Powoduje to potrzebę stworzenia na terenie gminy dobrze zaplanowanej sieci dróg dla rowerów i chodników, które umożliwią mieszkańcom bezpieczne i wygodne dotarcie do stacji. Infrastruktura ta powinna obejmować elementy takie jak parkingi rowerowe, bezpieczne przejścia dla pieszych oraz oświetlenie tras, zwłaszcza w rejonach wiejskich. Gmina Ożarów Mazowiecki powinna również dążyć do stworzenia ekologicznego i konkurencyjnego systemu transportu publicznego. W związku z budową stacji metra konieczne jest zaplanowanie połączeń na głównych trasach przelotowych wschód-zachód, które umożliwią mieszkańcom szybki i wygodny dojazd do stacji. Dodatkowo należy uwzględnić lokalne połączenia transportowe obsługujące wsie na terenie gminy, które docelowo mogłyby być realizowane przez busy elektryczne. W tym celu kluczowe będzie zbudowanie odpowiedniej infrastruktury ładowania pojazdów elektrycznych, co umożliwi sprawne funkcjonowanie systemu transportu.

Rysunek 6. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Ożarów Mazowiecki – Infrastruktura kolejowa

Źródło: Opracowanie własne

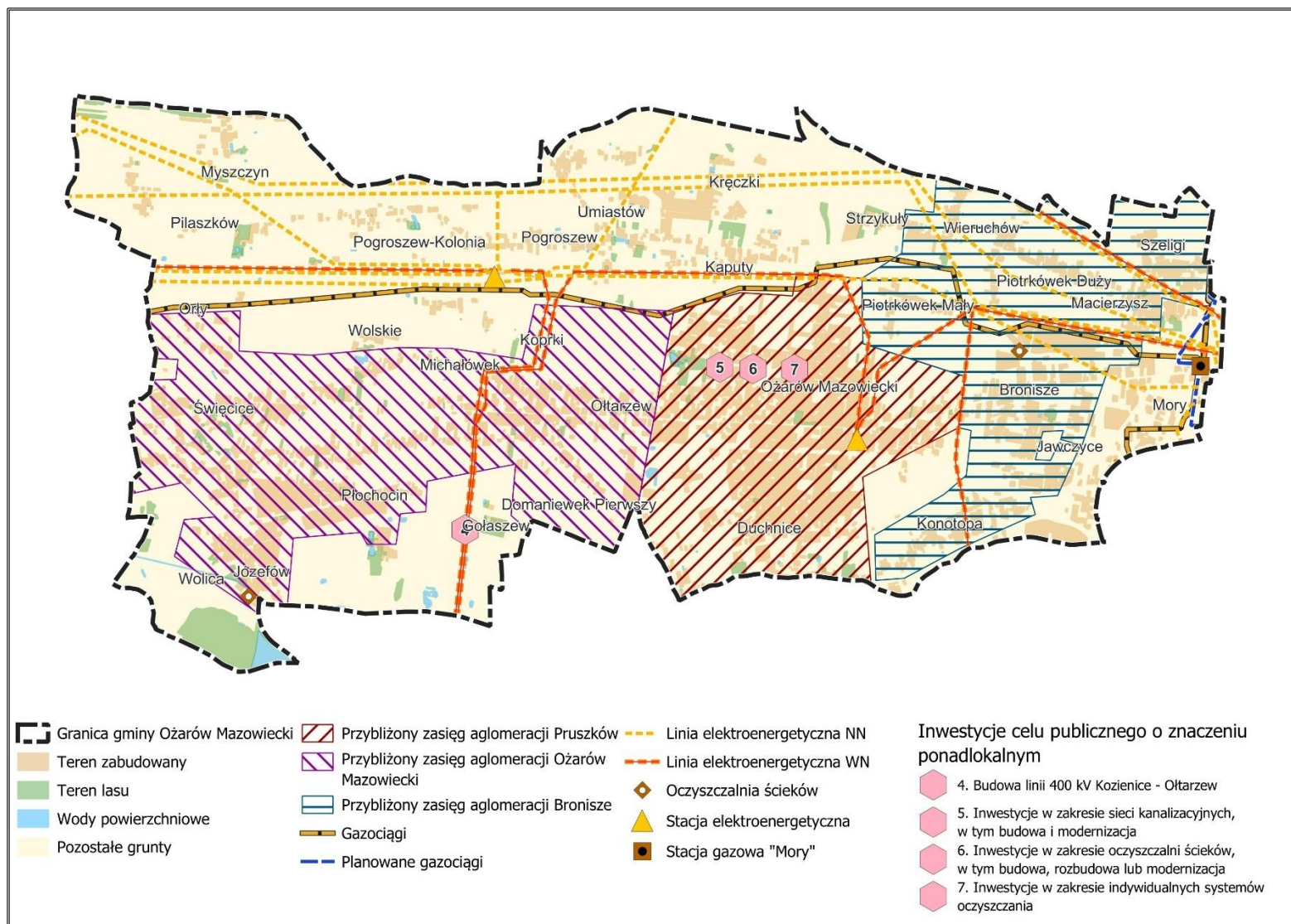
Na obszarze gminy Ożarów Mazowiecki przewiduje się realizację następujących inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym:

1. budowa skrzyżowań bezkolizyjnych linii kolejowej nr 3 z drogami wojewódzkimi nr 718 i 701 na terenie Gm. Ożarów Mazowiecki – poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego,
2. rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 718 na odcinku od skrzyżowania z drogą wojewódzką nr 580 w m. Borzęcin Duży do węzła autostrady A2 „Pruszków” na terenie gmin: Stare Babice, Ożarów Mazowiecki i Pruszków,
3. zabudowa ERTMS/ETCS na liniach sieci bazowej TEN-T,
4. budowa linii 400 kV Kozienice – Ołtarzew,
5. inwestycje w zakresie sieci kanalizacyjnych, w tym budowa i modernizacja,
6. inwestycje w zakresie oczyszczalni ścieków, w tym budowa, rozbudowa lub modernizacja,
7. inwestycje w zakresie indywidualnych systemów oczyszczania,
8. zapewnienie odpowiedniej przepustowości koryta Kanału Ożarowskiego zad. V w km 13+056÷16+294.

3.4. Główne elementy infrastruktury technicznej i społecznej

Obecność sieci wodociągowej i kanalizacyjnej na terenie jednostki samorządu terytorialnego istotnie podnosi jakość życia mieszkańców poprzez zapewnienie ciągłości dostaw wody spełniającej wszelkie normy sanitarne oraz odbioru i oczyszczania ścieków. Wyposażenie obszaru w podstawową infrastrukturę techniczną zwiększa również atrakcyjność osiedleńczą dla potencjalnych mieszkańców oraz inwestorów. Dodatkowo wdrażanie inteligentnych systemów produkcji i dystrybucji wody pozwala na efektywne zarządzanie zasobami, redukcję kosztów i lepsze dostosowanie do potrzeb mieszkańców. Równocześnie konieczne są działania edukacyjne zwiększające świadomość mieszkańców w zakresie oszczędzania wody i ochrony zasobów wodnych, co wspiera zrównoważony rozwój i ochronę środowiska.

Rysunek 7. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Ożarów Mazowiecki – Infrastruktura techniczna

Źródło: Opracowanie własne

Procent budynków mieszkalnych podłączonych do infrastruktury kanalizacyjnej w stosunku do ogółu budynków mieszkalnych na terenie gminy w roku 2023 wyniósł 56,8%.

Kanalizacja sanitarna wykonana jest w systemie rozdzielczym, z grawitacyjnym oraz ciśnieniowym przesyłem ścieków bytowych. Ukształtowanie terenu i duże odległości przemieszczania ścieków wymagają, by kanalizacja sanitarna grawitacyjna wspomagana była przepompowniami. Układ sieciowy umożliwia odprowadzanie ścieków w systemie zewnętrznych oczyszczalni ścieków tj. oczyszczalni ścieków w Pruszkowie, w Babicach, w Józefowie, w Broniszach oraz do oczyszczalni ścieków „Czajka” w Warszawie.

Dodatkowo w miejscowościach Pilaszków i Wolskie funkcjonują natomiast trzy gminne, hydroponiczne oczyszczalnie ścieków zlokalizowane na terenach byłych PGR Wolskie i Pilaszków.

Na obszarze gminy Ożarów Mazowiecki wyznaczone zostały następujące aglomeracje ściekowe:

- uchwałą nr XXXII/308/20 Rady Miejskiej w Ożarowie Mazowieckim z dnia 26 listopada 2020 r. zmienioną uchwałą nr XLIII/395/21 Rady Miejskiej w Ożarowie Mazowieckim z dnia 23 września 2021 r. wyznaczona została aglomeracja Ożarów Mazowiecki o RLM 50 294, która obejmuje swoim zasięgiem miejscowości: Józefów, Wolica, Płochocin Osiedle, Płochocin, Ołtarzew, Michałówek, Koparki, Świącice, Orły i Gołaszew,
- uchwałą nr XXXII/307/20 Rady Miejskiej w Ożarowie Mazowieckim z dnia 26 listopada 2020 r. wyznaczona została aglomeracja Bronisze o RLM 3 187, która obejmuje swoim zasięgiem miejscowości Bronisze, Jawczyce, Macierzysz, Piotrkówek Duży, Piotrkówek Mały, Strzykuły, Szeligi, Wieruchów i Konotopa,
- uchwałą nr XXXIII.334.2021 Rady Miasta Pruszkowa z dnia 28 stycznia 2021 r. zmienionej uchwałą nr LXXI.644.2023 Rady Miasta Pruszkowa z dnia 26 stycznia 2023 r. wyznaczona została aglomeracja Pruszków o RLM 164 902, która obejmuje swoim zasięgiem miejscowość Ożarów Mazowiecki.

W pozostałych częściach gminy, niepodłączonych do sieci kanalizacyjnej, podstawową infrastrukturą techniczną w zakresie gospodarki ściekowej stanowią przydomowe oczyszczalnie ścieków i zbiorniki bezodpływowe. Przydomowe oczyszczalnie oraz zbiorniki bezodpływowe znajdują się na obszarach, na ogół rozproszonej zabudowy mieszkalnej, gdzie podłączenie budynków do kanalizacji jest obecnie ekonomicznie nieuzasadnione, ze względu na wysokie koszty. Następnie nieczystości płynne dostarczane są taborem asenizacyjnym do punktu zlewnego zlokalizowanego na terenie oczyszczalni ścieków. W przyszłości zakłada się jednak stopniową kanalizację terenów wiejskich nie tylko ze względu na korzyści ekologiczne, ale przede wszystkim w celu poprawy warunków życia mieszkańców.

Procent budynków mieszkalnych podłączonych do infrastruktury wodociągowej w stosunku do ogółu budynków mieszkalnych na terenie gminy w roku 2023 wyniósł 92,5%, co oznacza, że obszar gminy niemal w całości pokryty jest siecią wodociągową. W zakresie zaopatrzenia mieszkańców w wodę wykorzystywane są wodociągi grupowe zasilane z pięciu gminnych stacji uzdatniania wody. Są to: stacja uzdatniania wody Świącice, stacja uzdatniania wody Gołaszew, stacja uzdatniania wody Szeligi, stacja uzdatniania wody Partyzantów oraz stacja uzdatniania wody Kabel. Dodatkowo mieszkańcy gminy zasilani są w wodę z dwóch ujęć niebędących w eksploatacji ZWiK w Ożarowie Mazowieckim. Należy do nich ujęcie RSP Duchnice oraz ujęcie SUW Feliksów. SUW RSP Duchnice jest własnością Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w miejscowości Duchnice, z kolei ujęcie SUW Feliksów należy do sąsiadującej gminy Leszno.

Na terenie gminy Ożarów Mazowiecki nie funkcjonuje scentralizowany system ciepłowniczy. Funkcjonują jednak lokalne kotłownie, których administracją zajmuje się Zakład Usług Komunalnych. Stan techniczny istniejącej infrastruktury, oceniany jest jako dobry, w związku z czym nie przewiduje się w najbliższej przyszłości zmian w układzie zasilania kotłowni. ZUK w Ożarowie Mazowieckim dostarcza ciepło do: mieszkań komunalnych znajdujących się w zasobach Gminy Ożarów Mazowiecki, do wspólnot mieszkaniowych oraz instytucji publicznych. Mieszkańcy do ogrzewania budynków mieszkalnych wykorzystują także indywidualne źródła ciepła.

Przez teren gminy Ożarów Mazowiecki przebiega sieć gazowa wysokiego ciśnienia dystrybuowana przez przedsiębiorstwo GAZ-SYSTEM S.A. Gazociągi wysokiego ciśnienia znajdujące się na tym obszarze to:

- gazociąg Rembelszczyzna – Mory,
- gazociąg Mory – Piotrków Trybunalski,
- gazociąg Mory – Wola Karczewska.

Stacją gazową znajdującą się na terenie gminy Ożarów Mazowiecki jest stacja Mory. Dystrybucją pozostałej sieci gazowej, tj. sieci średniego i niskiego ciśnienia zajmuje się przedsiębiorstwo Polska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o. Długość sieci gazowej wraz z przyłączami w 2023 roku była równa 308,25 km. Zgodnie z danymi przekazanymi przez PGNiG Sp. z o.o. w 2023 roku do sieci gazowej podłączonych było 9 162 odbiorców.

Gmina Ożarów Mazowiecki zaopatrywana jest w energię elektryczną ze stacji RPZ Szamotuły, RPZ Ursus Miasto, RPZ Jelonki, RPZ Bemowo, RSO Mory. Infrastruktura elektroenergetyczna na terenie gminy składa się z:

- stacji elektroenergetycznej 400/220/110 kV Ołtarzew,
- linii elektroenergetycznej 400 kV Ołtarzew – Mościska/Miłosna,

- linii elektroenergetycznej 400 kV Płock – Ołtarzew,
- linii elektroenergetycznej 400 kV Rogowiec – Ołtarzew,
- linii elektroenergetycznej 220 kV Janów – Ołtarzew,
- linii elektroenergetycznej 220 kV Sochaczew – Ołtarzew,
- linii elektroenergetycznej 220 kV Ołtarzew – Mory tor 1,
- linii elektroenergetycznej 220 kV Ołtarzew – Mory tor 2,
- linii elektroenergetycznej 220 kV Mory – Miłosna,
- linii elektroenergetycznej 220 kV Podolszyce – Mory,
- linii elektroenergetycznej 220 kV Mory – Piaseczno/Kozienice,
- linii elektroenergetycznych SN i nn,
- stacji transformatorowych SN/nn.

Natomiast GPZ zasilające sieci należące do PGE Dystrybucja S.A. to: OŻR, PRU, PTW, BLN.

Na obszarze gminy energia elektryczna jest rozprowadzana poprzez linie średniego napięcia do poszczególnych stacji transformatorowych SN/nN znajdujących się na jej terenie, z których wyprowadzona jest sieć niskiego napięcia trafiająca bezpośrednio do odbiorców końcowych.

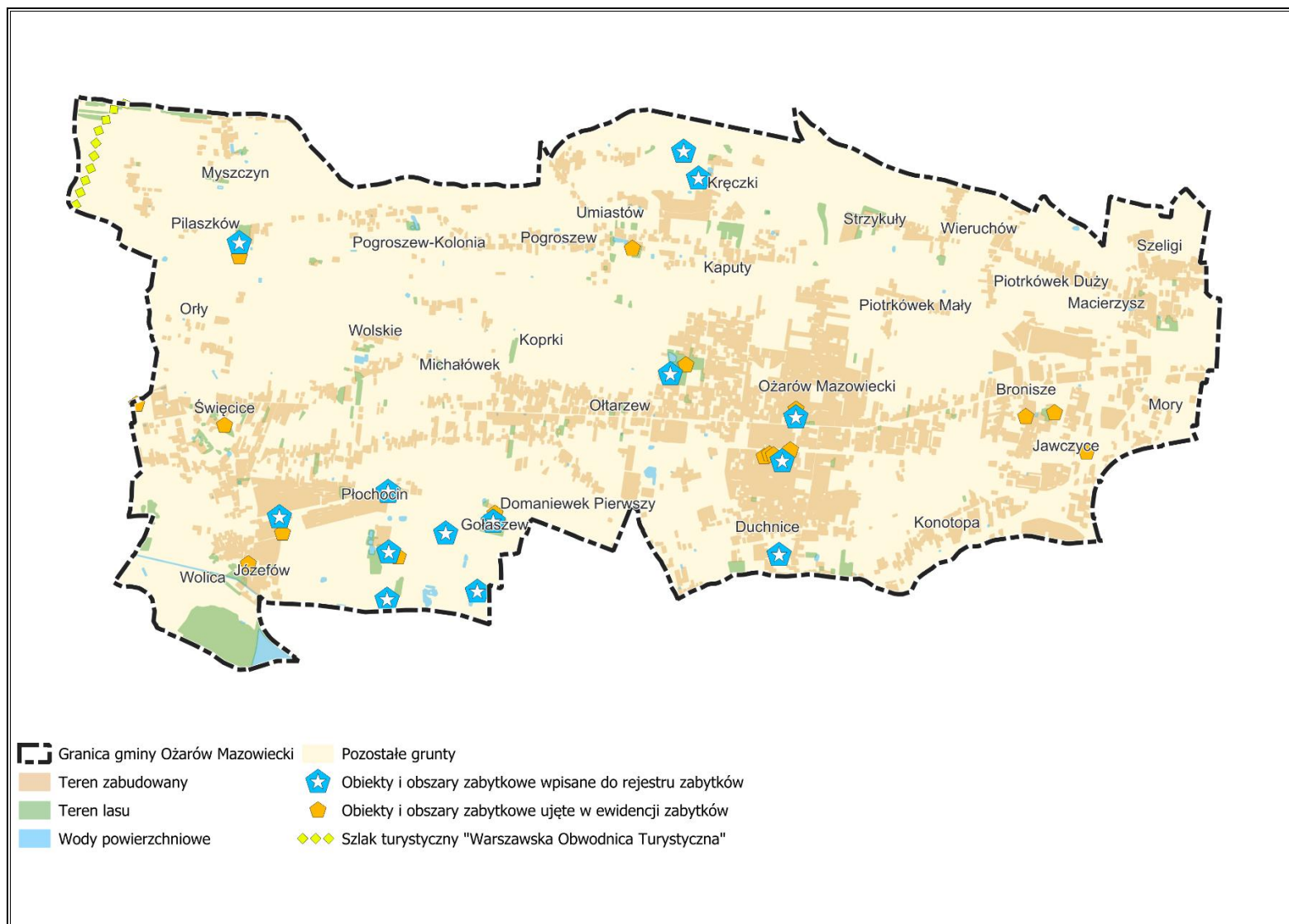
Gmina Ożarów Mazowiecki, jest organem prowadzącym dla 11 placówek oświatowo-wychowawczych: 6 szkół podstawowych i 5 przedszkoli.

Na terenie gminy Ożarów Mazowiecki zadania dotyczące sfery kultury realizują Dom Kultury „Uśmiech” oraz Biblioteka Publiczna im. Ireny Zarzyckiej w Ożarowie Mazowieckim.

Gmina Ożarów Mazowiecki posiada przeciętne walory przyrodniczo-krajobrazowe. Ze względu na tradycje rolnicze regionu oraz niską powierzchnię zajęłą przez kompleks leśne i formy ochrony przyrody jej obszar preferowany jest do rozwoju agroturystyki, a sfera turystyki powinna zostać oparta o wykorzystanie obiektów zabytkowych, w szczególności założeń parkowo – dworskich. Dodatkowym elementem podnoszącym atrakcyjność turystyczną gminy są przebiegające przez tutejszy teren szlaki turystyczne m.in. przebiegający przez północno-zachodni fragment gminy szlak „Warszawska Obwodnica Turystyczna..

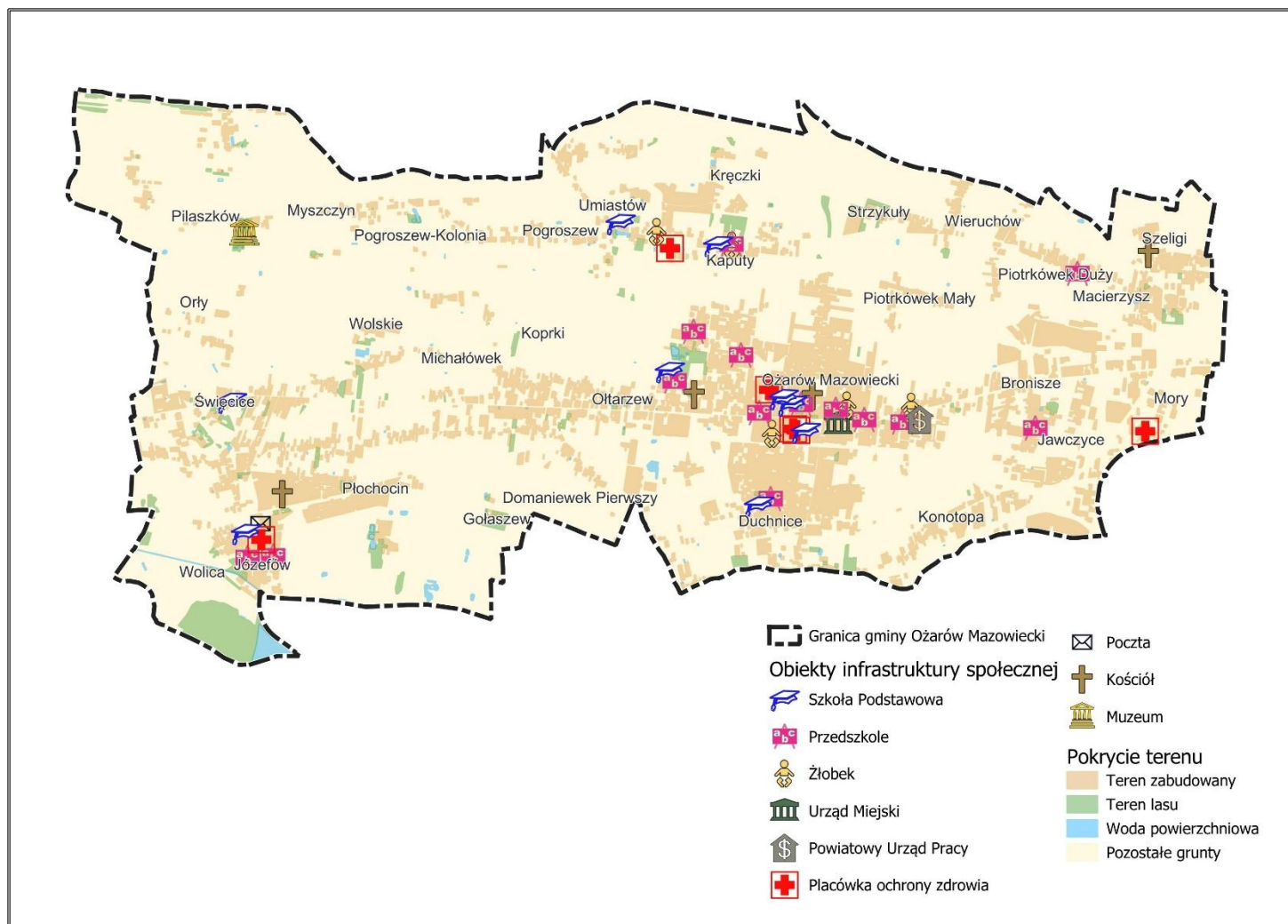
Do obiektów wpisanych do rejestru zabytków zaliczają się: zespół dworski w Ożarowie Mazowieckim, willa Wilśniaczek, cmentarz wojenny z II wojny światowej, willa (wraz z działką i zielenią), zespół pałacowy w Duchnicach, zespół dworski w Gołaszewie, zespół dworski w Pilaszkowie oraz dworzec kolejowy i kuźnia w Płochocinie.

Rysunek 8. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Ożarów Mazowiecki – Środowisko kulturowe

Źródło: Opracowanie własne

Rysunek 9. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Ożarów Mazowiecki - Infrastruktura społeczna

Źródło: Opracowanie własne

4. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie

4.1. Zasady ochrony środowiska i jego zasobów, w tym ochrony powietrza, przyrody i krajobrazu

Ochrona przyrody

- wszelkie działania inwestycyjne należy realizować zgodnie z obowiązującymi przepisami odrębnymi:
 - na terenach wyznaczonych form ochrony przyrody – należy stosować zasady wynikające z dokumentów je ustanawiających oraz planów zadań ochronnych i planów ochrony (jeśli takie obowiązują),
 - na terenach leśnych – należy stosować zasady wynikające z planów urządzania lasów,
 - na terenach dolin rzek – należy dążyć do uwzględniania potrzeby zachowania ciągłości łączności ekologicznej i migracji zwierząt (w postaci pozostawiania niezagospodarowanych fragmentów dna doliny i jej zboczy, posiadających łączność ekologiczną z pozostałą częścią doliny),
 - na terenach podmokłych – należy dążyć do uwzględniania potrzeby zachowania ciągłości łączności ekologicznej i migracji zwierząt (w postaci pozostawiania niezagospodarowanych fragmentów dna doliny i jej zboczy, posiadających łączność ekologiczną z pozostałą częścią doliny),
- należy dążyć do przeciwdziałania negatywnym efektom urbanizacji na obszary chronione,
- należy dążyć do prowadzenia wspólnych działań z sąsiednimi gminami na obszarach położonych na styku jednostek, w szczególności w zakresie kształtowania powiązań ekologicznych oraz utrzymania systemu obszarów chronionych,
- należy dążyć do stosowania rozwiązań techniczno-przestrzennych służących zachowaniu i podwyższeniu przyrodniczej, w tym krajobrazowej jakości przestrzeni i zapobieganiu przekształceniom przestrzennym skutkującym utratą bądź istotnym obniżeniem walorów przyrodniczo-krajobrazowych, fragmentacją terenów przyrodniczo cennych oraz utratą łączności przestrzennej ekosystemów,
- należy dążyć do zachowania w stanie naturalnym terenów podmokłych - jako regulatorów warunków hydrologicznych, klimatycznych i ekologicznych środowiska oraz elementów naturalnej retencji wód,
- należy dążyć do prowadzenia identyfikowania, dokumentowania i waloryzacji przyrodniczej (m.in. w ramach sporządzania opracowań ekofizjograficznych dla gmin) terenów pełniących funkcję ekologiczną,
- należy dążyć do utworzenia warunków do zwiększania powierzchni lasów i zadrzewień, zwłaszcza:

- na terenach leśnej potencjalnej roślinności naturalnej, cechującej się aktualną niską lesistością,
 - w obrębie gruntów rolnych o najniższej przydatności rolniczej,
 - na obszarach objętych potencjalnymi i czynnymi procesami erozyjnymi,
 - na obszarach porolnych, objętych sukcesją naturalną,
- należy dążyć do zachowywania, odtwarzania, rewaloryzowania i kształtowania elementów przyrodniczych charakterystycznych dla krajobrazu wiejskiego tj.: miedz, pasów zadrzewień śródpolnych, małych cieków i dróg śródpolnych, śródpolnych oczek wodnych, ekosystemów brzegowych wód śródlądowych czy żywopłotów, w szczególności w rejonach wielkoobszarowej gospodarki rolnej,
- należy dążyć do przeciwdziałania zjawiskom suszy glebowej (rolniczej) poprzez zachowanie, kształtowanie i odtwarzanie śródpolnych zadrzewień, małych cieków, śródpolnych oczek wodnych i terenów podmokłych wraz z otaczającą je roślinnością oraz układów melioracyjnych o znaczeniu historycznym, w szczególności w rejonach wielkoobszarowej gospodarki rolnej,
- należy dążyć do likwidacji szkodliwego oddziaływania obiektów uciążliwych dla środowiska.

Ochrona wód

- należy dążyć do poprawy jakości wód powierzchniowych i podziemnych poprzez:
- rozwój i modernizację infrastruktury ochrony środowiska,
 - ograniczenie punktowych źródeł zanieczyszczeń (likwidacja nieszczelnych szamb),
 - redukcję odpływu azotu ze źródeł rolniczych,
 - bierną ochronę wód powierzchniowych poprzez tworzenie stref (obszar z roślinnością zawierającą organizmy charakterystyczne dla danego środowiska, której system korzeniowy stanowi filtr dla spływu zanieczyszczeń) i zbiorników buforowych (płytkich zbiorników wodnych wykorzystujących efekt ryzofiltracji³) wokół cieków,
 - ochronę wód przed eutrofizacją⁴ oraz retencje wody w ekosystemach,
 - racjonalne gospodarowanie zasobami m.in. ograniczanie wodochłonności, zatrzymanie wody w środowisku (zwiększenie małej retencji),
 - optymalizację zużycia wody do celów bytowo-gospodarczych i przemysłowych,
- należy dążyć do zwiększania wykorzystania wód opadowych i roztopowych na gruntach zurbanizowanych, w celu zmniejszenia poboru z dotychczasowych ujęć,

³ Proces ryzofiltracji polega na zdolności wybranych gatunków roślin do usuwania zanieczyszczeń z wody i ścieków przez ich korzenie. Wynika to z ich bardziej rozbudowanego systemu korzeniowego w porównaniu z roślinami wodnymi.

⁴ Proces wzbogacania zbiorników wodnych w pierwiastki biofilne, skutkujący wzrostem trofii, czyli żyzności wód.

- należy dążyć do ochrony głównych zbiorników wód podziemnych i stref ochronnych ujęć wód (powierzchniowych i podziemnych),
- należy dążyć do ochrony wód przed zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł rolniczych, poprzez wdrożenie i przestrzeganie zasad Dobrej Praktyki Rolniczej, np. nawożenie, składowanie nawozów i kiszzonek w pobliżu cieków,
- przeciwdziałanie skutkom suszy prowadzi się zgodnie z Planem przeciwdziałania skutkom suszy z dnia 15 lipca 2021 (Dz.U. z 2021 r. poz. 1615): należy promować i w pierwszej kolejności rozważać działania zakładające naturalne metody retencji, a budowanie retencji sztucznej należy traktować jako działania ostatecznego wyboru. Nowe działania inwestycyjne w gospodarce wodnej, kształtowanie sztucznej retencji musi zostać poprzedzone szeregiem analiz, dotyczących ich warunków i procedur, które muszą być zgodne z aktualnie obowiązującymi przepisami środowiskowymi oraz być adekwatne do potrzeb w zakresie retencji.

Zaplanowane działania należy realizować z uwzględnieniem zapisów planów zarządzania ryzykiem powodziowym i planu przeciwdziałania skutkom suszy. Zgodnie z przytoczonym planem obszar gminy Ożarów Mazowiecki figuruje jako ekstremalnie zagrożony suszą.

Obszar gminy podlega pod Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły. Na obszarze tym obowiązuje dokument „Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły” ustanowiony rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 4 listopada 2022 r. (Dz. U. z 2023 r., poz. 300). Przewidziane działania dla JCWP rzecznych zgrupowane zostały w następujących kategoriach: adaptacja do zmian klimatu, edukacja i informacja, gospodarka ściekowa, kształtowanie stosunków wodnych w zlewni JCWP, ograniczenie zanieczyszczeń rozproszonych z rolnictwa, poprawa warunków dla obszarów chronionych, poprawa warunków hydromorfologicznych rzek i potoków, redukcja emisji i zrzutów substancji priorytetowych, aktualizacja programu ochrony środowiska oraz zapewnienie ciągłości biologicznej i morfologicznej rzek i potoków.

W myśl art. 16 pkt 4 ustawy Prawo wodne, celem nadrzędnym zarządzania ryzykiem powodziowym, przyjętym również w obowiązującym Planie zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły, jest ograniczenie potencjalnych negatywnych skutków powodzi dla życia i zdrowia ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego oraz działalności gospodarczej. Określono tam z tego względu cele szczegółowe i kierunki działań mające zmierzać do realizacji przyjętych w tym Planie celów zarządzania ryzykiem powodziowym. Wśród nich wyróżnić można zahamowanie wzrostu ryzyka powodziowego, a w jego ramach zapewnienie racjonalnego gospodarowania obszarami zagrożenia powodziowego. Służyć temu ma ochrona lub zwiększenie retencji zlewniowej na gruntach leśnych, wodnoblotnych, zadrzewionych i zakrzewionych, a także na gruntach rolnych (typy

działań nr 1 i 2). Warunkiem ich prowadzenia jest ograniczanie niekorzystnych zmian w sposobie zagospodarowania.

Ochrona powietrza

- należy dążyć do zamiany paliw na niskoemisyjne oraz rozwoju odnawialnych źródeł energii,
- należy dążyć do dalszego ograniczania emisji z transportu drogowego, wielkości emisji zanieczyszczeń komunikacyjnych, emisji ze źródeł komunalnych,
- należy dążyć do ograniczenia zanieczyszczenia powietrza oraz poprawy efektywności energetycznej i cieplnej poprzez:
 - modernizację istniejących kotłowni lokalnych,
 - wymianę źródeł ciepła na niskoemisyjne i nieemisyjne,
 - wykorzystanie odnawialnych źródeł ciepła i energii,
 - zwiększenie udziału paliw gazowych, osiągnięte przez budowę i rozbudowę sieci gazowniczej,
 - pozostałe działania termomodernizacyjne obiektów użyteczności publicznej.

Ochrona klimatu akustycznego

- należy dążyć do ograniczania poziomu hałasu emitowanego przez środki transportu wzdłuż głównych dróg, w tym m.in. budowę ekranów akustycznych.

Zapobieganie zagrożeniom naturalnym

- uwzględnić mapy zagrożenia powodziowego, mapy ryzyka powodziowego, plany zarządzania ryzykiem powodziowym, a także Plany przeciwdziałania skutkom suszy.

Ochrona krajobrazu

- należy dążyć do zachowania bogatej struktury krajobrazu tj. drobnopowierzchniowej mozaiki łąk, kęp zadrzewień i zakrzewień, sadów, pól uprawnych oraz lasów, w szczególności m.in. poprzez:
 - kształtowanie harmonijnej mozaiki elementów krajobrazowych,
 - przeciwdziałanie wycince zadrzewień przydrożnych,
 - stosowanie następujących kategorii dolesień: powiększanie istniejących kompleksów, uzyskanie większej zwartości kompleksów, zalesienia łącznikowe,
 - kształtowanie krajobrazu rolniczego: wprowadzanie pasmowo i grupowo zadrzewień śródpolnych,
 - zachowanie łąk - zwiększenie hodowli bydła i prowadzenie wypasu,
 - obudowę biologicznej linii brzegowych zbiorników wodnych i cieków,
 - ochronę wyróżniających się wizualnie form geomorfologicznych,

- optymalizację układu osadniczego, ograniczanie rozpraszania zabudowy.

4.2. Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

- należy dążyć do porządkowania i odtwarzania wartości kulturowych oraz elementów ekspozycji krajobrazowej,
- należy dążyć do utrzymania cennych krajobrazowo przestrzeni otwartych, ograniczania inwestowania na terenach rolnych i leśnych, zagospodarowania rezerw terenowych w istniejących strukturach przestrzennych,
- należy dążyć do kształtowania nowej zabudowy w sposób nawiązujący do tradycji miejsca, eksponować i odtwarzać dominanty architektoniczne i krajobrazowe, ograniczać powstawanie obcych krajobrazowo form zagospodarowania oraz eliminować obiekty dysharmonijne,
- należy dążyć do zachowania i kreowania ładu przestrzennego, zachowania walorów krajobrazu kulturowego oraz kształtowania pasm przyrodniczo-kulturowych o znaczeniu regionalnym poprzez:
 - przeciwdziałanie negatywnym efektom urbanizacji i reurbanizacji,
 - wzmacnianie przestrzennych walorów obiektów oraz układów przestrzennych (w tym obiektów i obszarów przemysłowych) poprzez rewitalizację, restaurację oraz rekultywację,
 - ochronę, rewitalizację i rewaloryzację obiektów i obszarów historycznych, w tym zabytków mających znaczenie symboliczne,
 - wykorzystanie sieci atrakcji krajobrazowo-architektonicznych m.in. dla wyznaczania szlaków turystyki kulturowej,
- należy dążyć do identyfikacji wartościowych obiektów i obszarów dóbr kultury współczesnej o charakterze ponadlokalnym oraz ich ochronę poprzez ustalenia w gminnych dokumentach planistycznych (w tym miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego),
- należy dążyć do zagospodarowania i udostępniania stanowisk archeologicznych posiadających czytelną formę krajobrazową w celach dydaktycznych, naukowych i turystycznych,
- należy dążyć do utrzymania w dobrym stanie zasobów dziedzictwa kulturowego objętych ochroną konserwatorską prawną (rejestr zabytków) oraz ustawową (ewidencja zabytków),
- należy dążyć do prowadzenia kompleksowej odnowy i rewaloryzacji definiujących tożsamość regionu zdegradowanych zabytkowych założeń przestrzennych obszarów historycznych, obiektów i zespołów zabytkowych,

- należy dążyć do zachowania i odtwarzania dawnych układów terenów zielonych tj.: cmentarzy historycznych, alei, szpalerów i założeń parkowych,
- należy dążyć do eliminowania funkcji użytkowych obniżających wartości historyczne obiektów zabytkowych oraz obiektów kolidujących z walorami kulturowymi obszarów zabytkowych,
- należy dążyć do wzmacniania istniejących oraz nadawania (w sposób nieumniejszający ich wartości kulturowej) nieużytkowanym obiektom zabytkowym nowych funkcji kulturalnych, turystycznych i edukacyjnych w celu efektywnego i racjonalnego gospodarowania zasobami dziedzictwa kulturowego, podnoszenia atrakcyjności poszczególnych obszarów oraz tworzenia miejsc pracy,
- należy dążyć do tworzenia obiektów o charakterze wystawienniczym, muzealnym, jak również skansenów, służących zachowaniu, ochronie i promocji dziedzictwa kulturowego regionu,
- należy dążyć do objęcia ochroną terenów zachowujących tożsamość kulturową i walory tradycyjnego krajobrazu o specyficznych i unikatowych walorach krajobrazowych.

Atrakcyjność turystyczna

- należy dążyć do rozwoju stref rekreacji oraz infrastruktury sportowo-rekreacyjnej,
- należy dążyć do podniesienia atrakcyjności turystycznej obiektów zabytkowych,
- należy dążyć do rozwoju ośrodków rekreacji wodnej z towarzyszącym im zapleczem w sąsiedztwie rzek i zbiorników wodnych,
- należy dążyć do rozwoju kompleksów wypoczynkowych, rekreacyjnych i centrów wypoczynku na terenach atrakcyjnych turystycznie,
- należy dążyć do zapewnienia właściwego poziomu dostępności komunikacyjnej do atrakcji turystycznych,
- należy dążyć do rozwoju zagospodarowania turystycznego zbiorników wodnych oraz rzek regionu wraz z otoczeniem,-
- należy dążyć do kształtowania zintegrowanej sieci tras i szlaków turystycznych, w tym kulturowych, oraz powiązania ich z trasami i szlakami sąsiednich jednostek,
- należy dążyć do rozwoju infrastruktury towarzyszącej dla tras i szlaków turystycznych oraz utworzenia spójnego systemu ich oznakowania.

4.3. Kierunki zmian w strukturze zagospodarowania terenów, w tym określenia szczególnych potrzeb w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej

- należy wykorzystać bliskość Warszawy oraz dobrej dostępności drogowej gminy do rozwoju działalności gospodarczych typowych dla obszarów podmiejskich większych miast,

- należy dążyć do zapobieżenia niekontrolowanym procesom rozprzestrzeniania się osadnictwa,
- należy dążyć do przeciwdziałania negatywnym skutkom suburbanizacji w aspekcie ochrony środowiska,
- należy dążyć do ochrony krajobrazu przed chaosem inwestycyjnym,
- w miarę możliwości należy dążyć do odpowiedniego wykorzystania terenów w granicach zurbanizowanych oraz tworzenia większej zwartości przestrzennej struktury miejscowości,
- wyznaczanie nowych terenów pod rozwój osadnictwa odbywać się powinno na podstawie analiz sporządzonych do planu ogólnego,
- należy dążyć do ponownego wykorzystania obszarów, które utraciły swoje dotychczasowe funkcje i/lub walory środowiskowe, a posiadają potencjał do rozwoju funkcji: mieszkaniowych, mieszkaniowo-usługowych, usługowych, rekreacyjnych, a także związanych z zieloną infrastrukturą, z uwzględnieniem koniecznych do przeprowadzenia przekształceń funkcjonalno-przestrzennych, rekultywacji oraz działań rewaloryzacyjnych, remontowych czy modernizacyjnych,
- należy dążyć do podnoszenia jakości istniejących struktur podmiejskich, w szczególności:
 - koncentrowania i rozwoju podstawowych usług publicznych oraz powiązanych z nimi przestrzeni publicznych w istniejących i kształtujących się ośrodkach krystalizujących sieć osadniczą,
 - wzmacniania powiązań w transporcie zbiorowym pomiędzy ośrodkami krystalizującymi sieć osadniczą na poziomie lokalnym a ośrodkami wyższej rangi,
 - strukturyzacji przestrzennej obszarów zdegradowanych żywiolową suburbanizacją (rekompozycja funkcjonalno-przestrzenna), m.in. poprzez integrację istniejących małych struktur mieszkaniowych w większe zespoły, uwzględniające w swym programie ogólnodostępne przestrzenie publiczne oraz funkcje ośrodkotwórcze na poziomie lokalnym,
- należy dbać o ład i kompozycję przestrzenną poprzez ustalenie (w planach miejscowych) form zabudowy,
- zaleca się, aby rozwój zabudowy produkcyjno-przemysłowej następował przy głównych szlakach komunikacyjnych oraz we wskazanych w dokumentach planistycznych strefach aktywności gospodarczej,
- zaleca się realizację zabezpieczeń zabudowy produkcyjno-przemysłowej w postaci m.in. pasów zieleni izolacyjnej od granic terenów przeznaczonych pod lokalizację zabudowy mieszkaniowej,

- w przypadku obiektów, dla których pomimo zastosowania dostępnych rozwiązań technicznych, technologicznych i organizacyjnych nie jest możliwe dotrzymanie standardów jakości środowiska, należy utworzyć obszar ograniczonego użytkowania,
- należy dążyć do unikania konfliktów przestrzennych przy wyznaczaniu nowych terenów pod zabudowę mieszkaniową: teren zabudowy mieszkaniowej – teren produkcji,
- należy dążyć do uzupełniania zabudowy mieszkaniowej o usługi podstawowe i zieleni urządzonej,
- należy dążyć do tego, aby lokalizacja nowej zabudowy wielorodzinnej odbywała się w powiązaniu z istniejącą lub wyznaczoną w planie miejscowym, jako kontynuacja istniejącej w sąsiedztwie, na terenach skomunikowanych i uzbrojonych,
- należy dążyć do przygotowania i realizacji infrastruktury technicznej zapewniającej odpowiednie standardy zasobów istniejących i projektowanych,
- należy dążyć do tworzenia wysokiej jakości przestrzeni zapewniającej wysokie standardy zamieszkania,
- należy dążyć do wykorzystania potencjału inwestycyjnego terenów stanowiących obszary możliwego zagospodarowania, wskazywanego w polityce przestrzennej gminy, w szczególności w kierunku zabudowy usługowej i mieszkaniowej jednorodzinnej, przy czym wielkości wyznaczonych terenów powinny uwzględniać skalę rozwoju miejscowości i przeciwdziałać dezintegracji jednostki osadniczej.

Szczególne potrzeby w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej

Gmina Ożarów Mazowiecki jest dynamicznie rozwijającą się gminą podwarszawską, co znajduje odzwierciedlenie w rosnącej liczbie mieszkańców oraz intensywnym wzroście inwestycji mieszkaniowych. Bliskość Warszawy, konkurencyjne ceny nieruchomości oraz spokojny charakter gminy sprawiają, że każdego roku napływają nowi mieszkańcy. W ostatnich latach gmina notuje stały wzrost liczby ludności. Czynniki te wymuszają racjonalne kształtowanie struktur przestrzennych zgodnie z zasadami ładu przestrzennego i zrównoważonego rozwoju, które odbywa się dzięki miejscowym planom zagospodarowania przestrzennego. Obserwowany rozwój gminy znajduje swoje odzwierciedlenie w rosnącej liczbie inwestycji mieszkaniowych i potrzebie wyznaczania nowych terenów pod zabudowę. Planowanie przestrzeni w gminie zaspokaja bieżące potrzeby i uwzględnia jej przyszły rozwój.

Zgodnie z danymi Urzędu Miejskiego w Ożarowie Mazowieckim z ewidencji ludności w roku 2024 gminę zamieszkiwało 27 082 osób, z czego liczba mężczyzn wyniosła 12 935 osób (47,76%), a liczba kobiet 14 147 osób (52,24%). Na przestrzeni lat 2019-2024 liczba mieszkańców ogółem zwiększyła się o 2 361 osób, tj. o 9,55% w stosunku do roku 2019, z czego liczba mężczyzn zwiększyła się o 1 133 osoby, tj. 9,60%, a liczba kobiet o 1 228 osób, czyli 9,51%.

Należy również uwzględnić fakt, że dane dotyczą pobytu stałego (zameldowania) nie odzwierciedlają faktycznego stanu przyrostu mieszkańców, którzy z różnych powodów nie dokonali formalności związanych ze zmianą miejsca zamieszkania. W ewidencjach prowadzonych w Urzędzie Miejskim zauważalna jest różnica pomiędzy liczbą osób zameldowanych na terenie gminy, a liczbą osób, które złożyły deklarację o wysokości opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi. Na podstawie deklaracji dotyczących opłaty za odbiór odpadów komunalnych, na koniec 2023 roku, w gminie mieszkały 32 057 osoby tj. o 4 975 osób więcej niż zameldowanych. Szczegóły przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 9. Liczba ludności w gminie Ożarów Mazowiecki w latach 2019-2023 na podstawie deklaracji dotyczących opłaty za odbiór odpadów komunalnych

Wyszczególnienie	Jednostka	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Liczba ludności w gminie na podstawie deklaracji dotyczących opłaty za odbiór odpadów komunalnych	Osoba	26 698	27 881	28 924	30 410	31 244	32 057
Różnica względem ewidencji ludności prowadzonej przez UM		+1 977	+2 533	+3 047	+4 003	+4 193	4 975

Źródło: Raporty o stanie gminy Ożarów Mazowiecki za rok 2019-2023

Poniżej sporządzono prognozę liczby ludności w gminie Ożarów Mazowiecki na podstawie „Prognozy ludności na lata 2023-2060” opublikowanej przez GUS oraz liczby ludności w gminie na podstawie deklaracji dotyczących opłat za odbiór odpadów komunalnych oraz prowadzonej ewidencji ludności przez Urząd Miejski w Ożarowie Mazowieckim.

Tabela 10. Prognoza liczby ludności na terenie gminy Ożarów Mazowiecki do 2030 rok

Wyszczególnienie	Jednostka	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Liczba ludności w gminie na podstawie deklaracji dotyczących opłaty za odbiór odpadów komunalnych	Osoba	32 469	32 854	33 355	33 876	34 307	34 669
Liczba ludności na podstawie ewidencji ludności prowadzonej przez Urząd Miejski w Ożarowie Mazowieckim		27 430	27 754	28 177	28 617	28 981	29 287

Źródło: Opracowanie własne na podstawie „Prognozy ludności na lata 2023-2060” GUS, danych z Urzędu Miejskiego w Ożarowie Mazowieckim

Prognoza liczby ludności w gminie Ożarów Mazowiecki do 2030 roku pokazuje systematyczny wzrost mieszkańców. Dane z deklaracji są wyraźnie wyższe – w 2030 roku przewiduje się 34 669 osób, podczas gdy według ewidencji będzie to 29 287 osób. Różnica ta wynika

z niezameldowanych mieszkańców faktycznie zamieszkujących gminę, co sugeruje dynamiczny napływ ludności i ma istotne znaczenie dla planowania jej rozwoju.

W gminie realizowane są liczne inwestycje mieszkaniowe, które znacząco przyczyniają się do presji urbanistycznej. W obrębie ewidencyjnym 0003 w centralnej części miasta powstało ok. 150 nowych mieszkań, a na osiedlu w rejonie PGR Kręczki Kaputy wybudowano ponad 100 domów. Uchwalono także miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla obrębu ewidencyjnego nr 0011 – część III, przewidujący 40 ha nowych terenów pod zabudowę jednorodzinną. W najbliższych latach planowane jest oddanie inwestycji obejmujących około 1000 lokali mieszkalnych, co potwierdza potrzebę odpowiedniego planowania przestrzennego i zabezpieczenia terenów pod przyszłą zabudowę.

Rozwój urbanistyczny gminy jest napędzany przez korzystne uwarunkowania lokalizacyjne oraz bliskość Warszawy, a także realizację strategicznych inwestycji, takich jak budowa Centralnego Portu Komunikacyjnego (CPK), oraz Kolei Dużych Prędkości (KDK). Tym samym południowa część gminy, obejmująca miejscowości takie jak Jawczyce, Konotopa czy Mory, stopniowo ukierunkowuje się urbanistycznie na zabudowę niemieszkalną. Jest to naturalna konsekwencja zarówno istniejącej trasy szybkiego ruchu, jak i planowanej Kolei Dużych Prędkości (KDP), które determinują funkcjonalny charakter tego obszaru. Dodatkowo, tereny położone wzdłuż KDP powinny rozwijać się w kierunku działalności przemysłowej, co pozwoli na ich optymalne wykorzystanie i dostosowanie do warunków infrastrukturalnych.

Gmina leży w strefie oddziaływania tego kluczowego projektu, co w przyszłości może dodatkowo zwiększyć presję na tereny mieszkaniowe. Intensywny rozwój infrastruktury drogowej, w tym ulic Umiastowskiej i Sochaczewskiej, zapewnia sprawną komunikację z Warszawą, co czyni gminę atrakcyjną lokalizacją dla nowych osiedli mieszkaniowych.

Na przestrzeni ostatnich 10 lat w gminie powstały nowe placówki oświatowe, jednak obecnie szkoły są już bliskie osiągnięcia maksymalnej przepustowości. Rosnące zapotrzebowanie na miejsca w szkołach wskazuje na konieczność planowania nowych inwestycji w oświatę i budowy nowych obiektów na obszarach, które umożliwią przyszłą rozbudowę infrastruktury.

Planowanie nowych terenów pod zabudowę mieszkaniową nie może odbywać się w oderwaniu od pozostałych elementów urbanistycznych, takich jak usługi publiczne, infrastruktura drogowa i techniczna. Intensywny rozwój inwestycji deweloperskich na terenach sąsiadujących z Warszawą generuje rosnącą presję na infrastrukturę komunikacyjną, ale również na usługi lokalne. Bliskość planowanego Centralnego Portu Komunikacyjnego (CPK) może w przyszłości dodatkowo wpłynąć na zwiększenie zapotrzebowania na zabudowę mieszkaniową oraz towarzyszącą jej infrastrukturę.

Wobec powyższego na terenie gminy Ożarów Mazowiecki uzasadnione jest określenie wyższego zapotrzebowania na nową zabudowę mieszkaniową niż wynikałoby to z podstawowych wskaźników. Presja urbanistyczna, dynamiczny rozwój terenów pod budownictwo oraz specyficzne potrzeby gminy w zakresie oświaty i innych usług publicznych potwierdzają tego konieczność.

4.4. Zasady lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego w rozumieniu ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym

Obszary z dopuszczeniem usług handlu detalicznego o dopuszczalnej powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m² wyznaczone zostały w Macierzyszu, Broniszach i w mieście Ożarów Mazowiecki.

Określa się następujące ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie w kontekście zasad lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego:

- lokalizacja obiektów handlu wielkopowierzchniowego powinna uwzględniać uwarunkowania przestrzenne, społeczne oraz funkcjonalne istniejącej zabudowy,
- obiekty tego typu należy sytuować w sposób niezakłócający ładu przestrzennego oraz nieprowadzący do degradacji przestrzeni publicznych i otoczenia mieszkaniowego,
- rekomenduje się lokalizowanie obiektów handlu wielkopowierzchniowego:
 - w bezpośrednim sąsiedztwie głównych ciągów komunikacyjnych (drogi krajowe, wojewódzkie, główne ulice miejskie), zapewniających sprawny dojazd,
 - na terenach o wysokiej dostępności transportu publicznego,
 - w oddaleniu od historycznych centrów miast oraz terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i wielorodzinnej o charakterze osiedlowym,
- w procesie planowania lokalizacji należy przeprowadzać analizy wpływu planowanego obiektu na:
 - lokalny układ komunikacyjny i dostępność transportową,
 - funkcjonowanie i rozwój handlu detalicznego w skali dzielnicowej lub osiedlowej,
 - poziom hałasu, emisji i natężenia ruchu,
 - jakość życia mieszkańców sąsiadujących terenów,
- zaleca się prowadzenie dialogu społecznego oraz konsultacji z mieszkańcami i interesariuszami w celu rozpoznania potencjalnych konfliktów oraz uzyskania społecznej akceptacji dla planowanych inwestycji,
- lokalizacja obiektów handlu wielkopowierzchniowego powinna wspierać realizację zasady zrównoważonego rozwoju oraz przyczyniać się do poprawy jakości przestrzeni zurbanizowanej,

- preferuje się sytuowanie obiektów handlowych na terenach już przekształconych urbanistycznie,
- w procesie kształtowania zabudowy handlowej należy zapewnić:
 - integrację funkcjonalną i przestrzenną obiektów z otoczeniem (np. poprzez łączenie z usługami publicznymi, zielenią, infrastrukturą rekreacyjną),
 - odpowiednią skalę zabudowy dostosowaną do charakteru przestrzeni lokalnej,
 - ograniczenie negatywnego wpływu na krajobraz oraz widokowe zasoby przestrzeni,
- należy unikać lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego w sposób sprzyjający zjawisku rozpraszania się zabudowy (urban sprawl) oraz prowadzący do nadmiernego obciążenia lokalnej infrastruktury technicznej i społecznej,
- projekty urbanistyczne obejmujące obiekty handlowe powinny zawierać rozwiązania poprawiające jakość przestrzeni publicznej, w tym czytelny układ pieszy, dostępność rowerową, zielenią urządzone i miejsca integracji społecznej.

4.5. Zasady lokalizacji kluczowych inwestycji celu publicznego

Dla lokalizacji kluczowych inwestycji celu publicznego stosuje się przepisy art. 50-67c ustawy z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

Inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym

Na obszarze gminy Ożarów Mazowiecki przewiduje się realizację następujących inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym:

- inwestycje towarzyszące CPK (trasa Kolei Dużych Prędkości oraz nową drogą klasy A/S),
- inwestycja w projektowanym korytarzu komunikacyjnym nowego środka komunikacji publicznej (tramwaj/szynobus/autobus), łączącym Warszawę z Sochaczewem, z planowanymi przystankami na terenie gminy,
- budowa skrzyżowań bezkolizyjnych linii kolejowej nr 3 z drogami wojewódzkimi nr 718 i 701 na terenie Gm. Ożarów Mazowiecki – poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego,
- rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 718 na odcinku od skrzyżowania z drogą wojewódzką nr 580 w m. Borzęcin Duży do węzła autostrady A2 „Pruszków” na terenie gmin: Stare Babice, Ożarów Mazowiecki i Pruszków,
- zabudowa ERTMS/ETCS na liniach sieci bazowej TEN-T,
- inwestycje w zakresie sieci kanalizacyjnych, w tym budowa i modernizacja,
- inwestycje w zakresie oczyszczalni ścieków, w tym budowa, rozbudowa lub modernizacja,
- inwestycje w zakresie indywidualnych systemów oczyszczania,
- zapewnienie odpowiedniej przepustowości koryta Kanału Ożarowskiego zad. V w km 13+056÷16+294.

Inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym

Zgodnie z definicją inwestycji celu publicznego zawartą w art. 6 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz.U. 2024 poz. 1145), działania te obejmują realizację celów takich jak:

- wydzielanie gruntów pod drogi publiczne, drogi rowerowe i drogi wodne, budowa, utrzymywanie oraz wykonywanie robót budowlanych tych dróg, obiektów i urządzeń transportu publicznego, a także łączności publicznej i sygnalizacji,
- budowa i utrzymywanie ciągów drenażowych, przewodów i urządzeń służących do przesyłania lub dystrybucji płynów, pary, gazów i energii elektrycznej, a także innych obiektów i urządzeń niezbędnych do korzystania z tych przewodów i urządzeń,
- budowa i utrzymywanie publicznych urządzeń służących do zaopatrzenia ludności w wodę, gromadzenia, przesyłania, oczyszczania i odprowadzania ścieków oraz odzysku i unieszkodliwiania odpadów, w tym ich składowania lub ich wykorzystania w instalacji odnawialnego źródła energii wytwarzającej biogaz w rozumieniu art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii,
- budowa oraz utrzymywanie obiektów i urządzeń służących ochronie środowiska, zbiorników i innych urządzeń wodnych służących zaopatrzeniu w wodę, regulacji przepływów i ochronie przed powodzią, a także regulacja i utrzymywanie wód oraz urządzeń melioracji wodnych, będących własnością Skarbu Państwa lub jednostek samorządu terytorialnego,
- opieka nad nieruchomościami stanowiącymi zabytki w rozumieniu przepisów o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami,
- budowa i utrzymywanie pomieszczeń dla urzędów organów władzy, administracji, sądów i prokuratur, uczelni publicznych, federacji podmiotów systemu szkolnictwa wyższego i nauki, o których mowa w art. 165 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, szkół publicznych, państwowych lub samorządowych instytucji kultury w rozumieniu przepisów o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej, a także publicznych: obiektów ochrony zdrowia, przedszkoli, domów opieki społecznej, placówek opiekuńczo-wychowawczych, obiektów sportowych,
- budowa, utrzymywanie obiektów oraz urządzeń niezbędnych na potrzeby obronności państwa, a także ustanowienie strefy ochronnej terenu zamkniętego, w tym wynikające z umów lub porozumień międzynarodowych, a także na potrzeby ochrony granicy państwowej lub zapewnienia bezpieczeństwa publicznego, w tym budowa i utrzymywanie aresztów śledczych, zakładów karnych oraz zakładów dla nieletnich,
- poszukiwanie, rozpoznawanie, wydobywanie złóż kopalin objętych własnością górnictw,
- zakładanie i utrzymywanie cmentarzy,

— inne cele publiczne określone w odrębnych ustawach.

4.6. Kierunki rozwoju systemów komunikacji, infrastruktury technicznej i społecznej

Infrastruktura komunikacyjna

- należy dążyć do poprawy dostępności komunikacyjnej, m.in. poprzez rozwój transportu publicznego, w tym przebudowę/rozbudowę istniejącej gminnej sieci drogowej,
- należy dążyć do wprowadzania priorytetów w ruchu drogowym dla transportu zbiorowego poprzez dogodne usytuowanie przystanków,
- należy dążyć do podnoszenia poziomu bezpieczeństwa drogowego przez:
 - realizację chodników, dróg dla rowerów, przejść dla pieszych i przejazdów dla rowerzystów;
 - działania poprawiające bezpieczeństwo ruchu,
- zaleca się, aby przebudowy dróg realizować zgodnie z wynikami okresowych kontroli stanu technicznego, badań natężenia oraz bezpieczeństwa ruchu drogowego,
- należy dążyć do budowy i rozbudowy lokalnego układu komunikacyjnego, w tym infrastruktury obsługi transportu zbiorowego w węzłach integracyjnych i przystankach zintegrowanych,
- należy dążyć do adaptacji istniejących tras i urządzeń, ich uzupełnienia, modernizacji i rozbudowy w celu pełnego obsłużenia terenów istniejącego i potencjalnego rozwoju osadnictwa oraz zapewnienia dostępności komunikacyjnej,
- należy dążyć do utrzymania oraz wzmocnienia systemu komunikacji drogowej, pieszej i rowerowej poprzez stworzenie powiązań terenów przeznaczonych pod zainwestowanie z istniejącą strukturą przestrzenną miejscowości oraz z otoczeniem.

Drogi dla rowerów

- określa się możliwość realizacji regionalnych i ponadregionalnych dróg dla rowerów w postaci:
 - wydzielonych dróg dla rowerów w pasie drogowym (poza terenami zabudowanymi w miarę możliwości należy unikać dróg, na których natężenie ruchu samochodowego przekracza 10 000 pojazdów na dobę, chyba że droga dla rowerów prowadzi np. za ekranem przeciwhałasowym),
 - pasów ruchu dla rowerów lub asfaltowym poboczem:
 - w obszarze zabudowanym na drogach, gdzie natężenie ruchu nie przekracza 10 000 pojazdów/dobę, a dopuszczalna prędkość nie przekracza 50 km/h,
 - poza obszarem zabudowanym na drogach, gdzie natężenie ruchu nie przekracza 4 000 pojazdów/dobę,
 - ruchu mieszanego, rowerowo-samochodowego jezdnią:

- na drogach o natężeniu ruchu do 4 000 pojazdów/dobę: w terenie zabudowanym w przypadku ograniczenia prędkości do nie więcej niż 30 km/h,
 - na drogach o natężeniu ruchu do 1 000 pojazdów/dobę: poza terenem zabudowanym lub gdy dopuszczalna prędkość wynosi powyżej 30 km/h,
 - ruchu na zasadach ogólnych drogami serwisowymi wzdłuż dróg wyższych klas,
 - ruchu na zasadach ogólnych drogami wewnętrznymi o ograniczonym ruchu pojazdów samochodowych, np. leśnymi,
 - zgodnej z zasadami projektowania uniwersalnego (niedozwolone jest prowadzenie tras ścieżkami piaszczystymi, błotnistymi, brukowanymi, nadmiernie nierównymi),
- należy dążyć do budowy infrastruktury rowerowej dowiązującej sieć ponadregionalnych i regionalnych dróg dla rowerów do węzłów integracyjnych i przystanków zintegrowanych transportu zbiorowego.

Infrastruktura energetyczna

- należy dążyć do poprawy bezpieczeństwa energetycznego, m.in. poprzez budowę, rozbudowę i modernizację sieci elektroenergetycznej w zakresie niskich i średnich napięć,
- należy dążyć do rozwoju, modernizacji i dywersyfikacji źródeł energii i paliw, w tym ich rozproszenie, a także wzrost efektywności wytwarzania, przesyłania oraz zużycia energii i paliw,
- należy dążyć do wzrostu udziału energii odnawialnej oraz poprawę efektywności energetycznej,
- dopuszcza się planowanie i realizację urządzeń infrastruktury energetycznej, a także przebudowę, rozbudowę i korekty tras sieci istniejących, jeśli będzie to miało na celu optymalizację funkcji technicznych systemów energetycznych, minimalizację uciążliwości dla środowiska lub usunięcie kolizji przestrzennych – pod warunkiem braku sprzeczności z innymi ustaleniami prawnymi,
- należy dążyć do zagwarantowania bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej poprzez zapewnienie co najmniej dwustronnego zasilania wszędzie tam, gdzie jest to szczególnie istotne ze względu na potrzeby społeczno-gospodarcze,
- należy dążyć do uwzględniania w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym potrzeby bezpieczeństwa energetycznego przez m.in.:
- rezerwowanie pasów terenów wolnych od zabudowy i przeszkód terenowych dla projektowanej i planowanej infrastruktury elektroenergetycznej, a na etapie jej eksploatacji zapewniających dostęp do sieci i urządzeń energetycznych,
 - określanie ograniczeń w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu w pobliżu projektowanej i planowanej infrastruktury elektroenergetycznej, oraz źródeł produkcji energii elektrycznej i ciepłej,

- rezerwowanie terenów przewidzianych pod budowę instalacji i infrastruktury wykorzystywanej do wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych (fotowoltaika, farmy wiatrowe, geotermia), z zachowaniem stref bezpieczeństwa, jeśli są wymagane,
- należy dążyć do przebudowy systemów oświetlenia ulicznego w kierunku energooszczędnych, inteligentnych układów, wykorzystujących źródła odnawialne,
- należy dążyć do tego, aby zaopatrzenie w energię elektryczną odbywało się na podstawie warunków przyłączenia określonych przez gestora sieci, z istniejącej sieci elektroenergetycznej. Istniejącą i projektowaną sieć elektroenergetyczną należy przystosować do planowanego zagospodarowania. Dopuszcza się rozbudowę, przebudowę oraz budowę nowych sieci elektroenergetycznych, kablowych i napowietrznych. Dopuszcza się budowę stacji transformatorowych w każdym terenie, w ilości zależnej od zapotrzebowania odbiorców na energię elektryczną.

Infrastruktura gazowa

- należy eliminować lub maksymalnie ograniczyć negatywne oddziaływanie na środowisko, walory krajobrazu i bezpieczeństwo ludności, obiektów liniowej i punktowej infrastruktury systemów przesyłu i magazynowania gazu, ropy naftowej i produktów naftowych.

Infrastruktura światłowodowa

- należy dążyć do eliminacji braków w zakresie tradycyjnych, podstawowych usług szerokopasmowych oraz usług e-administracji,
- należy dążyć do budowy, rozbudowy lub przebudowy sieci telekomunikacyjnych, szczególnie na potrzeby szerokopasmowego i światłowodowego dostępu do Internetu.

Infrastruktura wodno-kanalizacyjna

- należy dążyć do dalszej rozbudowy sieci kanalizacyjnej i poprawy jej stanu technicznego oraz modernizacji sieci wodociągowej,
- należy dążyć do realizacji indywidualnych i lokalnych systemów utylizacji ścieków,
- należy dążyć do sukcesywnej sanitacji terenów o zabudowie rozproszonej na obszarach wiejskich (przydomowe oczyszczalnie ścieków lub wywożenie ścieków przy zapewnieniu ich oczyszczania),
- należy dążyć do budowy systemów odprowadzania i oczyszczania ścieków deszczowych z terenów zurbanizowanych, głównych tras komunikacyjnych i obszarów przemysłowych.

Utylizacja odpadów

- należy dążyć do tworzenia właściwych warunków funkcjonowania systemu gospodarki odpadami, w tym przez realizację inwestycji, wynikających z obowiązującego Planu gospodarki odpadami oraz dokumentów go realizujących,

- zaleca się, aby zasady gospodarowania odpadami prowadzić zgodnie z obowiązującymi przepisami odrębnymi oraz ustalonymi przepisami lokalnymi.

Infrastruktura społeczna

- należy dążyć do poprawy dostępu do placówek kultury, rewitalizacji oraz adaptacji zasobów dziedzictwa kultury, w tym obiektów zabytkowych dla potrzeb kultury,
- należy dążyć do budowy nowych placówek oświaty i kultury, które wzbogaciłyby dotychczasową ofertę,
- należy dążyć do racjonalizacji sieci placówek kultury, w tym modernizacji i rozbudowy istniejącej infrastruktury,
- należy dążyć do poprawy dostępu do placówek ochrony zdrowia, jak również opieki rehabilitacyjnej oraz obiektów pomocy społecznej,
- należy dążyć do racjonalizacji sieci placówek szkół podstawowych, w tym modernizacji i rozbudowy istniejącej infrastruktury,
- należy dążyć do rozwoju infrastruktury warunkującej zwiększenie dostępności i upowszechnieniu wychowania przedszkolnego oraz zorganizowanych form opieki nad dziećmi do lat trzech,
- należy dążyć do wyposażenia ośrodków w ogólnodostępną infrastrukturę sportowo-rekreacyjną poprzez budowę, rozbudowę i modernizację otwartych i zamkniętych obiektów sportowych, w dopasowaniu do rangi i obszaru obsługi konkretnego ośrodka,
- należy dążyć do upowszechniania prozdrowotnych postaw związanych z aktywnością fizyczną poprzez budowę, rozbudowę i modernizację urządzeń rekreacyjno-sportowych, służących codziennej rekreacji.

4.7. Zasady lokalizacji urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW

W zakresie infrastruktury energii odnawialnej uwzględnia się obowiązujące regulacje prawne, w tym szczególnie wymóg zachowania minimalnej odległości elektrowni wiatrowych od różnego rodzaju obiektów, zwłaszcza budynków mieszkalnych.

Dla obszarów rozmieszczenia farm fotowoltaicznych przewidywana jest lokalizacja obiektów budowlanych niezbędnych dla funkcjonowania farm fotowoltaicznych.

Lokalizacja instalacji do wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych powinna odbywać się z preferowaniem obszarów i miejsc o największym potencjale zasobowym, przy uwzględnieniu konieczności eliminowania lub maksymalnego ograniczania zagrożeń i negatywnego oddziaływania tej infrastruktury na środowisko, w tym na bioróżnorodność, powiązania przyrodnicze, walory krajobrazowe oraz zdrowie ludzi, w tym:

- siłowni wiatrowych wszędzie tam, gdzie brak przeciwwskazań wynikających z potrzeb ochrony środowiska przyrodniczego, krajobrazu kulturowego oraz bezpieczeństwa i obronności państwa, z uwzględnieniem obowiązujących przepisów odrębnych,
- instalacji na biomasę i biogaz na terenach wiejskich, w tym na drewno odpadowe, słomę odpadową z rolnictwa, siano odpadowe z rolnictwa, odpady z hodowli i przetwórstwa rolno-spożywczego oraz z plantację roślin energetycznych,
- instalacji słonecznych, w tym z systemów fotowoltaicznych (farm) - w obrębie kompleksów najłabszych gruntów rolnych o powierzchni co najmniej 1 ha i gruntach zrekultywowanych na cele inne niż rolnicze i leśne.

4.8. Zasady lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko

Dopuszcza się lokalizację przedsięwzięć z zakresu mogących znacząco oddziaływać na środowisko na terenach produkcyjnych, magazynowych i składowych funkcjonujących w ramach terenów inwestycyjnych dla funkcji produkcyjno-usługowej, służących realizacji polityki aktywizacji gospodarczej gminy.

4.9. Zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej

Rolnicza przestrzeń produkcyjna

- należy dążyć do tego, aby rozwój funkcji rolniczej na terenach gruntów ornych o wysokich wartościach przyrodniczych i użytkowych oparty był na produkcji rolnej,
- tereny charakteryzujące się przewagą użytków zielonych wysokiej i średniej jakości powinny być predysponowane do prowadzenia hodowli (z wyłączeniem przemysłowej) - zalecana ekologizacja rolnictwa,
- należy dążyć do kształtowania rolniczej przestrzeni produkcyjnej na gruntach najwyższych klas bonitacyjnych I-III,
- należy dążyć do ochrony gruntów rolnych klas bonitacyjnych I-III oraz gruntów leśnych przed ich nieuzasadnionym przeznaczaniem na cele nierolnicze i nieleśne,
- należy dążyć do tworzenia odpowiednich warunków infrastrukturalnych i transportowych sprzyjających lokalizacji inwestycji wspierających rozwój nowoczesnych gospodarstw rolnych, o charakterze wielkoobszarowym i zmechanizowanym,
- należy dążyć do promocji rozwoju wielofunkcyjnych terenów o średniej i niskiej zdolności produkcyjnej, przy jednoczesnym zachowaniu walorów przyrodniczych, takich jak tradycyjny krajobraz rolniczy, otwarte przestrzenie użytkowane rolniczo oraz trwałe użytki zielone wspierające bioróżnorodność
- należy dążyć do wspierania działalności gospodarczej towarzyszącej produkcji rolnej oraz dążyć do zrównoważonego rozwoju funkcji pozarolniczych,

- należy dążyć do ochrony przed presją urbanizacyjną najcenniejszych i najbardziej produktywnych elementów rolniczej przestrzeni produkcyjnej,
- należy dążyć do ograniczania przeznaczania najlepszych gleb pod uprawy roślin energetycznych,
- należy dążyć do przeciwdziałania fragmentacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej poprzez poprawę struktury obszarowej gospodarstw, m.in. poprzez scalanie gruntów i ich zagospodarowanie po scaleniu,
- należy dążyć do wzmacniania istniejących kierunków produkcji rolniczej oraz zwiększanie towarowości gospodarstw w celu utrzymania wysokiej jakości i wydajności produkcji,
- należy dążyć do upowszechniania działań rolno-środowiskowo-klimatycznych, które sprzyjają zrównoważonemu rozwojowi rolnictwa, uwzględniając ochronę zasobów przyrodniczych, w tym rozwój rolnictwa ekologicznego,
- należy dążyć do działań na rzecz poprawy warunków glebowo-wodnych dla rolnictwa m.in. poprzez budowę i renowację infrastruktury nawadniającej i odwadniającej,
- należy dążyć do wdrożenia działań mających na celu ograniczenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzenia rolniczego oraz zapobieganie dalszemu ich zanieczyszczeniu (program azotanowy),
- należy dążyć do kształtowania struktury krajobrazu rolniczego w sposób sprzyjający bioróżnorodności poprzez urozmaicanie siedlisk roślinnych i tworzenie warunków dla bytowania różnych gatunków zwierząt,
- należy dążyć do wykorzystywania niezagospodarowanych obszarów rolniczych oraz zachęcać i promować przekształcanie gleb niższych klas bonitacyjnych na zadrzewienia śródpolne, zalesienia czy małe zbiorniki wodne,
- należy na obszarach użytkowanych rolniczo dążyć do pozostawiania pasów ochronnych wokół oczek wodnych i mokradeł, umożliwiając rozwój półnaturalnych zbiorowisk roślinnych, takich jak zarośla, szuwały i roślinność bagienna,
- w dolinach rzek należy dążyć do zadbania o zachowanie tradycyjnej gospodarki łąkowej, a zwłaszcza niezastępowanie półnaturalnych łąk przez pola i intensywne użytki zielone,
- należy dążyć do ochrony półnaturalnych ekosystemów (m.in. łąki) w warunkach normalnego użytkowania gospodarczego dużych obszarów,
- należy dążyć do ochrony i zwiększenia powierzchni zadrzewień oraz zakrzewień śródpolnych poprzez wspieranie naturalnego rozwoju drzew i krzewów na miedzach, wokół oczek wodnych i innych nieużytkowanych rolniczo terenach,
- należy dążyć do tworzenia barier biologicznych, przeciwdziałających rozprzestrzenianiu się zanieczyszczeń przez migrację wodną oraz powstawaniu erozji wietrznej i wodnej,

- należy dążyć do zaprzestania osuszania łąk, torfowisk i mokradł (unikanie nadmiernych melioracji),
- należy dążyć do prowadzenia rekultywacji zdegradowanych terenów zgodnie z zasadą kształtowania zróżnicowanych warunków środowiskowych, koncentrując się na rekultywacji fitomelioracyjnej i krajobrazowej.

Leśna przestrzeń produkcyjna

- należy dążyć do zwiększania lesistości oraz przeciwdziałania fragmentacji przestrzeni przyrodniczej poprzez zagospodarowanie leśne gruntów o najniższej wartości rolniczej, a także w ramach rekultywacji terenów nieużytkowanych,
- należy dążyć do ograniczania zmian przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne,
- należy dążyć do uwzględniania nadrzędnej roli pozaprodukcyjnych funkcji lasów, zwłaszcza w lasach ochronnych, obszarach o wyjątkowych walorach przyrodniczych, terenach wrażliwych ekologicznie (wydmy, obszary podmokłe, strome zbocza) oraz w lasach pełniących funkcje rekreacyjne, szczególnie w obrębie miast i ich bezpośredniego sąsiedztwa.

4.10. Zasady kształtowania zagospodarowania przestrzennego na obszarach zdegradowanych i obszarach rewitalizacji oraz obszarach wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji

Na terenie gminy Ożarów Mazowiecki brak jest obszarów zdegradowanych i rewitalizacji oraz obszarów wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji.

5. Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa wraz z zakresem planowanych działań

Według Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030, obszar strategicznej interwencji definiowany jest jako *„wskazany w strategii rozwoju obszar o zidentyfikowanych lub potencjalnych powiązaniach funkcjonalnych lub o szczególnych warunkach społecznych, gospodarczych lub przestrzennych, decydujących o występowaniu barier rozwoju lub trwałych, możliwych do aktywowania, potencjałów rozwojowych, do którego kierowana jest interwencja publiczna łącząca inwestycje finansowane z różnych źródeł, w tym w szczególności gospodarcze, infrastrukturalne i w zasoby ludzkie, lub rozwiązania regulacyjne”*.

Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+ Innowacyjne Mazowsze wyznacza w województwie mazowieckim dwa rodzaje Obszarów Strategicznej Interwencji (OSI), uwzględniające również OSI z poziomu krajowego, wskazane w Strategii na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju (SOR) oraz Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030

(KSRR 2030): problemowe w poziomie podregionów NUTS 3 oraz bieguny wzrostu – miejskie obszary funkcjonalne.

Gmina Ożarów Mazowiecki zakwalifikowana została do następujących obszarów strategicznej interwencji:

- zidentyfikowane na poziomie wojewódzkim, wobec których politykę rozwoju adekwatną do przedmiotu delimitacji prowadzi Samorząd Województwa:
 - OSI problemowe – podregiony NUTS 3:
 - OSI regionu Mazowieckiego stołecznego: warszawsko-zachodni obszar strategicznej interwencji.
 - OSI – miejskie obszary funkcjonalne (MOF) – bieguny wzrostu:
 - miejski obszar funkcjonalny Warszawy (region Warszawski stołeczny).

Osi problemowe - OSI regionu Mazowieckiego stołecznego: warszawsko-zachodni obszar strategicznej interwencji

Obejmuje on warszawsko-zachodni podregion NUTS-3 województwa mazowieckiego. Wyznaczony został w celu zniwelowania istniejących problemów i barier dla rozwoju nowych lub istniejących funkcji i poprawy warunków życia mieszkańców.

Interwencja w OSI warszawsko-zachodnim zorientowana będzie na poprawę koordynacji rozwoju nowych funkcji, związanych z intensywnym procesem urbanizacji, prowadzącym do powstawania konfliktów przestrzennych i chaosu przestrzennego. Istotna jest koordynacja w zakresie rozwoju oferty inwestycyjnej w podregionie w miejscach o wysokiej atrakcyjności dla lokowania działalności gospodarczej, w sposób który nie wywierałby negatywnego wpływu na jakość życia mieszkańców i środowisko przyrodnicze. Rosnąca koncentracja ludności i firm w podregionie powoduje potrzebę zapewnienia dostępności infrastruktury społecznej i usług publicznych na odpowiednim poziomie, jak również wydajności infrastruktury komunikacyjnej i komunalnej. W tym celu niezbędna jest m.in. budowa, rozbudowa i modernizacja istniejącej infrastruktury komunalnej, a także rozwój sektorów ochrony zdrowia, edukacji, opieki senioralnej, które będą decydować o jakości życia w podregionie. Ważnym obszarem wsparcia będzie także współpraca na rzecz ograniczania negatywnego wpływu rozwoju funkcji osadniczych na środowisko, m.in. poprzez rozwój efektywnego systemu gospodarki odpadami i zwiększanie udziału energii pochodzącej z OZE. Mając na uwadze wysokie walory środowiska przyrodniczego w podregionie (Puszcza Kampinoska, uzdrowisko Konstancin-Jeziorna), kluczowe będzie ich umiejętne wykorzystanie, w powiązaniu z ochroną najcenniejszych zasobów.

Działania w OSI warszawsko-zachodnim skoncentrowane będą na wskazanych poniżej obszarach:

1. Wsparcie bardziej trwałego i zrównoważonego rozwoju poprzez:
 - dbałość o cenne zasoby środowiska naturalnego oraz ochronę zasobów przyrodniczych i terenów rolnych przed presją antropogeniczną,
 - rozwój skoordynowanej oferty inwestycyjnej,
 - rozwój strefy okołolotniskowej lotniska Warszawa-Modlin, w tym budowę bezpośredniego połączenia kolejowego z lotniskiem,
 - wdrażanie przyjaznych dla środowiska rozwiązań technologicznych w przedsiębiorstwach.
2. Poprawa dostępności do infrastruktury komunalnej i usług społecznych poprzez:
 - rozbudowę i modernizację infrastruktury komunalnej,
 - poprawę dostępności do usług publicznych w zakresie edukacji, ochrony zdrowia i opieki senioralnej,
 - modernizację systemu gospodarki odpadami – wdrażanie gospodarki o obiegu zamkniętym,
 - zwiększenie udziału energii ze źródeł odnawialnych.

Miejski obszar funkcjonalny Warszawy (region Warszawski stołeczny).

Warszawa wraz z miejskim obszarem funkcjonalnym, obejmującym region NUTS 2 Warszawski stołeczny, pełni funkcję ośrodka metropolitalnego o znaczeniu europejskim. W przypadku Warszawy i jej miejskiego obszaru funkcjonalnego niezbędne jest dalsze wzmacnianie współpracy ponadlokalnej dla podtrzymania i rozwoju funkcji obszaru jako istniejącego bieguna wzrostu, zarówno w skali województwa, jak i kraju. Takie podejście pozwoli uzyskać wyższą efektywność, lepszą koordynację i skuteczność prowadzonych działań, zwłaszcza w obliczu wysokiej dynamiki procesów rozwojowych zachodzących w MOFW. Przełoży się to także pozytywnie na wzmacnianie powiązań MOFW z całym obszarem województwa mazowieckiego. Ponadto przyczyni się do rozwoju funkcji metropolitalnych obszaru i budowania jego pozycji konkurencyjnej w skali europejskiej i światowej.

Sprzyjać powyższemu będzie koncentracja współpracy na:

- działaniach wspólnych dla wszystkich MOF,
- budowaniu konkurencyjności na bazie innowacji, cyfryzacji, przemysłu przyszłości, wysoko wykwalifikowanych kadr, jak również korzyści wynikających z koncentracji funkcji administracyjnych.

Pomimo silnych wewnętrznych powiązań funkcjonalno-przestrzennych, poszczególne podregiony NUTS 3 tworzące MOF Warszawy wykazują zróżnicowanie pod względem poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego. Dysproporcje rozwojowe i zróżnicowanie warunków życia w skali metropolii może negatywnie wpływać na współpracę poszczególnych

jednostek samorządu terytorialnego w ramach metropolii i ograniczać ich udział w procesach rozwojowych. W związku z tym, dla poszczególnych podregionów tworzących MOF Warszawy, w ramach OSI problemowych wskazano potencjały, jak również problemy i bariery rozwojowe, które powinny stać się przedmiotem interwencji, tak aby zapewnić równomierny rozwój i poprawę jakości życia na całym obszarze.

6. Obszary strategicznej interwencji kluczowe dla gminy Ożarów Mazowiecki

Na terenie gminy Ożarów Mazowiecki nie wyznacza się obszarów strategicznej interwencji na poziomie lokalnym.

7. System realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych

Prawidłowy przebieg procesu realizacji założeń Strategii Rozwoju Gminy Ożarów Mazowiecki na lata 2024-2030 będzie kontrolowany poprzez odpowiednie wdrażanie dokumentu, a następnie jego monitoring i ewaluację.

Działania wyznaczone w dokumencie wynikają z kompetencji Gminy oraz ze zdiagnozowanych problemów i potrzeb mieszkańców. Ich koordynacja należy do obowiązku władzy wykonawczej Gminy Ożarów Mazowiecki – Burmistrza Ożarowa Mazowieckiego.

Wdrażanie Strategii będzie obejmować w szczególności.

- realizację przypisanych działań,
- ewaluację i monitorowanie procesu realizacji działań określonych w strategii,
- kreowanie i przyjmowanie propozycji nowych działań od partnerów i interesariuszy strategii,
- koordynację procesu jej aktualizacji we współpracy z Radą Miejską w Ożarowie Mazowieckim,
- zapewnianie promocji strategii,
- poszukiwanie, wraz z innymi podmiotami zaangażowanymi pozabudżetowych źródeł finansowania dla działań.

Burmistrz Ożarowa Mazowieckiego będzie koordynował realizację założeń Strategii, które wykonywane będą przez poszczególne referaty i pracowników Urzędu Miejskiego w Ożarowie Mazowieckim oraz kierowników, dyrektorów gminnych jednostek organizacyjnych odpowiedzialnych za wdrażanie poszczególnych kierunków działań przydzielonych im ze względu na posiadane kompetencje w danym zakresie.

Rada Miejska będzie wsparciem strategicznym przy realizacji strategii oraz podejmowaniu decyzji strategicznych.

Ponadto w Strategii znajdują się również działania, których realizację wspierać mogą, organizacje pozarządowe oraz przedsiębiorcy z terenu gminy, partnerzy społeczno-gospodarczy. Stąd istotne jest również wdrażanie skutecznych mechanizmów współdziałania między Gminą i pozostałymi zainteresowanymi. Wszyscy partnerzy zaangażowani, realizujący działania w ramach Strategii będą aktywnie współpracować z Gminą Ożarów Mazowiecki (liderem i koordynatorem).

Rysunek 10. Podział zadań realizacji Strategii

Źródło: Opracowanie własne

Strategia Rozwoju Gminy będzie wdrażana poprzez wykorzystanie instrumentów obejmujących narzędzia programowe i finansowe, których zakres przedmiotowy lub kierunki wydatkowania środków podlegają bezpośredniej kontroli ze strony organów samorządu. Należą do nich m.in. programy branżowe, strategie postępowania w ramach konkretnych obszarów, uchwały budżetowe i inne dokumenty finansowe, określające krótko i długofalowe kierunki koncentracji środków finansowych, projekty międzysektorowe i międzyorganizacyjne, w tym zlecanie organizacji zadań publicznych organizacjom pozarządowym czy klubom sportowym.

Dodatkowo rekomendowane jest również przyjęcie i aktualizacja szczegółowych programów i planów określających dokładny zakres działań koniecznych do realizacji w zakresie celów wskazanych w Strategii w poszczególnych dziedzinach (np. pomocy społecznej, ochrony środowiska, rewitalizacji, gospodarki niskoemisyjnej oraz pozostałych strategii i programów jednorocznych).

Wobec powyższego, dla sprawnej realizacji przedmiotowej strategii konieczne będzie wdrażanie i aktualizowanie następujących dokumentów (strategii, programów, planów) wykonawczych:

- Programu Ochrony Środowiska,
- Projektu założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe,
- Programu Opieki nad Zabytkami,
- Wieloletniego programu gospodarowania zasobem mieszkaniowym gminy,
- Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych,
- Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie,
- Programu Profilaktyki i rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Programu Przeciwdziałania Narkomani,
- Programu Wspierania Rodziny.

Ważnym aspektem wdrażania Strategii jest również zachęcanie lokalnej społeczności do aktywnego udziału w planowaniu i realizacji zaplanowanych działań, przyczyniających się do rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy. Pełna wersja Strategii znajdować się będzie na stronie internetowej Gminy oraz dostępna będzie do wglądu w Urzędzie Miejskim.

Monitoring wdrażania Strategii będzie służył identyfikacji osiągniętych rezultatów oraz porównaniu ich zgodności z założeniami i celami. Dane zebrane i opracowane w procesie monitoringu posłużą do ewaluacji Strategii. Będzie ona polegała na gromadzeniu i opracowywaniu pozyskanych informacji oraz danych zebranych od wszystkich podmiotów zaangażowanych w realizację działań strategicznych.

Monitorowanie umożliwi:

- bieżącą ocenę realizacji działań i osiągnięcia celów,
- prognozowanie możliwych zmian warunków realizacji Strategii,
- podjęcie czynności naprawczych i zabezpieczających,
- informowanie lokalnej społeczności o osiągniętych efektach,
- zapewnienie spójności różnych dokumentów programowych.

Ewaluacja oznacza systematyczne zbieranie, analizę i interpretację danych w celu określenia wartości Strategii. W szerokim pojęciu proces ten musi odpowiadać na pytanie, w jakim stopniu strategia rozwiązuje realne problemy społeczności lokalnej, w wąskim zaś aspekcie ewaluacja koncentruje się na realizacji oceny zapisów strategii np. wskaźników realizacji celów i działań strategii, rozwiązywanie problemów. Ewaluacji podlegać będzie materiał empiryczny stanowiący podstawę do analiz i ocen; oraz ocena trafności, skuteczności, efektywności, użyteczności, trwałość i spójności.

Sprawozdawczość na potrzeby monitoringu i ewaluacji będzie realizowana w okresach rocznych, w oparciu o analizę wskaźnikową, na podstawie własnych danych i informacji statystyki publicznej generowanej przez Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, a także statystyk realizatorów działań. Organem odpowiedzialnym za monitorowanie będzie Burmistrz Ożarowa Mazowieckiego, który realizuje swoje zadania poprzez jednostki podległe.

Ponadto do ewaluacji zostanie wykorzystana metoda samodzielnej oceny stopnia realizacji Strategii i osiągniętych efektów, dokonywana siłami własnymi na podstawie zbioru informacji pochodzących ze sprawozdań i raportów. Bezpośrednim wskaźnikiem wykonania Strategii będzie stopień realizacji zaplanowanych w niej działań.

Informacje przede wszystkim zawarte będą w sporządzanym w terminie do dnia 31 maja każdego roku, raporcie o stanie gminy, który wynika z nałożonymi na jednostki samorządu terytorialnego zobowiązaniem wynikającym z art. 28aa ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2024 poz. 1465 ze zm.). Prowadzony monitoring pozwoli na wykrycie zagrożenia w zakresie braku realizacji danego zadania i osiągnięcia założonych wskaźników oraz na ewentualną konieczność modyfikacji planowanych do realizacji działań lub podmiotów współpracujących przy ich realizacji.

Do roku od zakończenia realizacji Strategii sporządzony zostanie raport z ewaluacji zawierający podsumowanie efektów wybranych do realizacji działań w całym okresie jej wdrażania. Pozwoli to uzyskać pełny obraz i ocenę realizacji założeń Strategii. Będzie on również określał wnioski i rekomendacje, które pozwolą usprawnić proces wdrażania Strategii na kolejne lata.

8. Ramy finansowe i źródła finansowania

Zaplanowane do realizacji działania wskazane w Strategii, oprócz odpowiednich zasobów ludzkich i rzeczowych, muszą posiadać odpowiednie zasoby finansowe. Efektywna polityka rozwoju Gminy powinna wykorzystywać dostępne zewnętrzne środki finansowe oraz być dostosowana do możliwości budżetowych. Gmina Ożarów Mazowiecki, przystępując do realizacji danego działania, w pierwszej kolejności analizuje możliwość pozyskania zewnętrznych źródeł finansowania na ten cel, tj.

- środki pochodzące z budżetu państwa,
- środki budżetowe jednostek samorządu terytorialnego województwa, powiatu,
- fundusze europejskie dostępne w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Społecznego, Inicjatyw Wspólnotowych oraz w ramach Wspólnej Polityki Rolnej,
- fundusze celowe np. Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej czy Funduszu Sprawiedliwości,
- fundusze Europejskiego Instrumentu Odbudowy,
- inne fundusze związane z funkcjonowaniem Unii Europejskiej np. Fundusze Norweskie, fundusze EOG),
- środki sektora pozarządowego oraz środki prywatne w ramach partnerstwa publiczno – prywatnego,
- kredyty bankowe, pożyczki oraz inne instrumenty finansowe rynku kapitałowego.

Główne źródła finansowania działań oraz wkładu własnego stanowi budżet Gminy. Część działań przewidzianych w Strategii należy do zadań realizowanych w ramach funkcjonowania gminnych jednostek organizacyjnych. Wobec tego środki na te działania pochodzić będą z dochodów własnych Gminy. Realizacja części działań zakłada również współpracę z innymi jednostkami samorządu terytorialnego, stowarzyszeniami, pozostałymi partnerami. Współpraca ta może również opierać się na wspólnym finansowaniu działań, przekazaniu dotacji na ich realizację.

W poniższej tabeli przedstawiono szacunkowy harmonogram realizacji działań wyznaczonych w Strategii.

Tabela 11. Harmonogram realizacji działań Strategii Rozwoju Gminy

Cel operacyjny	Kierunki działań	Zadania	Okres wdrażania							Planowane koszty realizacji zadania/ Planowane źródło finansowania.
			2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Cel strategiczny 1. Wysoka jakość życia mieszkańców w zintegrowanej społeczności										
Cel operacyjny 1.1. Wysokiej jakości oferta edukacyjna	Wzrost dostępności do edukacji przedszkolnej i podstawowej									Budżet gminy; Fundusze krajowe i zagraniczne;
	Wzbogacenie oferty edukacyjnej szkół podstawowych									Budżet gminy; Fundusze krajowe i zagraniczne;
Cel operacyjny 1.2. Bogata i atrakcyjna oferta kulturalna	Ochrona zasobów dziedzictwa kulturowego									Budżet gminy; Środki prywatne; Pozostałe fundusze krajowe i zagraniczne;
	Tworzenie przestrzeni dla kultury poprzez rozwój nowoczesnej infrastruktury oraz wzbogacenie oferty kulturalno-bibliotecznej									Budżet gminy; Środki prywatne; Pozostałe fundusze krajowe i zagraniczne;
	w tym:	Budowa obiektu kultury wyposażonego w salę koncertową i kinową								Budżet gminy; Środki prywatne; Pozostałe fundusze krajowe i zagraniczne;
		Postawienie kolejnych książkomatów w przestrzeni publicznej								Budżet gminy; Środki prywatne; Pozostałe fundusze krajowe i zagraniczne;
		Budowa Centrum Kultury (m.in. z nowoczesną Biblioteką)								Budżet gminy; Środki prywatne; Pozostałe fundusze krajowe i zagraniczne;
		Wydarzenia Biblioteki prowadzone poza siedzibami, np. w żłobkach, przedszkolach, szkołach, na placach zabaw								Budżet gminy; Środki prywatne; Pozostałe fundusze krajowe i zagraniczne;
		Zakup do Biblioteki zbiorów na różnych nośnikach lub zbiorów cyfrowych								Budżet gminy;

Strategia Rozwoju Gminy Ożarów Mazowiecki na lata 2024-2030

Cel operacyjny	Kierunki działań	Zadania	Okres wdrażania							Planowane koszty realizacji zadania/ Planowane źródło finansowania.
			2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	
										Środki prywatne; Pozostałe fundusze krajowe i zagraniczne;
		Stworzenie w Bibliotece głównej Strefy Młodzieżowej								10 000 zł; Budżet gminy; Środki prywatne; Pozostałe fundusze krajowe i zagraniczne;
		Zwiększenie liczby inicjatyw młodzieżowych								8 000 zł; Budżet gminy; Środki prywatne; Pozostałe fundusze krajowe i zagraniczne;
Cel operacyjny 1.3. Aktywne społeczeństwo	Aktywizacja i integracja społeczna									Budżet gminy; Pozostałe fundusze krajowe i zagraniczne;
	w tym:	Rozwój programu Ożarowska Karta Mieszkańca – integracja kart OKM i OKR 3+								Budżet gminy; Pozostałe fundusze krajowe i zagraniczne;
		Zaangażowanie i zwiększenie świadomości mieszkańców w zakresie budżetu obywatelskiego								Budżet gminy; Pozostałe fundusze krajowe i zagraniczne;
		Powołanie Rady Seniorów								Budżet gminy; Pozostałe fundusze krajowe i zagraniczne;
		Powołanie Rady Młodzieżowej								Budżet gminy; Pozostałe fundusze krajowe i zagraniczne;
		Utworzenie forum NGO dot. wymiany informacji, pomysłów, potrzeb organizacji pozarządowych oraz ich zasadności i możliwości realizacji								Budżet gminy; Pozostałe fundusze krajowe i zagraniczne;
	Włączenie społeczne osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym aktywizacja zawodowa									Budżet gminy; Pozostałe fundusze krajowe i zagraniczne;

Strategia Rozwoju Gminy Ożarów Mazowiecki na lata 2024-2030

Cel operacyjny	Kierunki działań	Zadania	Okres wdrażania							Planowane koszty realizacji zadania/ Planowane źródło finansowania.
			2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	
	Rozwój usług społecznych i zdrowotnych									Budżet gminy; Pozostałe fundusze krajowe i zagraniczne;
	w tym:	Utworzenie domu dziennego pobytu								Budżet gminy; Pozostałe fundusze krajowe i zagraniczne;
		Rozszerzenie oferty programów polityki zdrowotnej (np. profilaktyka nadwagi i otyłości wśród dzieci i dorosłych, profilaktyka nowotworów skóry, profilaktyka próchnicy u dzieci i młodzieży)								Budżet gminy; Pozostałe fundusze krajowe i zagraniczne;
		Organizacja działań ukierunkowanych na profilaktykę uzależnień oraz aktywne i zdrowe spędzanie wolnego czasu								Budżet gminy; Pozostałe fundusze krajowe i zagraniczne;
Cel operacyjny 1.4. Atrakcyjne i dostępne miejsca rekreacji, odpoczynku i spędzania wolnego czasu oraz sportu i rekreacji	Rozbudowa infrastruktury sportowo-rekreacyjnej									Budżet gminy; Pozostałe fundusze krajowe i zagraniczne;
	w tym:	Wykonanie boiska do badmintonu na terenie Ożarowskich Basenów Letnich								Budżet gminy; Pozostałe fundusze krajowe i zagraniczne;
		Zakup i montaż boiska do Teqball na terenie Ożarowskich Basenów Letnich								Budżet gminy; Pozostałe fundusze krajowe i zagraniczne;
		Wybudowanie kortów do padla na terenie zewnętrznym przy pływalni Gminnego Ośrodka Sportu i rekreacji w Ożarowie Mazowieckim								Budżet gminy; Pozostałe fundusze krajowe i zagraniczne;
		Wybudowanie boiska wraz z bieżnią lekkoatletyczną 400m								Budżet gminy; Pozostałe fundusze krajowe i zagraniczne;
Cel strategiczny 2. Rozwinięta infrastruktura techniczna, wykorzystująca potencjał bliskości Warszawy										
Cel operacyjny 2.1. Nowoczesna i rozwinięta infrastruktura komunikacyjna, w tym transport niskoemisyjny	Rozbudowa i modernizacja infrastruktury drogowej i okołodrogowej									Budżet gminy; Budżet właścicieli i zarządców dróg Fundusze krajowe i zagraniczne;
	w tym:	Wykonanie zamkniętej strefy parkingowej dla mieszkańców oraz interesantów DK Uśmiech								Budżet gminy;

Strategia Rozwoju Gminy Ożarów Mazowiecki na lata 2024-2030

Cel operacyjny	Kierunki działań	Zadania	Okres wdrażania							Planowane koszty realizacji zadania/ Planowane źródło finansowania.
			2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	
		Działania dążące do rozwiązania problemów parkingowych przy terenach publicznych								Budżet gminy; Budżet właścicieli i zarządców dróg Fundusze krajowe i zagraniczne;
		Zaplanowanie i zaprojektowanie wiaduktów i tuneli przez tory kolejowe w mieście i okolicach								Budżet gminy; Budżet właścicieli i zarządców dróg Fundusze krajowe i zagraniczne;
	Wsparcie transportu publicznego i rozwój zrównoważonej mobilności miejskiej									Budżet gminy; Fundusze krajowe i zagraniczne;
	w tym:	Transport publiczny wewnętrzny z wykorzystaniem napędu elektrycznego								Budżet gminy; Fundusze krajowe i zagraniczne;
		Udrożnienie istniejących ciągów komunikacyjnych prowadzących do stacji metra								Budżet gminy; Fundusze krajowe i zagraniczne;
	Budowa sieci szkieletowej regionalnych dróg dla rowerów zgodnych z wojewódzkimi standardami									Budżet gminy; Budżet właścicieli i zarządców dróg; Fundusze krajowe i zagraniczne;
	w tym:	Udrożnienie połączenia rowerowego, hulajnoga do stacji metra Warszawa Bemowo z możliwością wypożyczenia sprzętu do przemieszczania się i pozostawienia przy stacji metra – rozwiązanie dla młodych ludzi								Budżet gminy; Budżet właścicieli i zarządców dróg; Fundusze krajowe i zagraniczne;
Cel operacyjny 2.2. Rozbudowana infrastruktura techniczna	Rozbudowa infrastruktury wodociągowej									Budżet gminy; Środki własne Zakładu Wodociągów i Kanalizacji w Ożarowie Mazowieckim; Fundusze krajowe i zagraniczne.
	Rozbudowa infrastruktury kanalizacyjnej									Budżet gminy; Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Ożarowie Mazowieckim; Środki własne mieszkańców; Fundusze krajowe i zagraniczne;
	Rozbudowa sieci teleinformatycznej									Budżet gminy; Środki własne podmiotów zewnętrznych

Strategia Rozwoju Gminy Ożarów Mazowiecki na lata 2024-2030

Cel operacyjny	Kierunki działań	Zadania	Okres wdrażania							Planowane koszty realizacji zadania/ Planowane źródło finansowania.
			2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	
										Fundusze krajowe i zagraniczne;
Cel strategiczny 3. Środowisko przyrodnicze skutecznie chronione i zrównoważenie wykorzystywane										
Cel operacyjny 3.1. Adaptacja do zmian klimatu i mitygacja ich skutków		Wdrażanie działań niskoemisyjnych na rzecz poprawy jakości powietrza								Budżet gminy; Środki własne mieszkańców i podmiotów prywatnych; NFOŚiGW w Warszawie; WFOŚiGW; Fundusze krajowe i zagraniczne;
	w tym:	Likwidacja pieców węglowych c.o.								Środki własne mieszkańców i podmiotów prywatnych; Budżet gminy; Fundusze krajowe i zagraniczne;
		Wymiana istniejących kotłów gazowych w lokalach komunalnych								Budżet gminy;
		Rozwój odnawialnych źródeł energii								Budżet gminy; Środki własne mieszkańców i podmiotów prywatnych; NFOŚiGW w Warszawie; WFOŚiGW; Fundusze krajowe i zagraniczne;
		Wzrost bezpieczeństwa								Budżet gminy; Fundusze krajowe i zagraniczne;
Cel operacyjny 3.2. Zachowanie równowagi ekologicznej i poprawa stanu środowiska przyrodniczego		Wzmacnianie i ochrona wartości przyrodniczych								Budżet gminy; Budżet RDOŚ; Fundusze krajowe i zagraniczne;
		Sprawny system gospodarowania odpadami								Budżet gminy; Fundusze krajowe i zagraniczne;
		Prawidłowe gospodarowanie wodami								Budżet gminy; Fundusze prywatne Fundusze krajowe i zagraniczne
Cel operacyjny 3.3.		Poprawa spójności zagospodarowania przestrzennego								Budżet gminy;
	w tym:	Stworzenie Planu Ogólnego Gminy								Budżet gminy;

Strategia Rozwoju Gminy Ożarów Mazowiecki na lata 2024-2030

Cel operacyjny	Kierunki działań	Zadania	Okres wdrażania							Planowane koszty realizacji zadania/ Planowane źródło finansowania.
			2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	
Spójny i harmonijny ład przestrzenny		Dostosowywanie/zmiany obecnych aktów planowania przestrzennego do prognozowanych zmian i rozwoju gminy								Budżet gminy;
		Wskazywanie w dokumentach planistycznych terenów zielonych-parki kieszonkowe lub linearne								Budżet gminy; Fundusze krajowe i zagraniczne;
		Rewitalizacja obszarów zdegradowanych								Budżet gminy; Fundusze krajowe i zagraniczne;

Źródło: Opracowanie własne

Poniżej opisano fundusze i środki zewnętrzne, które stanowią potencjalne źródła finansowania działań strategicznych.

Fundusze Europejskie na lata 2021-2027

Polityka spójności na lata 2021-2027 ma obejmować następujące fundusze: Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR), Fundusz Spójności (FS), Europejski Fundusz Społeczny+ (EFS+) oraz Fundusz Sprawiedliwej Transformacji (FST).

Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego służy wzmocnieniu spójności gospodarczej i społecznej UE, w tym ma łagodzić dysproporcje w rozwoju europejskich regionów i zmniejszać braki w zakresie rozwoju regionów znajdujących się w najmniej korzystnej sytuacji.

Fundusz Spójności służy redukowaniu dysproporcji gospodarczych i społecznych oraz promowaniu zrównoważonego rozwoju. W jego ramach realizowane są strategiczne projekty w obszarach ochrony środowiska i transportu, w tym transeuropejskich sieci transportowych (TEN-T).

Europejski Fundusz Społeczny+ ma być głównym narzędziem UE służącym zwiększaniu spójności społecznej i gospodarczej, odpowiadaniu na wyzwania rynku pracy i wyzwania społeczne oraz stymulowaniu zrównoważonego rozwoju gospodarczego poprzez inwestowanie w kapitał ludzki.

Powyższe fundusze polityki spójności będzie uzupełniał **Fundusz Sprawiedliwej Transformacji**. Jest on częścią Europejskiego Zielonego Ładu (European Green Deal) i elementem (I filarem) Mechanizmu Sprawiedliwej Transformacji, a jego celem jest łagodzenie skutków społecznych i ekonomicznych transformacji energetycznej.

W ramach **Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich** wspierany jest rozwój wsi i obszarów wiejskich oraz sektor rolno-spożywczy. W perspektywie na lata 2021-2027 wyznaczono dziewięć celów w zakresie: zapewnienia rolnikom godziwych dochodów, zwiększenia konkurencyjności, poprawy pozycji rolnika w łańcuchach wartości, przyczyniania się do łagodzenia skutków zmian klimatu i przystosowywania się do nich, a także do zrównoważonej produkcji energii, wydajnego gospodarowania glebą, różnorodności biologicznej i krajobrazu rolniczego, zmian strukturalnych i wymiany pokoleń, zatrudnienia i wzrostu gospodarczego na obszarach wiejskich, zdrowia, żywność i oporność na środki przeciwdrobnoustrojowe.

Gmina Ożarów Mazowiecki jest partnerem Stowarzyszenia „Między Wisłą a Kampinosem”, działającego jako Lokalna Grupa Działania w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW). Wspólnie pozyskujemy środki unijne na realizację zadań zgodnych z celami Lokalnej Strategii Rozwoju na lata 2023–2027.

Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO)

Jest to kompleksowy program reform i projektów strategicznych. Jego celem jest wzmocnienie odporności gospodarczej i społecznej oraz budowa potencjału polskiej gospodarki na przyszłość. Powyższy Program ma odbudować kondycję gospodarki po kryzysie wywołanym pandemią COVID-19 i zapewnić jej większą odporność na przyszłe nieprzewidziane okoliczności. Środki przyznawane w ramach programu mają być przeznaczone na modernizację technologiczną, trafić do rodzimych firm oraz poprawić jakość życia Polaków i konkurencyjność naszej gospodarki.

Środki muszą być przeznaczone na konkretne inwestycje, wpisujące się w kluczowe obszary dla UE: infrastruktura, transport, energia i środowisko, innowacje, cyfryzacja, zdrowie, społeczeństwo oraz spójność terytorialna.

Wobec powyższego, Plan odbudowy ma na celu zbudowanie odporności poprzez realizację projektów w następujących obszarach:

1. Odporne społeczeństwo:
 - Ochrona zdrowia.
 - Edukacja.
2. Odporne państwo:
 - Cyfryzacja usług publicznych
 - Infrastruktura i komunikacja
3. Odporna gospodarka:
 - Umiejętności.
 - Nowe technologie.
4. Odporne środowisko:
 - Budynki.
 - Energetyka.

Fundusze norweskie i EOG 2014-2021

Mechanizm Finansowy EOG i Norweski Mechanizm Finansowy (czyli tzw. Fundusze norweskie i EOG) to forma bezzwrotnej pomocy zagranicznej przyznanej przez Islandię, Norwegię, i Lichtenstein nowym członkom UE – kilkunastu państwom Europy Środkowej i Południowej oraz krajom bałtyckim. Głównym celem Funduszy norweskich i Funduszy EOG jest przyczynianie się do zmniejszania różnic ekonomicznych i społecznych w obrębie EOG oraz wzmacnianie stosunków dwustronnych pomiędzy państwami-darczyńcami a państwem-beneficjentem.

Środki dystrybuowane regionalnie przez marszałka województwa mazowieckiego:

- Mazowsze dla lokalnych centrów integracyjnych
- Mazowsze dla sołectw (Mazowiecki Instrument Aktywizacji Sołectw Mazowsze)
- Mazowsze dla klimatu (Mazowiecki Instrument Wsparcia Adaptacji do Zmian Klimatu)
- Mazowsze dla czystego powietrza
- Mazowieckie Strażnice OSP, Mazowsze dla Straży Pożarnej
- Mazowsze dla sportu (Mazowiecki Instrument Wsparcia Infrastruktury Sportowej)
- Mazowsze dla równomiernego rozwoju (Instrument Wsparcia Zadań Ważnych dla Równomiernego Rozwoju Województwa Mazowieckiego),
- Dotacje celowe z budżetu województwa mazowieckiego.

Fundusz Inwestycji Samorządowych

Fundusz Inwestycji Samorządowych zarządzany jest przez Polski Fundusz Rozwoju. Fundusz powstał z myślą o zapewnieniu kapitału niezbędnego dla realizacji inwestycji realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego. Fundusz oferuje kilka instrumentów finansowych: kapitał wspólnika/akcjonariusza, pożyczka wspólnika/akcjonariusza, dług podporządkowany względem finansowania bankowego. Samorządy dokonują wyboru wspólnika, jako akcjonariusza w trybie procedur konkurencyjnych. Głównymi sektorami objętymi tą formą finansowania są zadania użyteczności publicznej i zadania własne jednostek samorządu terytorialnego, w tym głównie drogi, ulice, mosty, sektor wodno – kanalizacyjny, infrastruktura społeczna, gospodarka odpadami, transport zbiorowy, ciepłownictwo, ochrona zdrowia. Samorządy mogą pozyskać również środki na obiekty: infrastruktury sportowej, infrastruktury wspierającej biznes czy infrastruktury miejskiej.

Program Rozwoju Organizacji Obywatelskich na lata 2018 – 2027 (PROO) i Fundusz Inicjatyw Obywatelskich (FIO)

PROO to program bezpośredniego wsparcia rozwoju polskich organizacji obywatelskich. Dotacje w ramach programu będą przydzielane na rozwój instytucjonalny organizacji oraz realizację ich celów statutowych. Dotacje będzie można uzyskać zarówno na realizację wieloletniej strategii rozwoju organizacji, budowę kapitału żelaznego, ale także np. na zaspokojenie nagłych potrzeb w sytuacjach awaryjnych. Są uruchamiane konkursy dla mediów obywatelskich, organizacji strażniczych, think tanków.

Celem FIO jest natomiast dofinansowywanie projektów mających na celu zwiększenie zaangażowania obywateli i organizacji pozarządowych w życie publiczne. Dotację można otrzymać na projekt społeczny. Zakres możliwych do zrealizowania działań obejmuje wszystkie obszary działalności pożytku publicznego. W ramach Programu wydzielone zostały cztery priorytety: „Małe Inicjatywy”, „Aktywne Społeczeństwo”, „Aktywni Obywatele”, „Silne Organizacje Pozarządowe”.

Spis tabel i rysunków

Tabela 1. Analiza SWOT – wymiar społeczny	21
Tabela 2. Analiza SWOT – wymiar gospodarczy	22
Tabela 3. Analiza SWOT – wymiar przestrzenny (środowisko i infrastruktura)	22
Tabela 4. Problemy, przyczyny i potrzeby rozwojowe gminy	25
Tabela 5. Cele strategiczne i operacyjne	28
Tabela 6. Cel strategiczny 1. Wysoka jakość życia mieszkańców w zintegrowanej społeczności	32
Tabela 7. Cel strategiczny 2. Rozwinięta infrastruktura techniczna, wykorzystująca potencjał bliskości Warszawy	38
Tabela 8. Cel strategiczny 3. Środowisko przyrodnicze skutecznie chronione i zrównoważenie wykorzystywane	43
Tabela 9. Liczba ludności w gminie Ożarów Mazowiecki w latach 2019-2023 na podstawie deklaracji dotyczących opłaty za odbiór odpadów komunalnych	78
Tabela 10. Prognoza liczby ludności na terenie gminy Ożarów Mazowiecki do 2030 rok	78
Tabela 11. Harmonogram realizacji działań Strategii Rozwoju Gminy	98
Rysunek 1. Schemat celów i kierunków projektu Strategii rozwoju metropolii warszawskiej do 2040 roku	13
Rysunek 2. Podział gminy na jednostki osadnicze z uwzględnieniem ich charakteru	47
Rysunek 3. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Ożarów Mazowiecki – Kierunki rozwoju	49
Rysunek 4. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Ożarów Mazowiecki – Środowisko przyrodnicze	56
Rysunek 5. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Ożarów Mazowiecki – Infrastruktura drogowa	60
Rysunek 6. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Ożarów Mazowiecki – Infrastruktura kolejowa	62
Rysunek 7. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Ożarów Mazowiecki – Infrastruktura techniczna	64
Rysunek 8. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Ożarów Mazowiecki – Środowisko kulturowe	68
Rysunek 9. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Ożarów Mazowiecki - Infrastruktura społeczna	69
Rysunek 10. Podział zadań realizacji Strategii	94